

Het NT2-aanbod in Vlaanderen: passend voor inburgeraars ?

Peter De Cuyper (promotor)

Montserrat González Garibay

Laura Jacobs

Steunpunt Inburgering en Integratie

Steunpunt Inburgering en Integratie

Consortium Universiteit Antwerpen (CeMIS), Katholieke Universiteit Leuven (HIVA),
Universiteit Gent (SDL) en Universiteit Hasselt (SEIN)
Lange Nieuwstraat 55
B-2000 Antwerpen

www.steunpuntieni.be
steunpuntieni@ua.ac.be

© 2013 Steunpunt Inburgering en Integratie

D/2013/13.180/3
NUR 747, 623
ISBN 9789082094329

INHOUDSOPGAVE

LIJST AFKORTINGEN	3
1. INLEIDING	4
2. NT2 IN HET KADER VAN HET INBURGERINGSTRAJECT	6
3. METHODOLOGIE	8
3.1 De data	8
3.2 De criteria om de data te analyseren	8
4. ALGEMENE KENMERKEN VAN HET AANBOD	11
4.1 Verhouding aanbod 1.1 en 1.2	11
4.2 Verhouding dag- en avondaanbod	14
5. HOE IS HET AANBOD GEOGRAFISCH GESPREID?	17
5.1 Geografische spreiding van het aanbod bij de CVO's	17
5.1.1 Richtgraad 1.1	17
5.1.2 Richtgraad 1.2	22
5.2 Geografische spreiding van het aanbod bij de CBE's	26
5.2.1 Richtgraad 1.1	26
5.2.2 Richtgraad 1.2	30
5.2.3 Richtgraad 1.1 alfa	34
6. SPREIDING VAN DE STARTMODULES IN DE TIJD	38
6.1 Spreidingsmaten	38
6.2 Spreiding van het CVO-aanbod	39
6.2.1 Richtgraad 1.1	39
6.2.2 Richtgraad 1.2	43
6.3 Spreiding van het CBE-aanbod	47
6.3.1 Richtgraad 1.1	47
6.3.2 Richtgraad 1.2	51
6.3.3 Richtgraad 1.1 alfa	55
7. INTENSITEIT VAN HET AANBOD	59
7.1 Het totale aanbod	59
7.2 De intensiteit van het CVO-aanbod	60

7.2.1	Richtgraad 1.1	60
7.2.2	Richtgraad 1.2	62
7.3	De intensiteit van het CBE-aanbod	64
7.3.1	Richtgraad 1.1	64
7.3.2	Richtgraad 1.2	66
8.	SAMENVATTING EN AANBEVELINGEN	68
8.1	Onderzoeksopzet	68
8.2	Samenvatting	68
8.3	Aanbevelingen	71
8.3.1	Het aanbod 1.2	71
8.3.2	Avondaanbod	71
8.3.3	Tot slot: naar toetsbare criteria in het NT2-afsprakenkader?	72
8.3.4	Sporen voor verder onderzoek	73
9.	BIJLAGE(N)	74
	Bijlage 1 Kaarten NT2-aanbod	75
	Bijlage 2 Kaarten spreiding NT2-aanbod	90
	Bijlage 3 Kaarten intensiteit NT2 aanbod	105
10.	BIBLIOGRAFIE	109

LIJST MET AFKORTINGEN

CBE	Centra voor basiseducatie
CVO	Centra voor volwassenenonderwijs
ERK	Europees referentiekader vreemde talen
HVN	Huis van het Nederlands
LO	Loopbaanoriëntatie
MO	Maatschappelijke oriëntatie
NT2	Nederlands tweede taal/Nederlands voor anderstaligen
OB	Onthaalbureau
RG	Richtgraad
UTC	Universitair talentcentrum

1. INLEIDING

De studie 'het NT2-aanbod in Vlaanderen: passend voor werkenden en werkzoekenden?' (De Cuyper & Jacobs, 2010) bracht voor het eerst het volledige formele aanbod NT2 in Vlaanderen in kaart. Dit aanbod werd beoordeeld naar inhoud en morfologie.¹ Dit hield in dat werd nagegaan in welke mate het aanbod inhoudelijk functioneel is voor personen met een professioneel perspectief en de mate waarin het aanbod naar morfologie voldeed aan de wensen van de VDAB als regisseur van de trajecten naar werk. Meer specifiek ging het dan om de intensiteit van het aanbod en de spreiding van de instapmomenten. De conclusie van dit rapport was dat het huidige aanbod NT2 binnen het volwassenenonderwijs niet altijd is afgestemd op werkenden en werkzoekenden.² Dit is ook niet onlogisch (1) het volwassenenonderwijs heeft geen specifieke opdracht om op maat van deze groep te werken, (2) de geografische indeling die we hanteerden om het aanbod te analyseren waren provincies en VDAB AMB regio's terwijl de afstemming van het NT2-aanbod op HvN-regio plaatsvindt. In het kader van de ad hoc ruimte binnen het steunpunt Inburgering en Integratie zijn we daarom via een korte onderzoeksopdracht nagegaan of de conclusies vanuit het perspectief van werkenden en werkzoekenden ook opgaan als het om inburgeraars gaat of m.a.w. is het aanbod in het volwassenenonderwijs passend vanuit het perspectief van de inburgeraar? Concreet hebben we dit perspectief als volgt ingevuld:

- we bekijken het aanbod NT2-cursussen per OHB-regio in plaats van per provincie en VDAB AMB-regio. Dit vanuit de idee dat het onthaalbureau de regisseur is van het primaire traject van de inburgeraar en in de desbetreffende regio een aanbod op maat moet kunnen voorzien;
- in deze paper besteden we specifieke aandacht aan het moment waarop de cursus plaatsvindt. Van werkzoekende anderstaligen kan (en wordt) immers verwacht worden dat ze overdag een cursus kunnen volgen, voor (werkende) inburgeraars is dit niet het geval, voldoende avondaanbod is dus van belang. Daarom werden extra analyses uitgevoerd m.b.t. het moment dat de cursus plaatsvindt;
- er wordt extra gefocust op de geografische spreiding van het aanbod. Heel wat inburgeraars zijn immers niet verplicht een aanbod te volgen (i.t.t. werkzoekenden). De overweging is dan ook dat de drempels om (vrijwillig) een taalaanbod te volgen zo

---

¹ Zie De Cuyper en Jacobs (2011), het NT2-aanbod in Vlaanderen: passend voor werkenden en werkzoekenden?, HIVA, Leuven.

² Onder meer op basis van de conclusies van dit rapport is eind 2012 het SERV-advies 'taalbeleid op de arbeidsmarkt' verschenen.

laag mogelijk moeten zijn, dit impliceert onder meer een aanbod op een redelijke afstand van de woonplaats van de potentiële cursist. Ook voor de verplichte inburgeraar (en werkzoekende) is een aanbod dicht bij de woonplaats natuurlijk aangewezen. De geografische spreiding wordt via kaarten voorgesteld;

- vanuit het perspectief van de werkzoekenden was enkel richtgraad 1.1 van belang, na 1.1 kunnen ze immers een functioneel aanbod bij VDAB volgen. In deze paper focussen we zowel op richtgraad 1.1 als op 1.2. Recent werd door de bevoegde minister immers gepleit voor het optrekken van het verplichte taalniveau tot 1.2. In deze paper gaan we na wat mogelijke lacunes in het aanbod zijn, indien het niveau zou worden opgetrokken;
- omdat we geen zicht hebben op de inhoudelijke wensen en behoeften van de inburgeraars, doen we geen uitspraken over de inhoud van het aanbod.

Vanuit het perspectief van de inburgeraar, hebben we volgende vragen gesteld:

- Hoe ziet de geografische spreiding van het aanbod 1.1 en 1.2 eruit? Is er in alle OHB-regio's een aanbod 1.1 en 1.2 zowel 's avonds als overdag en in welke regio's is dat niet het geval?
- Hoe ziet de spreiding van het aanbod eruit naar startmomenten doorheen het jaar? Zijn er langdurige periodes zonder aanbod en zo ja in welke regio's is dit het geval?
- Hoe intensief is het aanbod? Bestaat de mogelijkheid tot een intensief aanbod indien gewenst?

In volgende paragrafen zullen we de voorgaande vragen beantwoorden:

- in paragraaf 2 situeren we het belang en de plaats van NT2 kort binnen het Vlaamse inburgeringsbeleid;
- in paragraaf 3 komen de methodologische keuzes en de criteria aan de hand waarvan we het aanbod analyseren aan bod;
- in paragraaf 4 beschrijven we kort het totale aanbod naar een aantal kenmerken als richtgraad en moment waarop het aanbod plaatsvindt;
- in paragraaf 5 staat de geografische spreiding van het aanbod centraal;
- paragraaf 6 gaat dieper in op de spreiding van het aanbod doorheen het jaar, is het aanbod m.a.w. goed gespreid doorheen het jaar zodat er voldoende instapmomenten zijn of is er sprake van een sterke concentratie;

- paragraaf 7 behandelt de intensiteit van de cursussen;
- in paragraaf 8 staan de conclusies en beleidsaanbevelingen centraal.

2. NT2 IN HET KADER VAN HET INBURGERINGSTRAJECT

NT2 maakt deel uit van een inburgeringstraject.³ Het inburgeringsbeleid richt zich voornamelijk op nieuwkomers met een permanent verblijf in België, al behoren oudkomers in sommige gevallen tot de doelgroep.⁴ Aan die groep wordt een inburgeringstraject verschaft. Dit traject is een vormingspakket ondersteund door trajectbegeleiding en omvat lessen Nederlands als tweede taal (NT2), een cursus Maatschappelijke Oriëntatie (MO) en Loopbaanoriëntatie (LO). Terwijl NT2 zich op taal focust bestaan de cursussen MO uit een 'inleiding' (60 uur) tot de Vlaamse en Belgische samenleving in de moedertaal van de inburgeraar of in een contacttaal, met als doel het zelfstandig functioneren van de cursisten te verhogen. LO heeft tot doel 'de inburgeraar' te ondersteunen bij het (leren) maken van keuzes om zijn levensloopbaan verder uit te tekenen. Daarbij wordt vertrokken vanuit de wensen van de inburgeraars en de ervaringen en kwalificaties (zoals diploma's) die ze al hebben.

De cursussen NT2 hebben als voornaamste doel 'de nieuwkomer in een zo kort mogelijke tijd een basistaalvaardigheid van het Nederlands aan te reiken als opstap naar een vervolgcursus'. Die 'basistaalvaardigheid' wordt in de praktijk opgevat als niveau A1 (Breakthrough) uit het Europees Referentiekader voor talen, dat in Vlaanderen 'richtgraad 1.1' wordt genoemd. Deelname (=inspanningsverbintenis) is verplicht voor wie een inburgeringscontract ondertekent.

De cursussen NT2 worden in de mate van het mogelijke aangepast aan het leervermogen van de doelgroep. In de praktijk betekent dit dat verschillende doelgroepen naar verschillende aanbodverstrekkers worden doorverwezen. Die verwijzing gebeurt door de Huizen van het Nederlands⁵ (HvN) na een initiële intake en eventuele test in het begin van het inburgeringstraject. Het advies van het HvN bestaat uit twee componenten. Enerzijds wordt de kandidaat-cursist naar een aanbodsverstrekker verwezen (Centra voor Basiseducatie of CBE, Centra voor Volwassenenonderwijs of CVO, Universitaire Talencentra of UTC voor richtgraad 1.1). Anderzijds adviseert het HvN over de duur van de cursus (180, 120 of 80 uur). Er worden vier soorten adviezen gegeven: CVO, CBE, CBO/CBE(180 uur) of CVO/UTC(80 uur). CBE richten zich op laagopgeleide of

³ Voor een uitgebreide beschrijving van de doelstellingen, de doelgroep, de opzet en de organisatie van het beleid zie De Cuyper et al (2010).

⁴ Indien ze een OCMW-uitkering ontvangen.

⁵ Er zijn 8 HvN, één per provincie en één voor elk van de grootste steden: Brussel, Gent en Antwerpen.

traaglerende inburgeraars, terwijl hoogopgeleide inburgeraars met een educatief perspectief naar de UTC worden verwezen. De CVO, waar de meeste inburgeraars naar verwezen worden, richt zich op middengeschoolde cursisten.

De cursussen zelf zijn modulair opgebouwd. Bij elke aanbodverstrekker worden de cursussen opgesplitst in modules: bij de CVO's bestaat een cursus 1.1 uit 2 modules van 60 uur (standaard cursus), 3 modules van 60 uur (verlengde cursus) of 1 module van 80 uur (verkorte cursus) en een cursus 1.2 uit 2 modules van 60 uur. Bij de CBE's bestaat richtgraad 1.1 standaard uit 4 modules van 60 uur, en richtgraad 1.2 uit 2 modules van 80 uur waar mondelinge vaardigheden centraal staan en 2 modules van 40 uur waar schriftelijke vaardigheden centraal staan. Alfa-cursussen, bedoeld voor analfabete cursisten, bestaan uit respectievelijk 10 modules van 60 uur (richtgraad 1.1) en 7 modules van 60 uur (richtgraad 1.2).

De afstemming van vraag en aanbod NT2 is een decretale opdracht van de Huizen van het Nederlands. Om deze opdracht te vervullen krijgen de HvN normaliter input van de onthaalbureaus (voor inburgeraars) en van VDAB (i.k.v. sluitende aanpak voor werkzoekenden). Het onthaalbureau zal met zijn input een goede afstemming nastreven tussen de verschillende delen van het vormingsprogramma. De inburgeraar is in de meeste gevallen verplicht zijn primair traject binnen het jaar af te ronden.

3. METHODOLOGIE

De analyse van de morfologie van het NT2-aanbod is in essentie een *beschrijvende* analyse van *kwantitatieve* informatie. We reiken dus geen verklaringen aan waarom een aanbod al dan niet wordt ingericht. In wat volgt bespreken we eerst enkele methodologische keuzes, vervolgens gaan we dieper in op de criteria die we hanteerden om de data te analyseren.

3.1 De data

De beschikbare kwantitatieve informatie met betrekking tot de cursussen NT2 is gebundeld in een dataset van de Huizen van het Nederlands, die we gebruiken als centrale bron. Om zicht te krijgen op het NT2-aanbod en een antwoord te kunnen geven op de vragen naar de mate waarin de morfologie van het aanbod passend is, koppelden we drie aparte databestanden die we via de Huizen van het Nederlands verkregen:

- een bestand dat alle cursusmodules bevatte die werden opgestart in 2009;
- naast het bestand met cursussen kregen we een bestand met lesmomenten. In dit bestand vonden we voor elke cursus de dagen en uren terug waarop ze plaatsvonden;
- een derde en laatste bestand bevatte een overzicht van de erkende centra (CBE en CVO) met hun postcodes en de Huizen van het Nederlands waaronder ze vallen.

Voor meer informatie over deze bestanden en de wijze waarop ze werden gekoppeld, verwijzen we naar De Cuyper en Jacobs (2010, pp. 20-22).

3.2 De criteria om de data te analyseren

In de inleiding gingen we dieper op de accenten die we in deze paper wensen te leggen of m.a.w. wat we onder het perspectief van de inburgeraar verstaan. Dit perspectief zegt ons naar welke kenmerken van het aanbod we moeten kijken, maar niet via welke maatstaven we die kenmerken moeten beoordelen. Om die maatstaven te bepalen is het noodzakelijk om stil te staan bij de minimale verwachtingen van het beleid t.a.v. het aanbod voor inburgeraars, met andere woorden bij de vraag naar welk aanbod 'op maat' of 'passend' is voor deze groep. Vanuit het centrale beleidniveau worden echter geen toetsbare criteria geformuleerd. Er is wel het afsprakenkader NT2 dat het algemene kader vormt met betrekking tot de vereisten waaraan de NT2-opleiding zou moeten voldoen. Algemeen stelt het afsprakenkader NT2 het volgende: binnen het werkingsgebied van elk consortium dient de nood aan volgende mogelijke specifieke

organisatievormen in kaart te worden gebracht en *indien nodig en haalbaar* ook ingevuld worden:

- een aanbod tijdens de zomermaanden, minstens op niveau A1;
- verkorte leertrajecten op niveau;
- zeer intensief en kortlopend aanbod;
- aanbod in gecombineerd onderwijs;
- avond- en weekendaanbod op alle niveaus;
- de combinatie van opleidingen NT2 met beroepsopleidingen, dit zowel via duale trajecten als via geïntegreerde trajecten.

Via de analyse van het Huis van het Nederlands wordt tevens in kaart gebracht of er voorzien wordt in:

- voldoende startmomenten op niveau A1;
- voldoende instapmomenten voor de vervolgopleiding;
- een voldoende regionale spreiding van het aanbod.

Er zijn dus centraal wel een aantal criteria maar die blijven erg vaag, wat zijn bijvoorbeeld. 'voldoende' startmomenten en wat is 'intensief en kortlopend'? Deze criteria zijn dus niet toetsbaar. Ze dienen lokaal worden ingevuld in samenspraak tussen HvN-OHB-VDAB en de lokale aanbodsverstrekkers en dit via lokale afsprakenkaders. Het is echter zo dat er grote verschillen bestaan in de manier waarop die lokale afsprakenkaders worden ingevuld, zowel naar het aantal criteria als naar de toetsbaarheid van deze criteria. Bijvoorbeeld, in het meest recente kader laat HvN-Limburg aan de scholen zelf de keuze om hun minimale en maximale groepsgrootte te definiëren. Daarentegen wordt er in Oost-Vlaanderen bepaald dat de maximale groepsgrootte bij een CVO 25 cursisten is. De Provincie Antwerpen, stelt de meest gedetailleerde criteria voorop: groepsgrootte mag bij een CBE 20 cursisten bedragen (en 18 voor de alfa-cursussen), binnen de kleinstedelijke invloedssfeer moet er om de drie maanden een aanbod van 12u/week beschikbaar zijn, binnen de drie maanden moet er kunnen gestart worden, de cursussen 1.1 moeten in de voormiddag georganiseerd worden en rekening houden met de lessen Maatschappelijke Oriëntatie, ...

Het opzet van deze paper bestaat er niet in om de criteria in elke regio te toetsen, dit zou ook niet mogelijk zijn, want niet elke HvN-regio stelt toetsbare criteria voorop. Op

basis van voorgaande wordt duidelijk dat we moeilijk evaluatieve uitspraken kunnen doen en dienen ons derhalve te beperken tot een *vergelijking* tussen de HvN-regio's en arrondissementen. Enkel voor de intensiteit van het aanbod gebruiken we een 'objectieve', op onderzoek gebaseerde maatstaf: de 11 uur-norm, die door De Cuyper en Jacobs (2012) wordt vooropgesteld. Ze nemen dat over van Geets, Levrau en Steverlynck (2010), die door middel van een bevraging van cursisten stelden dat die cursisten die aangaven dat ze 'voldoende' lesuren per week kregen gemiddeld cursussen volgden met een intensiteit van gemiddeld 11 uur. Cursisten die te weinig lesuren aangaven kregen gemiddeld 9 uur per week les.

Criterium	Operationalisering
Voldoende regionale spreiding aanbod	Beschrijven instapmomenten op HVN en arrondissementsniveau voor alle richtgraden zowel in avond als dagaanbod;
Spreiding aanbod	Aantal aaneensluitende maanden zonder aanbod; spreidingsmaat
'Intensief en kortlopend aanbod' 1.1 en 1.2	Aantal lesuren per week, 11 uur-norm

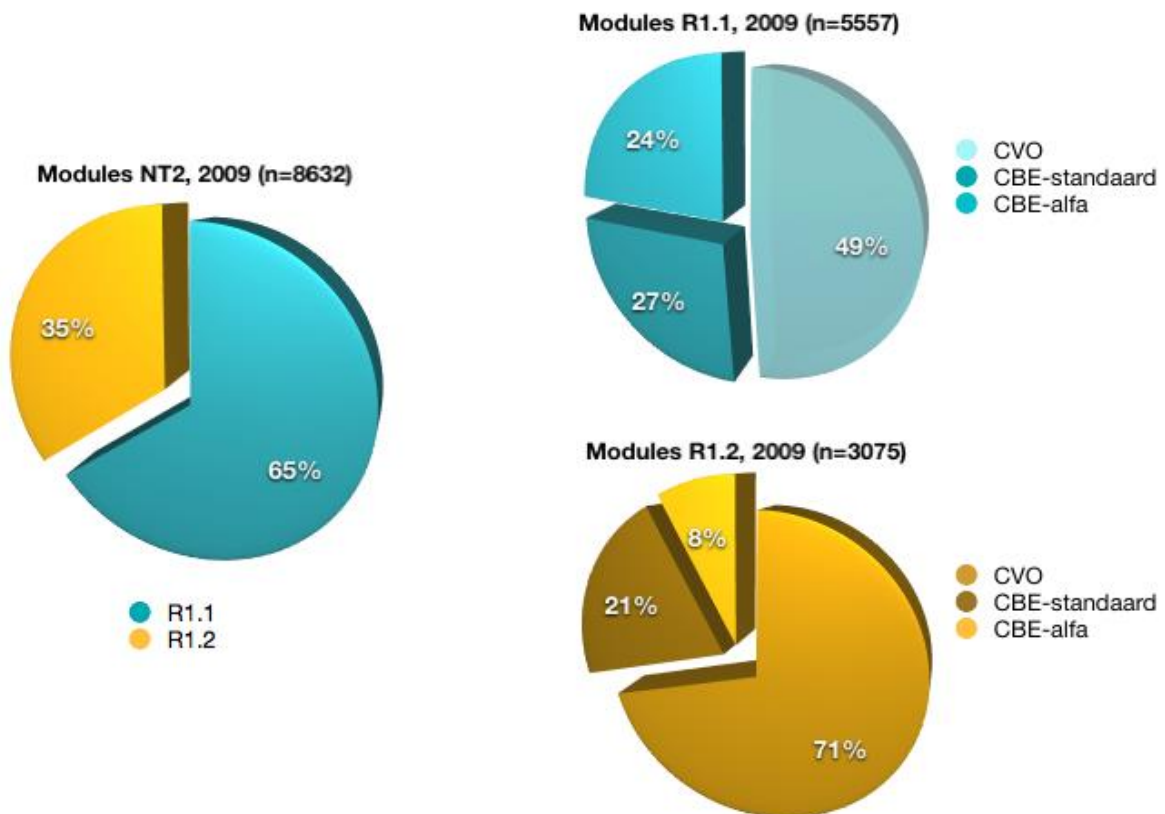
Tabel 3.1 Operationalisering van de criteria uit het NT2-afsprakenkader

4. ALGEMENE KENMERKEN VAN HET AANBOD

In deze paragraaf gaan we dieper in op de verhouding tussen het aanbod RG 1.1 en RG 1.2, vervolgens komt de verhouding tussen dag- en avondaanbod aan bod.

4.1 Verhouding aanbod 1.1 en 1.2

Het totale volume NT2-modules wordt afgebeeld in onderstaande grafiek.

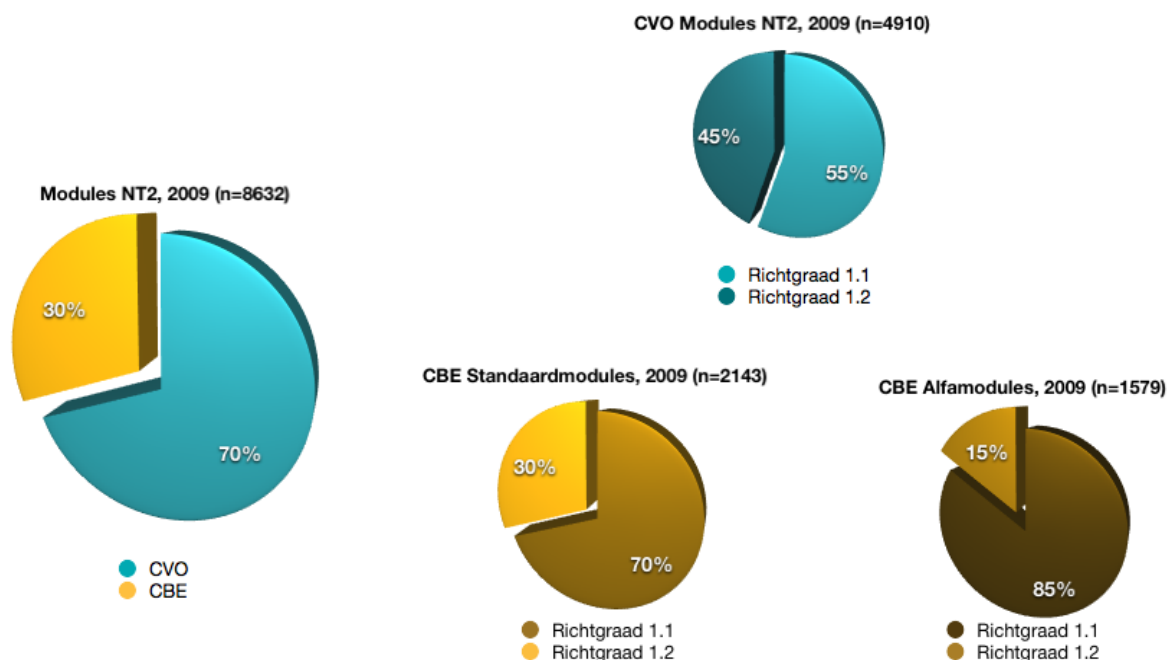

Figuur 4.1 Totaal aantal modules NT2, 2009, per richtgraad⁶

Een eerste analyse laat ons zien dat er in 2009 5 557 modules NT2 werden aangeboden voor richtgraad 1.1 en 3 075 voor richtgraad 1.2. Deze cijfers herbergen grote verschillen naargelang het om CVO's of CBE's gaat. Het aantal 1.1 modules is min of meer gelijkmatig verspreid over de CVO's en CBE's: 47% van de modules worden door een CVO verschaft, terwijl 53% in een CBE plaatsvinden. Ongeveer de helft van de modules 1.1 binnen de CBE's is gericht op analfabeten. Voor de 1.2 modules krijgen we een ander beeld: de meeste modules (72%) worden door de CVO's gegeven.

⁶ Deze grafiek en de volgende houden enkel rekening met die modules NT2 waarvan de richtgraad duidelijk aangegeven werd in de dataset. 221 CBE-modules en 32 CVO-modules waarvan de richtgraad onduidelijk was werden daarom weggelaten.

De verhouding tussen 1.1 en 1.2-cursussen binnen CVO's en CBE's wordt hieronder weergegeven.

Figuur 4.2 Totaal aantal modules NT2, 2009, per aanbodverstrekker

In de CVO's is er voor elke module 1.1 0,8 module 1.2. Bij de CBE's is er voor elke module 1.1 0,43 module 1.2, voor alfa's is er weinig vervolgaanbod met een verhouding van 0,18. Dit laatste valt deels te verklaren door het feit dat het niveau 1.1 uit 10 modules bestaat en het niveau 1.2 uit 7 modules.

In onderstaande tabel hebben we de cijfers per HvN-regio uitgesplitst.

HvN	CVO			CBE					
	CVO1.1	CVO1.2	% R1.1	ALFA 1.1	ALFA 1.2	% R1.1	1.1	1.2	% R1.1
	N	n		n	n		n	n	
Antwerpen	505	440	87,1	334	72	21,6	262	177	67,6
Brussel	651	499	76,7	108	8	7,4	208	67	32,2
Gent	189	141	74,6	97	4	4,1	130	33	25,4
Limburg	292	237	81,2	132	37	28,0	175	82	46,9
Oost-Vlaanderen	217	181	83,4	92	13	14,1	139	58	41,7
Provincie Antwerpen	191	155	81,2	152	38	25,0	151	72	47,7
Vlaams-Brabant	314	251	79,9	180	28	15,6	306	108	35,3
West-Vlaanderen	364	283	77,7	241	43	17,8	127	48	37,8
Totaal	2 723	2 187	80,3	1 336	243	18,2	1 498	645	43,1

Tabel 4.1 Aantal modules NT2 per richtgraad, aanbodverstrekker en HvN-regio, 2009 (n=8885)⁷

⁷ De kolom % RG 1.1 drukt telkens het aantal modules 1.2 als percentage van de modules 1.1 van respectievelijk de CVO's of de CBE's.

Voor de CVO's zijn de regionale verschillen eerder beperkt. Koploper is Antwerpen met bijna 0,9 modules 1.2 per module 1.1. Voor de CBE's is de verhouding veel lager. In totaal bedragen standaard 1.2 modules minder dan de helft (43%) dan de standaard 1.1 modules. Antwerpen scoort het hoogst, met bijna 0,7 modules 1.2 per module 1.1. Gent, waar die proportie 0,25 is, vertoont de laagste score. Bij de alfa-modules is de vertekening meer uitgesproken, met minder dan 0,2 modules 1.2 alfa per module 1.1 alfa. Daar scoort Limburg het hoogst, met bijna 0,3 modules 1.2 alfa per module 1.1 alfa. Gent vertoont de laagste score, met minder dan 0,1 modules 1.2 per module 1.1. Er dient wel opgemerkt dat deze lagere score deels kan verklaard worden door het feit dat richtgraad 1 10 alfa-modules telt en richtgraad 2 slechts 7.

Concluderend kunnen we dus stellen dat een verhoging van het niveau van 1.1 naar 1.2 of een incentive om dit te stimuleren (bv. inburgeringscertificaat) vermoedelijk niet tot aanbodsproblemen zal leiden in de CVO's, voor CVO-cursisten is er bovendien ook nog een aanbod bij VDAB. In de CBE's lijkt een verhoging echter voor aanbodsproblemen te kunnen zorgen.

4.2 Verhouding dag- en avondaanbod

In onderstaande tabel is de verhouding tussen dag- en avondaanbod terug te vinden voor de verschillende richtgraden per HvN-regio.

HvN	CBE				CVO		Totaal
	1.1	1.1a	1.2	1.2a	1.1	1.2	
Antwerpen							
Avo	26,7	18,6	22,0	18,0	34,2	39,3	29,6
Dag	73,3	81,4	78,0	82,0	65,8	60,7	70,4
Brussel							
Avo	21,6	10,2	25,3	37,0	33,6	29,4	28,7
Dag	78,4	89,8	74,7	63,0	66,4	70,6	71,3
Gent							
Avo	12,0	4,0	9,0	0,0	36,0	33,3	23,3
Dag	88,0	96,0	91,0	100,0	64,0	66,6	76,7
Limburg							
Avo	14,3	6,0	14,6	2,7	37,3	37,5	25,5
Dag	85,7	94,0	85,4	97,3	62,7	62,5	74,5
Oost-Vlaanderen							
Avo	30,2	7,6	20,6	15,4	40,5	42,0	32,4
Dag	69,8	92,4	79,4	84,6	59,5	58,0	67,6
Provincie Antwerpen							
Avo	19,9	16,4	29,1	28,9	30,4	27,7	24,8
Dag	81,1	83,6	70,9	71,1	69,6	72,3	75,2
Vlaams-Brabant							
Avo	9,8	2,7	10,2	0,0	45,2	46,6	25,7
Dag	90,2	97,3	89,8	100,0	54,8	53,4	74,3
West-Vlaanderen							
Avo	22,8	9,9	25,0	7,0	30,5	24,4	22,4
Dag	77,2	90,1	75,0	93,0	69,5	75,6	77,6
Totaal							
Avo	19,1	10,9	19,6	13,6	35,5	34,8	26,9
Dag	80,9	89,1	80,4	86,4	64,5	65,2	73,1

Tabel 4.2 De verhouding dag- en avondaanbod NT2 per richtgraad, aanbodverstrekker en HvN-regio, 2009 (n=8632)

Uit de tabel blijkt dat binnen de CVO's voor 1.1 de meeste startmomenten overdag worden aangeboden: voor elk startmoment overdag worden er 0,3 startmomenten 's avonds voorzien. Doorheen de verschillende HvN-regio's blijft die proportie schommelen rond 0,3 met uitzondering van Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant, waar het avondaanbod groter is. Uit de tabel blijkt dat de spreiding van het aantal startmomenten 1.2 een grotere variatie kent dan bij richtgraad 1.1: in de provincies Antwerpen en West-Vlaanderen wordt 1/4 van de cursussen 's avonds georganiseerd, terwijl dat percentage bij Vlaams-Brabant bijna de helft van de cursussen (46%) bedraagt en in Antwerpen 4 op 10. In de rest van de regio's schommelt de proportie avondcursussen rond de 30%.

Over het algemeen is er weinig avondaanbod bij de CBE's, met gemiddeld 1 op de 5 avondcursussen 1.1. Er zijn wel verschillen tussen de HvN-regio's. In Antwerpen en vooral Oost-Vlaanderen is het avondaanbod vrij groot (respectievelijk 26,7 en 30,2%). Terwijl dit in de Vlaams-Brabantse CBE en Gent maar het geval is voor één op de 10 cursussen. Opvallend is het contrast tussen het feit dat er in Vlaams-Brabant proportioneel veel avondaanbod is in de CVO's, maar weinig binnen het CBE. Een mogelijke verklaring kan een samenwerking zijn tussen CVO en CBE.

Wat tot slot het alfa-aanbod betreft, blijkt uit de tabel dat het aantal avondmomenten vergeleken met de dagmomenten voor de meeste HvN-regio's bijzonder klein is. In Antwerpen en de provincie Antwerpen, die de hoogste proportie avond-startmomenten kennen, ligt het iets lager dan 2 op 10, in de overige regio's is dit vaak geen 10%. Dezelfde conclusie geldt voor 1.2 alfa uitgezonderd voor Brussel waar 37% van het aanbod 's avonds plaatsvindt, nominaal gaat het echter om een beperkt aantal modules (3).

5. HOE IS HET AANBOD GEOGRAFISCH GESPREID?

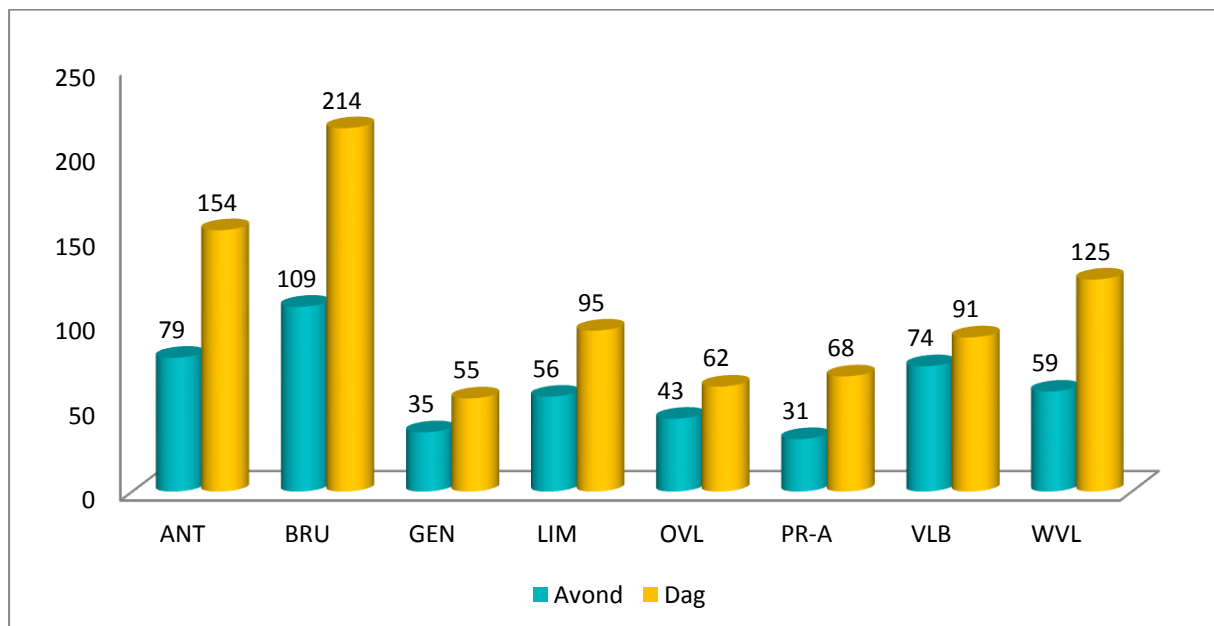
In deze paragraaf staat de geografische spreiding van het aanbod centraal. Meer specifiek gaan we per HvN-regio en bestuurlijk arrondissement na of er zowel een avond- als een dagaanbod is, voor de verschillende richtgraden en naargelang het leervermogen. We hanteren daarbij het perspectief van de startende inburgeraar, meer specifiek brengen we de startmomenten per regio in kaart voor de niveaus 1.1 en 1.2. Om op een gerichte wijze lacunes in het aanbod te kunnen identificeren werken we met kaarten.

5.1 Geografische spreiding van het aanbod bij de CVO's

Voor de CVO's bestaan de startmomenten voor de richtgraden 1.1 en 1.2 uit volgende modules: 005791 (standaard traject), 005826 (verlengd traject) en 005828 (verkort traject). In 2009 waren er 1 350 startmomenten binnen de CVO's, 88,7% waren startmomenten voor standaardcursussen, 8,1% verlengde trajecten en 3,2% verkorte trajecten. Voor richtgraad 1.2 waren er 1049 startmomenten, waarvan 92,1% standaardtrajecten (005793), 7,6% verlengde trajecten (005831) en 3,1% verkorte trajecten (005827).

5.1.1 Richtgraad 1.1

In onderstaande grafiek wordt het aantal startmomenten voor richtgraad 1.1 (CVO) per HvN-regio weergegeven, ingedeeld naar cursusmoment.

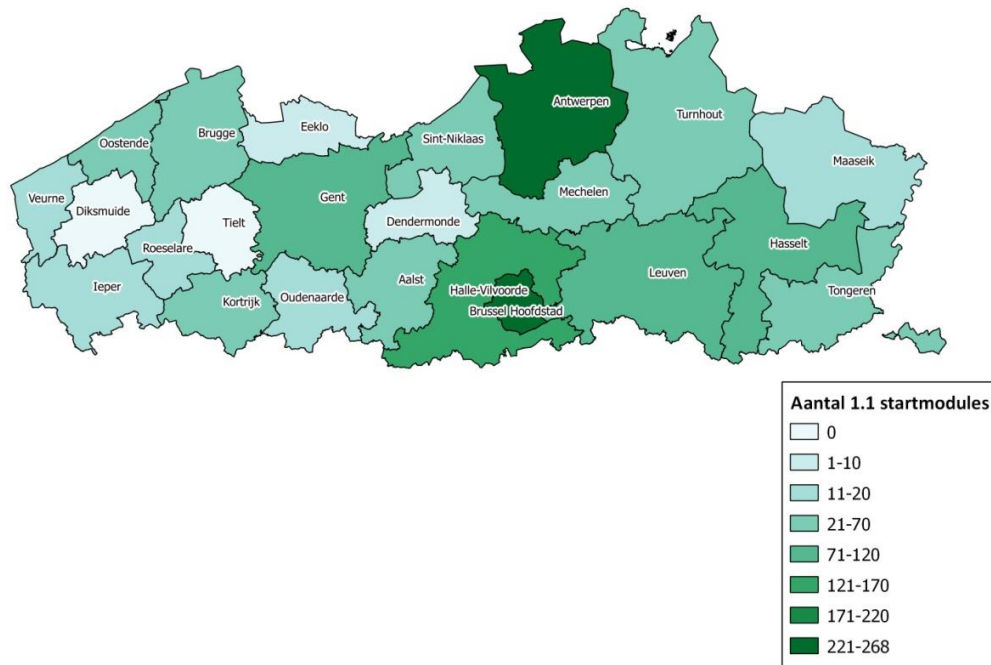
Grafiek 5.1 Startmomenten voor richtgraad 1.1-cursussen bij de CVO, naar HvN-regio en cursusmoment, 2009 (n=1350)

Dat er in elke HvN-regio een aanbod 1.1 binnen de CVO's is, wekt natuurlijk weinig verwondering. De regio Brussel is koploper met 323 startmodules 1.1 en staat meteen in voor 24% van het totale aanbod 1.1. Limburg, Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen bevolken de 'middenmoot'. Gent, Oost-Vlaanderen en de provincie Antwerpen zijn kleinere regio's met telkens een 100 tal instapmomenten.

Als we de link leggen tussen het aanbod en de instroom van nieuwkomers (zonder Nederlanders) dan volgt de instroomverdeling globaal gezien de verdeling van het aanbod binnen de CVO's. Er is één uitzondering, de provincie Antwerpen die met 4 000 nieuwkomers op jaarbasis eerder op het niveau van een middelgrote regio zit. Een mogelijke verklaring zou kunnen zijn dat de provincie Antwerpen vooral nieuwkomers met een CBE profiel heeft, maar ook als we het aanbod van de CBE's in rekening brengen, blijft het aantal ingerichte cursussen in verhouding met de instroom eerder laag. Een andere mogelijke verklaring is dat er zich maar een beperkt aantal instromers aanmelden voor een cursus Nederlands of dat men met grote klassen werkt. De provincie Limburg laat een omgekeerd beeld zien en blijkt een vrij hoog CVO aanbod te hebben in verhouding met het totaal aantal ingestroomde nieuwkomers. Een mogelijke partiële verklaring hiervoor zijn inburgeraars uit Nederland die een (goedkopere) cursus in Vlaanderen komen volgen.

Om op een gerichte wijze mogelijke lacunes in het aanbod te identificeren, maken we gebruik van kaarten op arrondissementsniveau. Op onderstaande kaart zijn de startmodules 1.1 binnen de CVO's afgebeeld.

Aantal 1.1 startmodules, CVO, 2009 (n=1350)

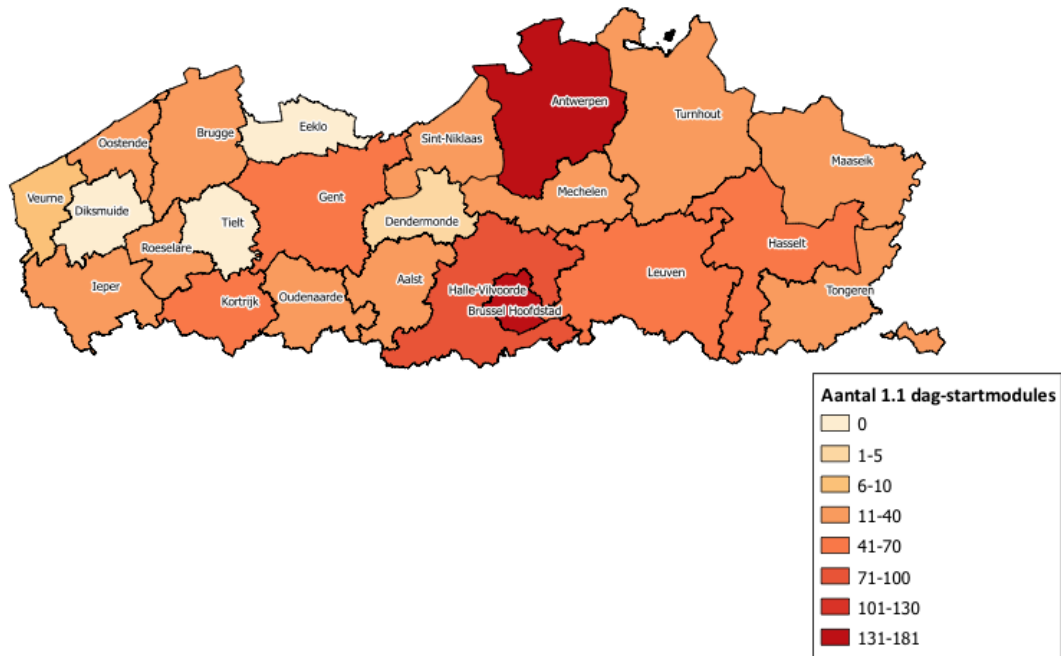

Kaart 5.1 Aantal 1.1 startmodules, CVO, 2009

Deze kaart suggereert een goede regionale spreiding van het aanbod. Op de bestuurlijke arrondissementen Diksmuide en Tielt na is er in elk bestuurlijk arrondissement in Vlaanderen een aanbod 1.1. Dat er net in West-Vlaanderen enkele lacunes zijn, wekt geen verwondering, West-Vlaanderen kent immers heel wat meer bestuurlijke arrondissementen dan bijvoorbeeld Limburg, wat de kans op lacunes een stuk groter maakt. Dit maakt ook de beperking van het werken met arrondissementen duidelijk: in West- en Oost-Vlaanderen zullen we een veel fijnmaziger zicht krijgen op lacunes in het aanbod in bepaalde regio's dan in bijvoorbeeld Limburg.

Aan de hand van kaart 5.2 zoomen we verder in op het dagaanbod per arrondissement.

Aantal 1.1 dag-startmodules, CVO, 2009 (n=864)

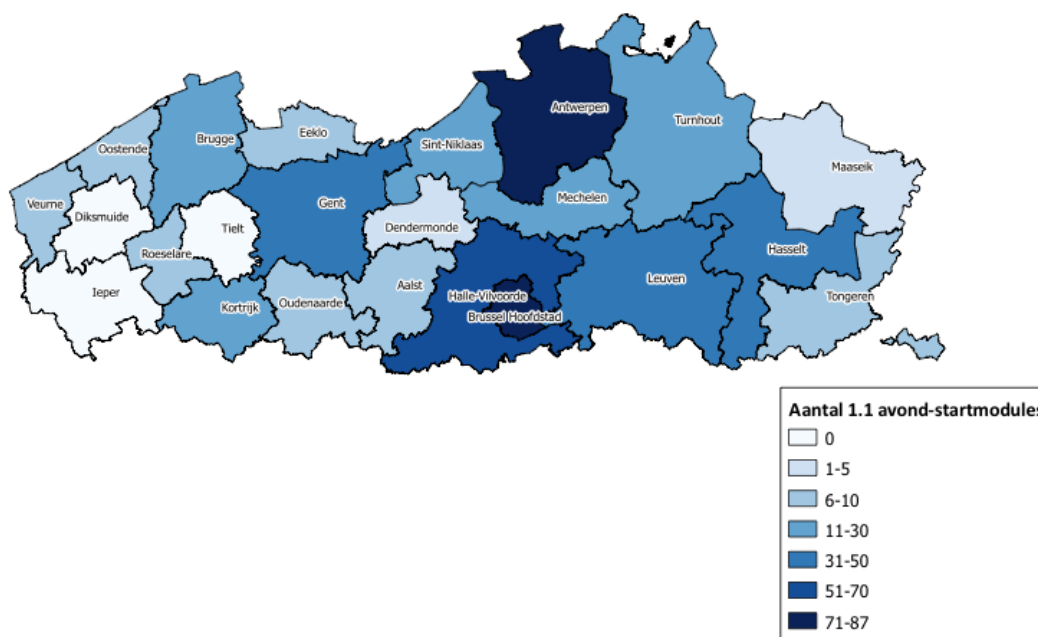

Kaart 5.2 Aantal 1.1 dag-startmodules, CVO, 2009

Uit deze kaart komen we tot dezelfde conclusie als voor het volledige aanbod: het aanbod lijkt vrij goed gespreid. Opvallend is wel dat er in de regio Eeklo geen dagaanbod wordt voorzien.

In kaart 5.3 vinden we het avondaanbod voor richtgraad 1.1 afgebeeld.

Aantal 1.1 avond-startmodules, CVO, 2009 (n=486)

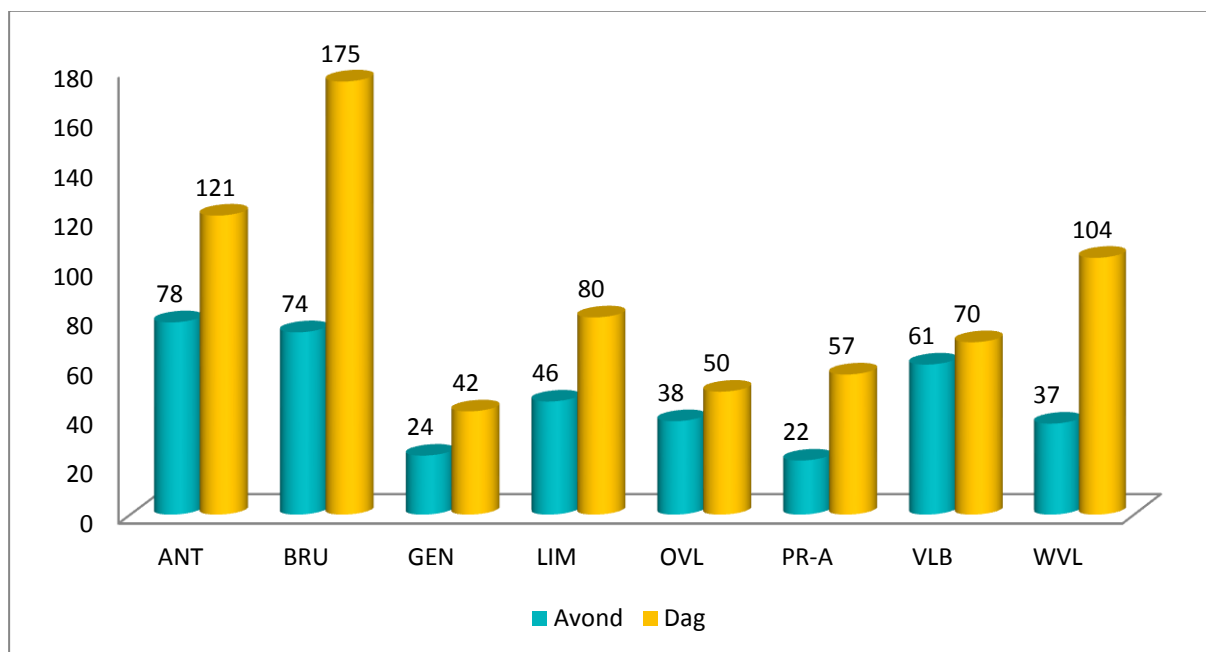

Kaart 5.3 Aantal 1.1 avond-startmodules, CVO, 2009

Ook uit deze kaart kunnen we concluderen dat er in het overgrote deel van de Vlaamse arrondissementen een avondaanbod 1.1 is. Een uitzondering vormen de aanpalende regio's Ieper en Diksmuide waar geen avondmodules 1.1 worden voorzien.

5.1.2 Richtgraad 1.2

In onderstaande grafiek wordt het aantal startmomenten voor richtgraad 1.2 (CVO) per HvN-regio weergegeven, ingedeeld naar cursusmoment.

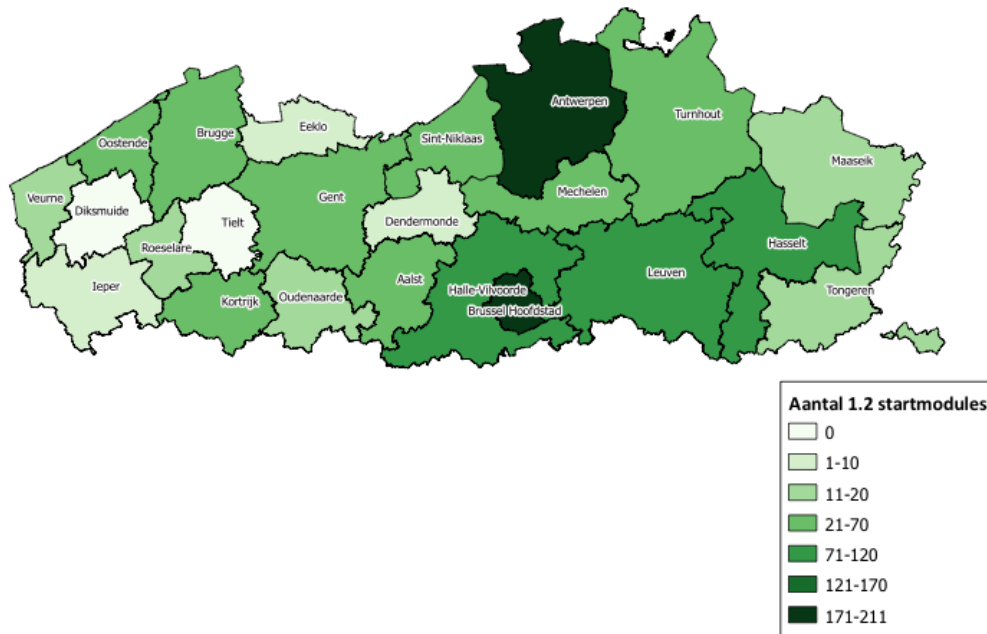
Grafiek 5.2 Startmomenten voor richtgraad 1.2-cursussen bij de CVO, naar HvN-regio en cursusmoment, 2009 (n=1079)

Ook hier wekt het natuurlijk geen verwondering dat er in elke HvN-regio instapmomenten 1.2 worden aangeboden. De driedeling met grote (Brussel, Antwerpen), middelgrote (Limburg, Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen) en kleinere regio's (OVL, Gent en provincie Antwerpen) blijft behouden.

Voor een meer gedetailleerde analyse beelden we het aanbod op arrondissementsniveau af aan de hand van kaarten net als voor richtgraad 1.1. Een eerste kaart bevat het totale aantal startmomenten (dag en avond) per arrondissement.

Aantal 1.2 startmodules, CVO, 2009 (n=1079)

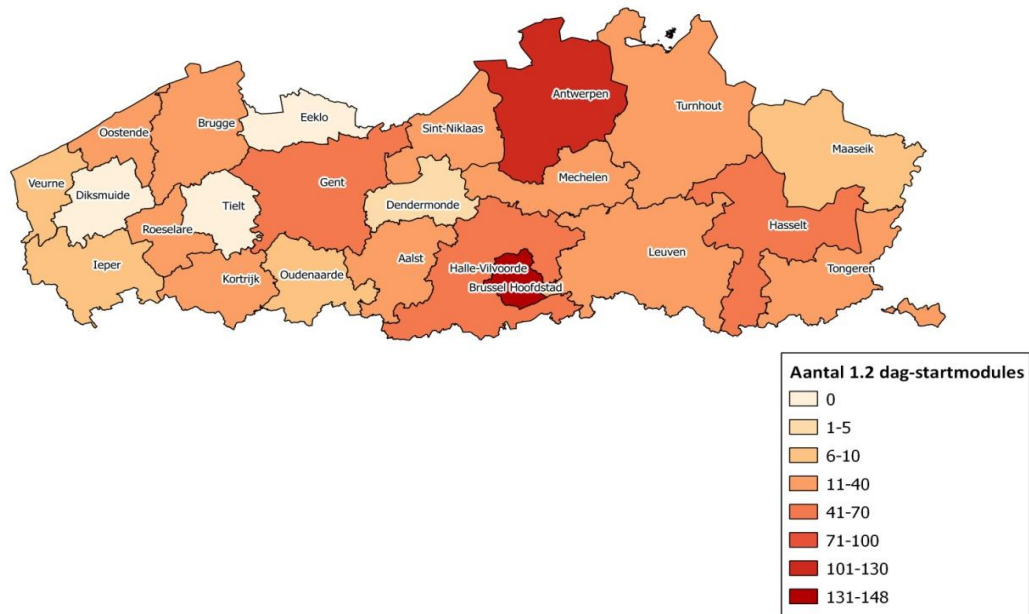

Kaart 5.4 Aantal 1.2 startmodules, CVO, 2009

Ook deze kaart suggereert een goede spreiding van het aanbod waarbij de regio's (Diksmuide en Tielt) zonder aanbod 1.1 ook geen aanbod 1.2 aanbieden.

Vervolgens splitsen we het totale aanbod in dag- en avondaanbod. De kaart hieronder beeldt het dagaanbod af.

Aantal 1.2 dag-startmodules, CVO, 2009 (n=699)

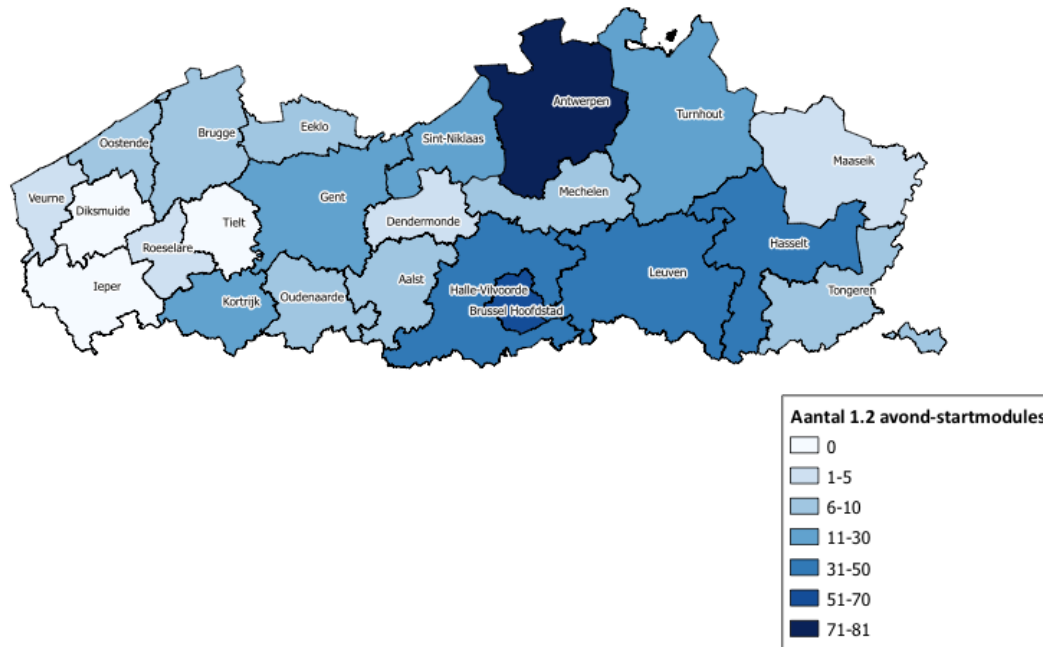

Kaart 5.5 Aantal 1.2 dag-startmodules, CVO, 2009

Het dagaanbod volgt ongeveer hetzelfde patroon als het totale aanbod: geen startmomenten in Diksmuide, Tielt en Eeklo en de meeste startmomenten in Antwerpen en Brussel. Een verschil met de vorige kaart is wel dat, gezien volume, Leuven minder sterk lijkt in te zetten op dagaanbod

Het avondaanbod wordt in de kaart hieronder afgebeeld.

Aantal 1.2 avond-startmodules, CVO, 2009 (n=380)

Kaart 5.6 Aantal 1.2 avond-startmodules, CVO, 2009

De distributie van de avond-startmomenten op arrondissementsniveau is vergelijkbaar met die van de avond-startmomenten voor richtgraad 1.1: Tielt, Diksmuide en Ieper voorzien geen momenten. Als we rekening houden met de grootte van de arrondissementen lijkt het avondaanbod in Maaseik eerder beperkt.

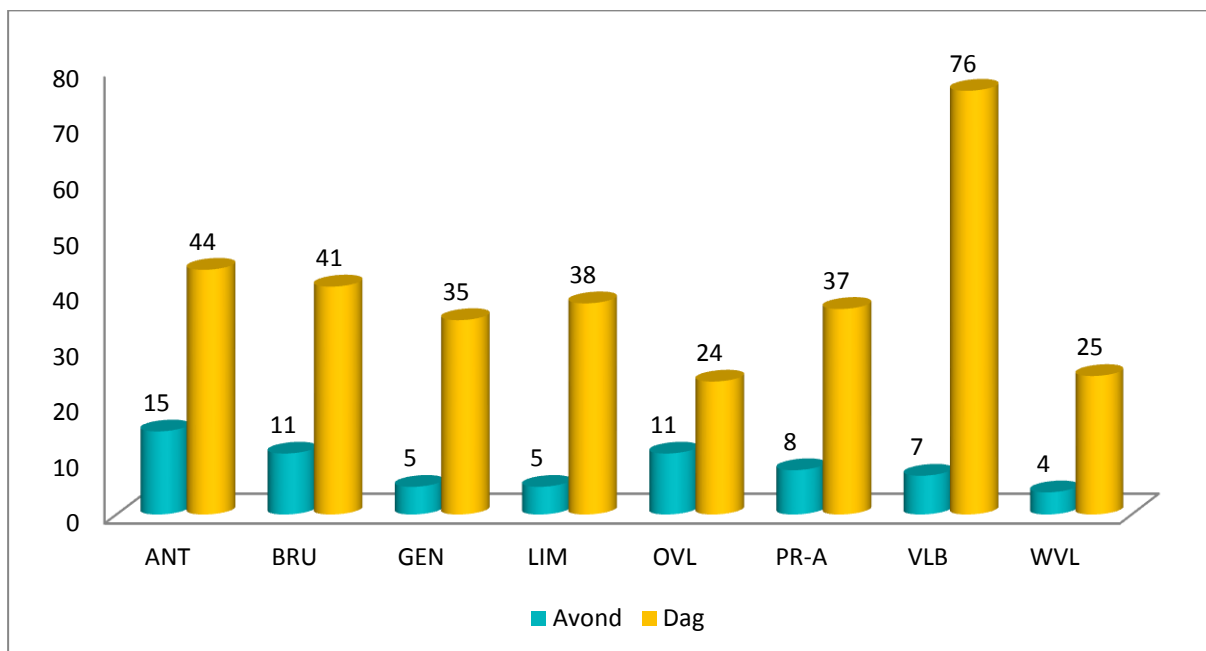
Concluderend kunnen we stellen dat er voor de cursisten die in aanmerking komen voor een CVO in zowat alle bestuurlijke arrondissementen in Vlaanderen een aanbod wordt georganiseerd en dit zowel overdag als 's avonds en voor richtgraad 1 als voor richtgraad 2. Dit suggereert dat een cursist niet ver van zijn woonplaats een aanbod zal kunnen volgen. Op de bereikbaarheid van de lesplaatsen met het openbaar vervoer en de reistijden hebben we echter geen zicht. Verder onderzoek is noodzakelijk om meer inzicht te krijgen in het aspect bereikbaarheid.

5.2 Geografische spreiding van het aanbod bij de CBE's

5.2.1 Richtgraad 1.1

Het aantal startmomenten bij de CBE's ligt op 562, waarvan 68,7% (386) tot het standaardaanbod behoort, en 31,3% tot het aanbod voor analfabeten (alfa-trajecten). De startmodules (alfa en standaard) vertegenwoordigen 18,2% uit het totale volume van CBE-cursussen voor richtgraad 1.1. Dit beperkt aantal is te verklaren doordat een richtgraad in het standaardaanbod uit 4 modules bestaat, in het alfa-aanbod gaat het om 10 modules.

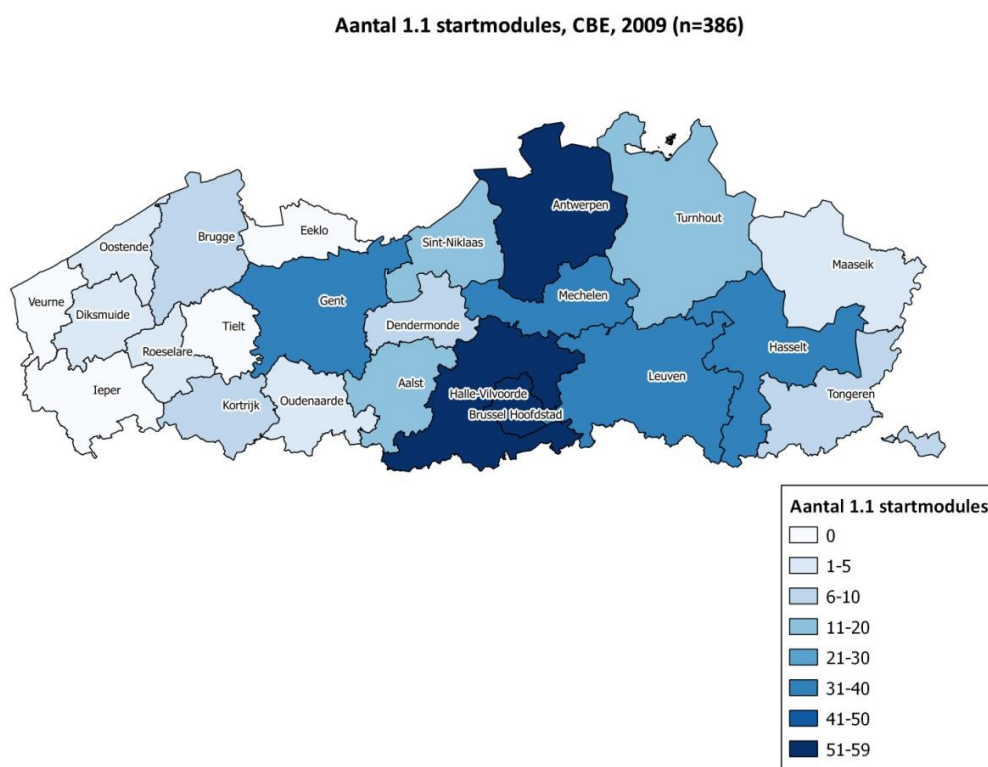
Onderstaande grafiek verschaft ons een beeld van het standaard CBE-aanbod voor richtgraad 1.1, uitgesplitst naar avond en dag.

Grafiek 5.3 Startmomenten voor richtgraad 1.1-cursussen bij de CBE, naar HvN-regio en cursusmoment, 2009

Naar volume laat deze tabel een ander beeld zien dan de CVO's. Het aantal instapmomenten ligt een stuk lager. Dit is ook niet onlogisch, het aantal adviezen CBE ligt ook lager. Indicatief in dit verband is het feit dat 37% van de inburgeraars een advies CBE krijgt en 8% een advies CVO/CBE (cijfers 2010). Opvallend is dat de driedeling met grote (Brussel, Antwerpen), middelgrote (Limburg, Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen) en kleinere Huizen (OVL, Gent en provincie Antwerpen) niet wordt behouden wat het CBE aanbod betreft. De provincie Vlaams-Brabant heeft het meest startmodules, meer dan Antwerpen wat een opvallende vaststelling is, West-Vlaanderen heeft dan weer een beperkt aanbod. Het aanbod van de overige regio's ligt niet ver uit elkaars buurt.

Om lacunes in het aanbod te detecteren, bekijken we het dag- en avondaanbod op arrondissementsniveau aan de hand van kaarten. Het totale aanbod wordt afgebeeld in de kaart hieronder.

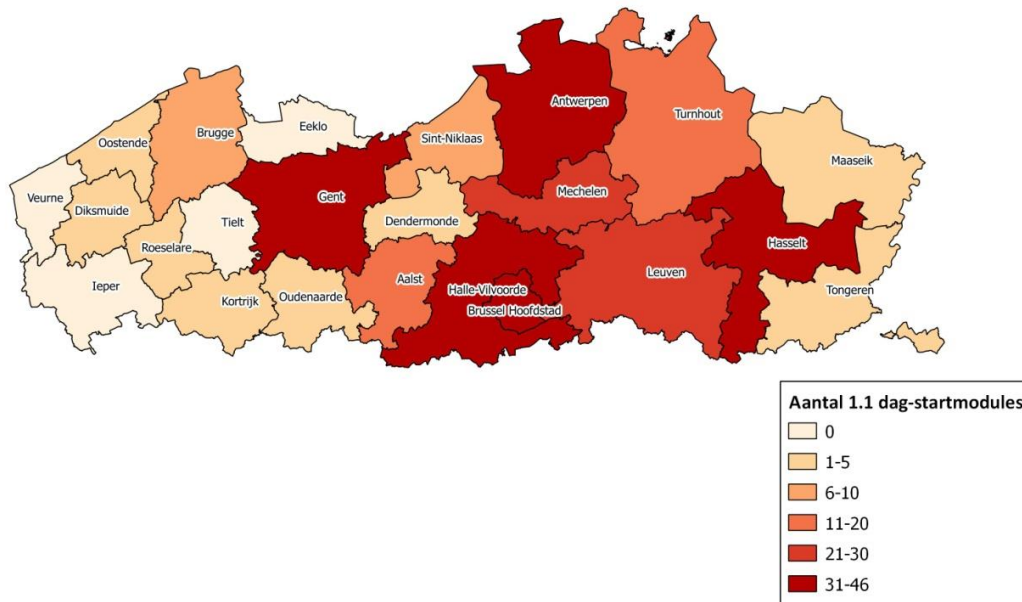

Kaart 5.7 Aantal 1.1 startmodules, CBE, 2009

Op basis van de kaart kunnen we afleiden dat de concentratie in Vlaams-Brabant zich vooral situeert in Halle-Vilvoorde. Samen met Antwerpen en Brussel concentreren zich daar de meeste startmodules. Naar geografische spreiding is er in de meeste arrondissementen een aanbod, uitzonderingen zijn arrondissementen en Oost- en West-Vlaanderen namelijk Veurne, Ieper, Tielt en Eeklo.

In onderstaande kaart zoomen we in op het dagaanbod.

Aantal 1.1 dag-startmodules, CBE, 2009 (n=320)

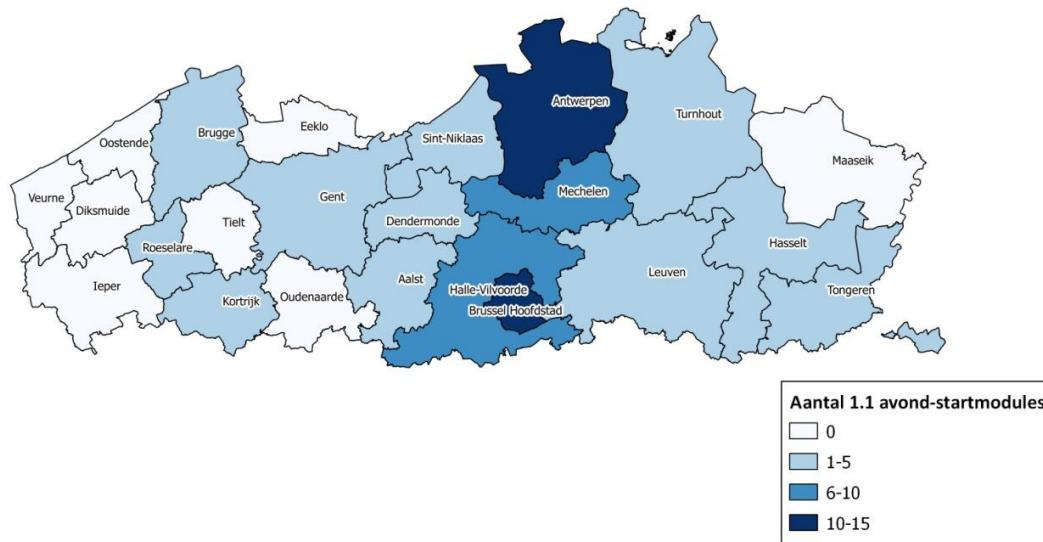

Kaart 5.8 Aantal 1.1 dag-startmodules, CBE, 2009

Het dagaanbod toont het zelfde beeld als het avondaanbod wat gezien de concentratie van het aanbod overdag niet verwonderlijk is. Het is daarnaast opvallend dat in West-Vlaanderen ondanks het beperkte aanbod (n=29) er toch nog in het merendeel van de arrondissementen een aanbod kan worden ingericht.

Het avondaanbod wordt vervolgens afgebeeld in kaart 5.9.

Aantal 1.1 avond-startmodules, CBE, 2009 (n=66)

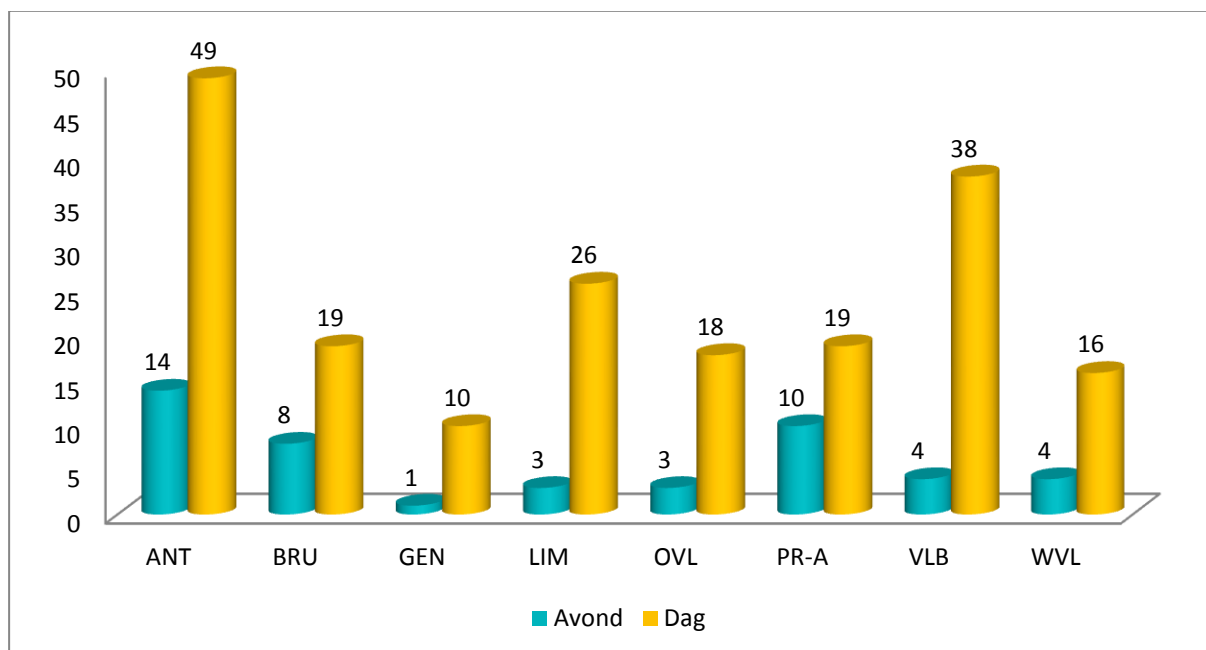

Kaart 5.9 Aantal 1.1 avond-startmodules, CBE, 2009

Deze kaart wijkt af van voorgaande kaarten doordat er voor het eerst heel wat lacunes in het aanbod zichtbaar worden. Vooral in Zuid-West-Vlaanderen is er geen avondaanbod 1.1 binnen de CBE's, ook in de regio's Tielt, Eeklo en Oudenaarde is dit het geval. Het aanbod in deze regio is dus erg beperkt te noemen. Opvallend is ook het feit dat er in Maaseik, wat toch een behoorlijk uitgestrekt gebied is, er geen avondaanbod 1.1 is gestart in 2009.

5.2.2 Richtgraad 1.2

Het aanbod aan startmomenten voor richtgraad 1.2 wordt afgebeeld in onderstaande grafiek.

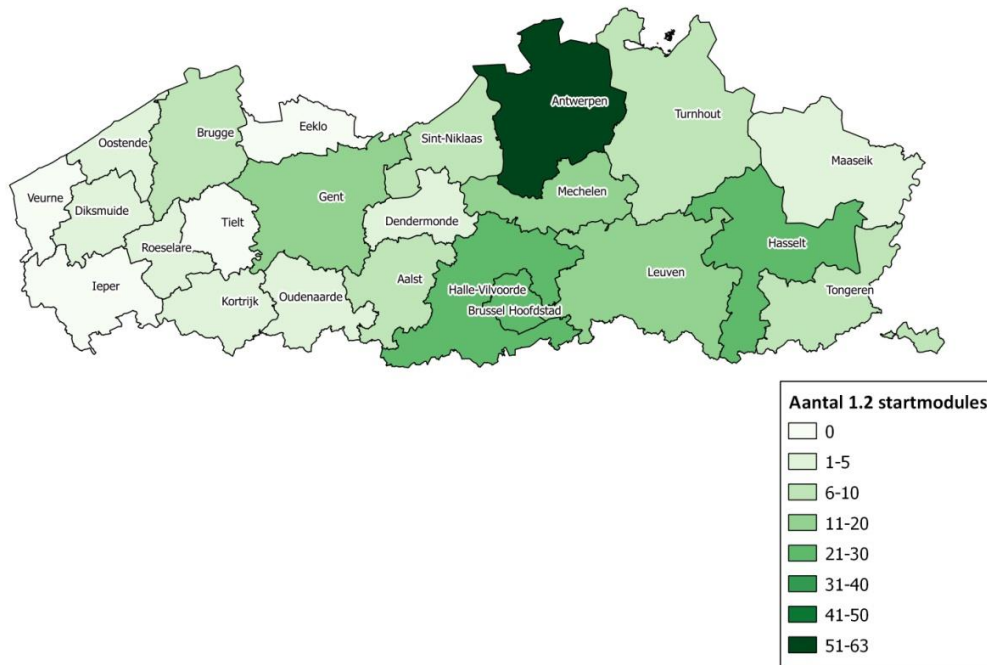
Grafiek 5.4 Startmomenten voor richtgraad 1.2-cursussen bij de CBE, naar HvN-regio en cursusmoment, 2009 (n=242)

Zoals kon verwacht worden is er in elke HvN-regio een aanbod 1.2 beschikbaar zoveel overdag als 's avonds. In Gent gaat dit echter slechts om 1 instapmoment. Ook in Limburg, Oost-Vlaanderen, Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen is het aantal instapmomenten 's avonds eerder beperkt. Opvallend is ook het eerder beperkte aanbod van Brussel.

We kijken verder naar het aanbod op arrondissementsniveau. De kaart hieronder geeft een beeld weer van het totale aantal startmomenten per arrondissement.

Aantal 1.2 startmodules, CBE, 2009 (n=242)

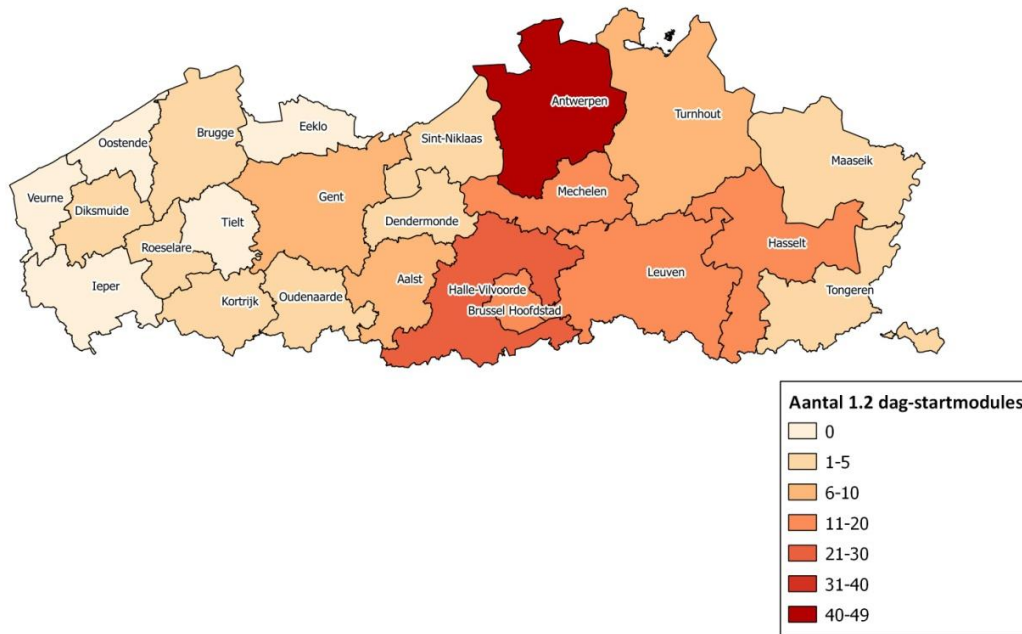

Kaart 5.10 Aantal 1.2 startmodules, CBE, 2009

Wat de regionale spreiding betreft, werden er Veurne, Ieper, Tielt en Eeklo geen startmodules 1.2 aangeboden. In de arrondissementen die daaraan grenzen is er, met uitzondering van Gent, telkens een beperkt aanbod (tussen 1 en 5 cursussen in de meeste arrondissementen, en tussen 11 en 20 in Brugge). In Limburg vertoont enkel Maaseik een beperkt aanbod (tussen 1 en 5 startmomenten), maar de aanpalende arrondissementen bieden meer startmomenten aan (zoals Hasselt, met tussen 21 en 30 startmomenten).

Het totale aanbod splitsen we uit naar dag- en avondstartmomenten. Op de kaart hieronder is het aanbod overdag terug te vinden.

Aantal 1.2 dag-startmodules, CBE, 2009 (n=195)

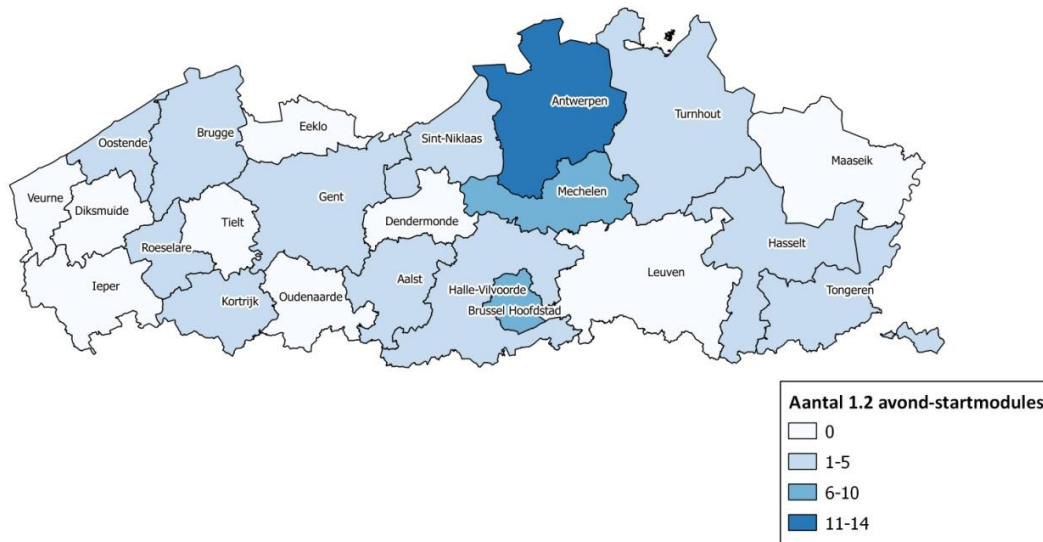

Kaart 5.11   Aantal 1.2 dag-startmodules, CBE, 2009

Gezien het merendeel van het aanbod overdag wordt gegeven, is het vrij logisch dat deze spreiding, de spreiding van het totale aanbod volgt. Naast Veurne, Ieper, Tielt en Eeklo was er 2009 ook in Oostende geen instapmoment voor de module 1.2.

Het avondaanbod wordt afgebeeld in Kaart 5.12.

Aantal 1.2 avond-startmodules, CBE, 2009 (n=47)

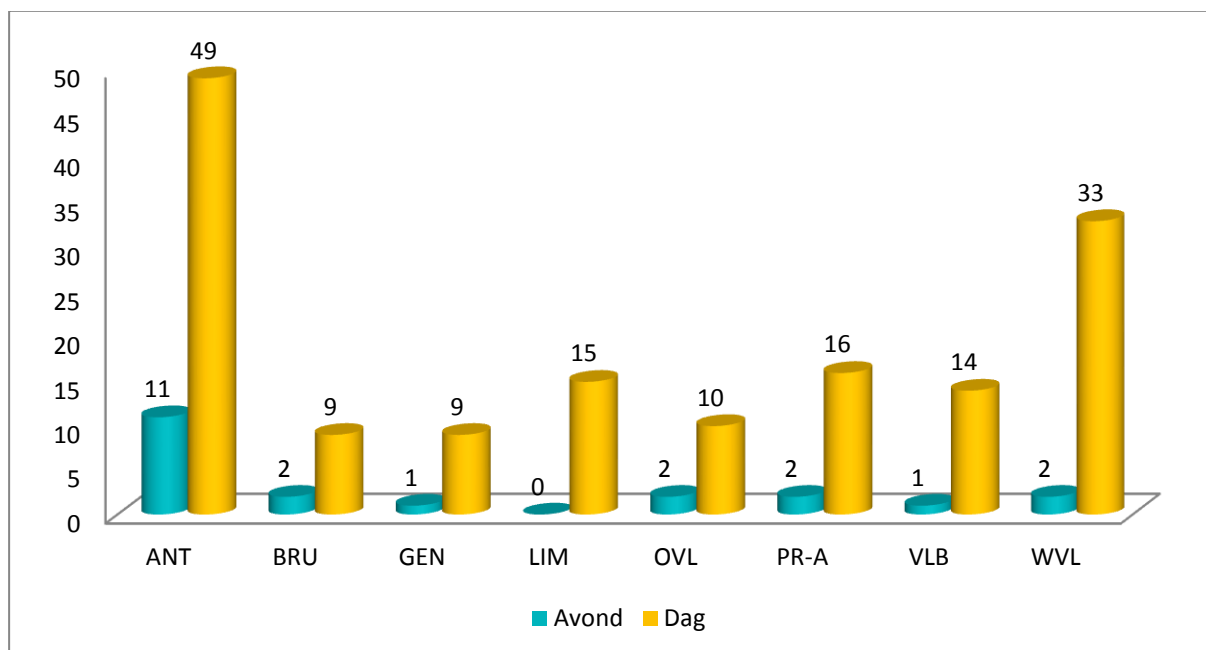

Kaart 5.12 Aantal 1.2 avond-startmodules, CBE, 2009

Het avondaanbod 1.2 is eerder schaars te noemen voor de meeste arrondissementen, wat een beperkte keuze zal laten voor de cursisten die 's avonds een aanbod 1.2 wensen te volgen. Enkel Brussel, Mechelen en Halle-Vilvoorde voorzien meer dan 6 startmomenten per jaar; bij de rest van de arrondissementen is dat tussen 1 en 5. Er zijn 9 arrondissementen zonder aanbod waarbij toch vooral de aanwezigheid van Leuven opvalt, ten eerste omdat het een vrij groot geografisch gebied is, ten tweede omdat er op zich wel voldoende startmomenten lijken te zijn (42) maar het blijkbaar een keuze is om 's avonds geen aanbod te voorzien. Tot slot valt ook de positie van Gent op dat maar één avond startmoment heeft. Ook dit is een vrij groot geografisch gebied, dat bovendien omringd wordt door bestuurlijke arrondissementen zonder aanbod. Concluderend kunnen we alleszins stellen dat het voor een werkende potentiële CBE-cursist niet in elke regio evident zal zijn om een aanbod te volgen zonder daarbij een aanzienlijke verplaatsing te moeten maken.

5.2.3 Richtgraad 1.1 alfa

We kijken eerst naar het totale aanbod voor richtgraad 1.1 alfa op HvN-regio niveau. Dat aanbod wordt in onderstaande tabel gepresenteerd.

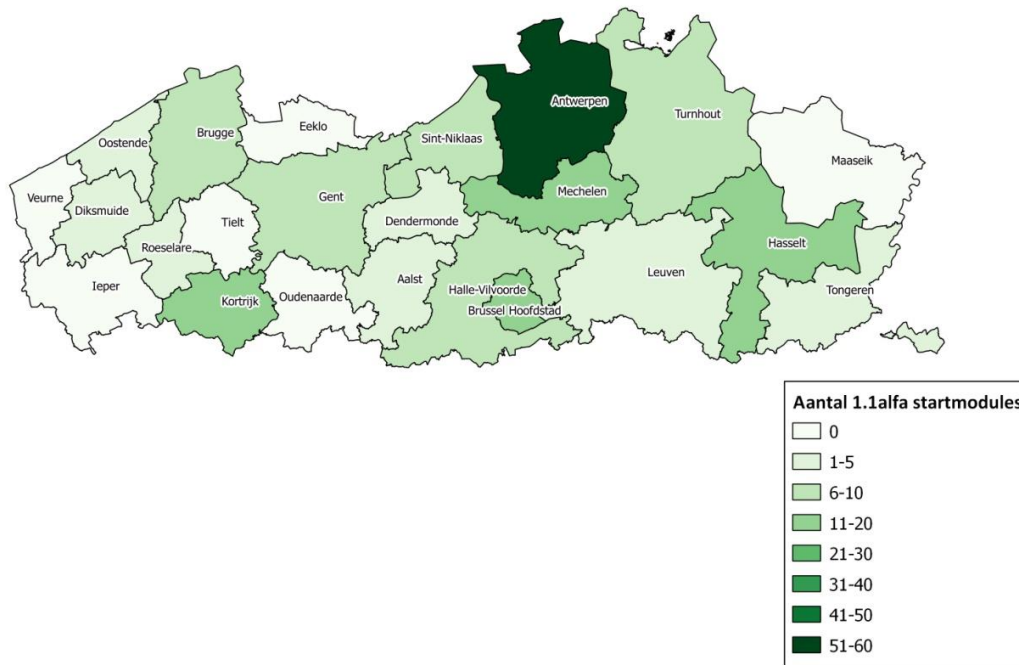

Grafiek 5.5 Startmomenten voor richtgraad 1.1 alfa-cursussen bij de CBE, naar HvN-regio en cursusmoment, 2009 (n=176)

Uit de tabel blijkt dat er veel startmomenten alfa worden georganiseerd, dit aantal bedraagt ongeveer de helft van de standaard startmodules 1.1. HvN Antwerpen is veruit de koploper in startmomenten, gevolgd door West-Vlaanderen. Het is daarbij opvallend dat er in West-Vlaanderen meer startmomenten alfa worden georganiseerd dan standaard aanbod.

In tegenstelling tot vorige paragrafen hoeven we de resultaten niet op arrondissementsniveau uit te splitsen om al een aantal (mogelijke) lacunes waar te nemen. Zo had het HvN Limburg geen avond opstartmoment alfa in 2009, in de overige regio's gaat het telkens om 1 tot 2 opstartmomenten waardoor in bepaalde arrondissementen er geen aanbod zal zijn. Uit de tabel blijkt dat dit niet enkel te maken heeft met het totale volume van het aanbod, maar eveneens met de verdeling van het aanbod over dag- en avondmomenten. We zoomen verder in op het aanbod op arrondissementsniveau, eerst wordt het totale aantal modules in kaart gebracht.

Aantal 1.1alfa startmodules, CBE, 2009 (n=176)

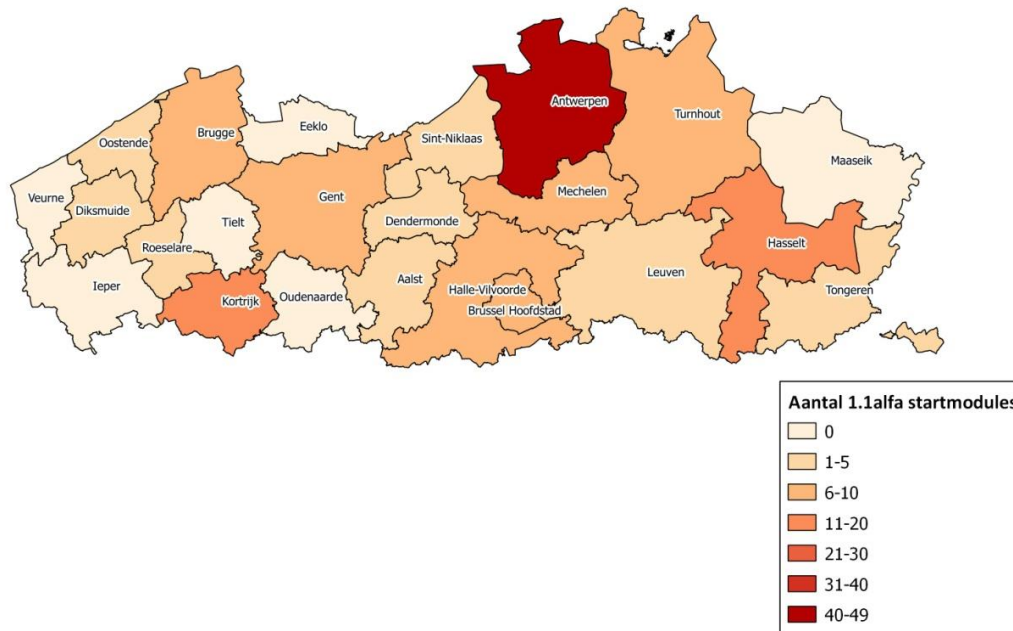

Kaart 5.13 Aantal 1.1 alfa-startmodules, CBE, 2009

Uit de tabel is het duidelijk dat er in de meeste regio's een aanbod is terug te vinden al is dit aanbod zeer sterk geconcentreerd in Antwerpen. Opvallend is daarnaast ook dat Kortrijk evenveel startmomenten alfa kent dan Brussel Hoofdstad. Het blijkt dus vooral Kortrijk te zijn die meer alfa-startmomenten heeft dan standaard trajecten.

Indien we het aanbod tussen dag- en avondstartmomenten opsplitsen kunnen we enkele bijkomende dynamieken illustreren. Eerst bekijken we het dagaanbod, dat in onderstaande kaart wordt voorgesteld.

Aantal 1.1alfa dag-startmodules, CBE, 2009 (n=155)

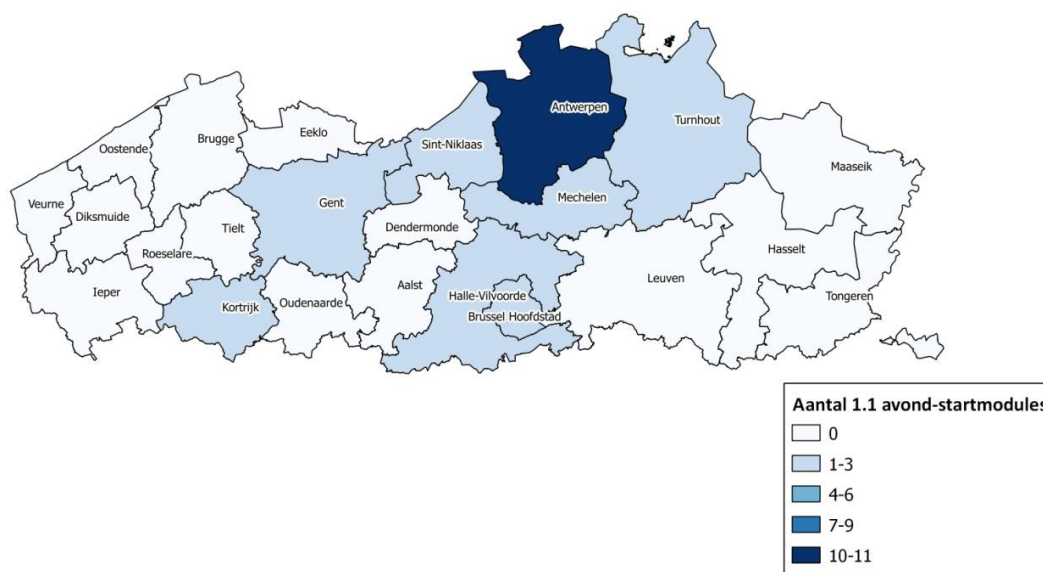

Kaart 5.14 Aantal 1.1 alfa dag-startmodules, CBE, 2009

In de tabel vinden we min of meer hetzelfde scenario opnieuw als bij het totale aanbod: de meeste startmomenten worden in Antwerpen aangeboden, en er is een grote kloof tussen dat arrondissement en de eerstvolgende groep (Hasselt en Kortrijk). Het aantal arrondissementen zonder startmomenten (6) varieert niet ten opzichte van het totaal, en de concentratie van aanbod in Kortrijk valt opnieuw op.

Naast het dagaanbod kunnen we ook naar het avondaanbod kijken. Dat aanbod wordt in de volgende kaart gepresenteerd.

Aantal 1.1alfa avond-startmodules, CBE, 2009 (n=21)

Kaart 5.15 Aantal 1.1 alfa-avond-startmodules, CBE, 2009

Deze kaart toont duidelijk lacunes aan in het avondaanbod, in Limburg is er geen enkel aanbod 's avonds, dit geldt ook voor het grootste deel van West-Vlaanderen en Leuven dat met Limburg een aaneensluitend gebied zonder aanbod vormt. Enkel de stad en de provincie Antwerpen, Gent Kortrijk en Brussel Halle-Vilvoorde hebben een avondaanbod. In bepaalde regio's is het dus voor werkende analfabeten zo goed als onmogelijk om 's avonds een aanbod 1.1 te volgen.

6. SPREIDING VAN DE STARTMODULES IN DE TIJD

In vorige paragraaf stond de geografische spreiding van het NT2-aanbod centraal. In deze paragraaf staat de spreiding van de startmomenten in de tijd centraal. Deze indicator is erg belangrijk. Zo kunnen er in bepaalde regio's wel heel wat startmomenten zijn, maar als deze allen op hetzelfde moment starten, kan dit leiden tot lange wachttijden voor de inburgeraar, de instroom van de inburgeraars vindt immers continu plaats en niet bij het begin van het schooljaar.

In wat volgt gaan we eerst dieper in op de spreidingsmaten die we hanteren, vervolgens gaan we achtereenvolgens in op de spreiding van het aanbod van de CVO's en CBE's. Om de tekst overzichtelijk te houden, hebben we geopteerd om enkel tabellen en kaarten m.b.t. het globale aanbod in de tekst op te nemen, in bijlage hebben we de kaarten uitgesplitst naar avond- en dagaanbod.

6.1 Spreidingsmaten

Om de spreiding van de startmomenten te analyseren maken we gebruik van 2 maten:

- ten eerste bekijken we zowel op het niveau van de Huizen van het Nederlands als op het arrondissementsniveau naar het aantal opeenvolgende maanden zonder startmomenten. Dit doen we enerzijds per tweemaandelijks periode, anderzijds maken we gebruik van een maat die de langste periode zonder cursusmomenten, uitgedrukt in maanden omvat. Bijvoorbeeld, een arrondissement met een startmoment in januari en een startmoment in september, zal een score van 7 krijgen omdat er februari, maart, april, mei, juni, juli en augustus geen aanbod was;
- bovenstaande maat heeft als nadeel dat het HvN-regio's en arrondissementen met een klein aanbod benadeelt: een regio met 50 instapmomenten dat enkel in september en januari een aanbod organiseert, krijgt namelijk een zelfde score als een regio die hetzelfde doet maar met een aanbod van 2 instapmomenten. In het ene geval gaat het om een goede spreiding in het andere geval niet. Om de vertekening te compenseren, ontwikkelden we een maat waarbij rekening wordt gehouden met het volume. In de veronderstelling dat de instroom van inburgeraars zich niet concentreert op bepaalde momenten in het jaar, zijn we uitgegaan van een gelijkmatige spreiding doorheen het jaar. Concreet hebben we het aantal startmomenten dat in de databank opgenomen werd gedeeld door het aantal maanden, dit zorgt voor het gemiddelde ideale aanbod per maand. We berekenden de standaarddeviatie ten opzichte van dat gemiddelde. Om die standaardafwijking doorheen HvN-regio's en arrondissementen te kunnen vergelijken berekenden we

vervolgens de Relatieve Standaarddeviatie (RSD), die de standaarddeviatie per arrondissement deelt door het gemiddelde daarvan en het resultaat als percentage uitdrukt.

$$RSD = \frac{\frac{1}{N} \sqrt{\sum_{i=0}^n (x_i - \bar{x})^2}}{\bar{x}} 100$$

Door de standaarddeviatie in relatieve termen te vertalen laat de RSD ons toe om de deviatie ten opzichte van verschillende gemiddelden te vergelijken.⁸ Concreet, de RSD geeft weer hoe groot de afwijking is van het aanbod aan startmomenten NT2 voor een bepaald HvN ten opzichte van de ideale spreiding en laat ons toe om met andere HvN te vergelijken. Om de interpretatie van de cijfers te vergemakkelijken vertaalden we de RSD in een schaal van 0 tot 100 waarbij de waarde 0 toegekend wordt aan het arrondissement met de slechtste spreiding over alle richtgraden van zowel CBE als CVO en 100 aan het arrondissement met de beste spreiding. Het dient gezegd te worden dat de correctie minder betekenisvol zal zijn voor HvN met een zeer klein aanbod (indien een HvN slechts een startmoment per jaar voorziet, wordt het onmogelijk om tot een goede spreiding te komen), maar ze kan wel resultaten opleveren voor hogere volumes.

6.2 Spreiding van het CVO-aanbod

6.2.1 Richtgraad 1.1

Vooreerst kijken we naar de spreiding van richtgraad 1.1 van het CVO-aanbod op het niveau van de Huizen van het Nederlands. We hebben daarbij telkens de startmodules van richtgraad 1.1 genomen. Naast de spreiding per tweemaandelijke periode staat 'spreid 1' in de tabel voor de langste periode zonder startmomenten en 'spreid2' voor de relatieve standaarddeviatie.

---

⁸ De standaarddeviatie moet namelijk telkens ten opzichte van het gemiddelde geïnterpreteerd worden.

HvN-regio	Jan-Feb %	Mar-Apr %	Mei-Jun %	Jul-Aug %	Sept-Okt %	Nov-Dec %	Spreid1	Spreid2	Totaal
Antwerpen	43,3	9,9	1,3	0,0	41,2	4,3	2	64,5	233
Brussel	27,6	11,5	4,6	2,2	48,0	6,2	1	71,4	323
Gent	33,3	10,0	0,0	0,0	47,8	8,9	4	41,5	90
Limburg	22,5	8,6	3,3	0,0	54,3	11,3	2	55,1	151
Oost-Vlaanderen	35,2	2,9	0,0	0,0	57,1	4,8	4	26,6	105
Provincie Antwerpen	26,3	8,1	8,1	0,0	42,4	15,2	2	68,5	99
Vlaams-Brabant	24,2	5,5	2,4	0,0	58,2	9,7	3	33,3	165
West-Vlaanderen	29,3	10,3	2,7	0,0	50,0	7,6	2	48,5	184
Totaal	30,4	9,0	3,0	0,5	49,3	7,8			1350

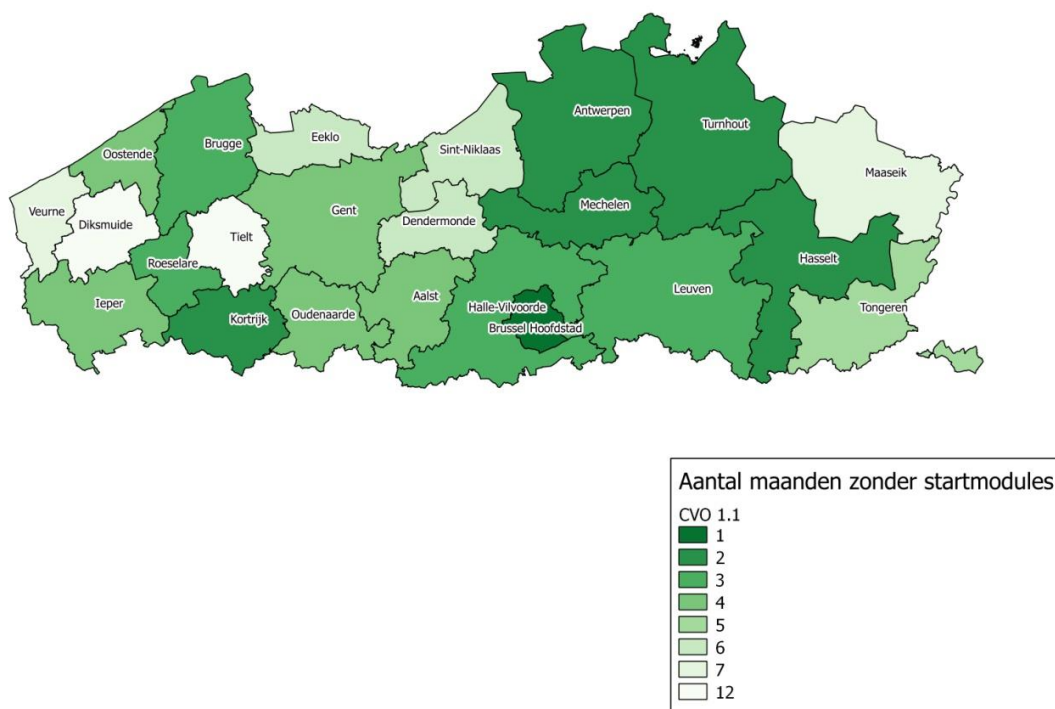
Tabel 6.1 Spreiding van het aanbod richtgraad 1.1 CVO, 2009 (n=1350)⁹

⁹ De langste periode zonder startmomenten wordt als 'spreid1' aangeduid. De relatieve standaarddeviatie wordt als 'spreid2' aangeduid.

Uit de tabel blijkt dat ongeveer 80% van de startmomenten zich in de periode januari-februari en september-oktober situeert, 49% van de cursussen start in de periode september-oktober. Op de zomermaanden na is er in de HVN regio's Antwerpen, Brussel, Limburg, provincie Antwerpen en West-Vlaanderen elke maand minimum één instapmoment. Voor Gent, Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant is dit niet het geval. Gent en Oost-Vlaanderen kennen 4 opeenvolgende maanden zonder aanbod (mei-augustus), ze hebben samen met Vlaams-Brabant de slechtste scores op de relatieve spreidingsmaat. Door de correctie scoort Gent wel nog beter dan Vlaams-Brabant. Antwerpen, Brussel en de provincie Antwerpen hebben de beste scores op de relatieve spreidingsmaat. Opvallend is de goede spreiding binnen de provincie Antwerpen, een goede spreiding blijkt dus mogelijk ondanks een beperkt volume.

Er zijn wel verschillen tussen de spreiding in dag- en avondaanbod (zie bijlage 1). Waar het dagaanbod nog vrij goed gespreid is, blijkt dat ongeveer 90% van de opstartmomenten in het avondaanbod plaatsvindt in de periode januari-februari en september-oktober. Uitschieter is Vlaams-Brabant met 69% van het avondaanbod dat start in de periode september-oktober. Dit heeft zijn gevolgen voor de periodes zonder aanbod: in Antwerpen, de provincie Antwerpen en Vlaams-Brabant zijn er 5 opeenvolgende maanden zonder avond aanbod (april tot augustus).

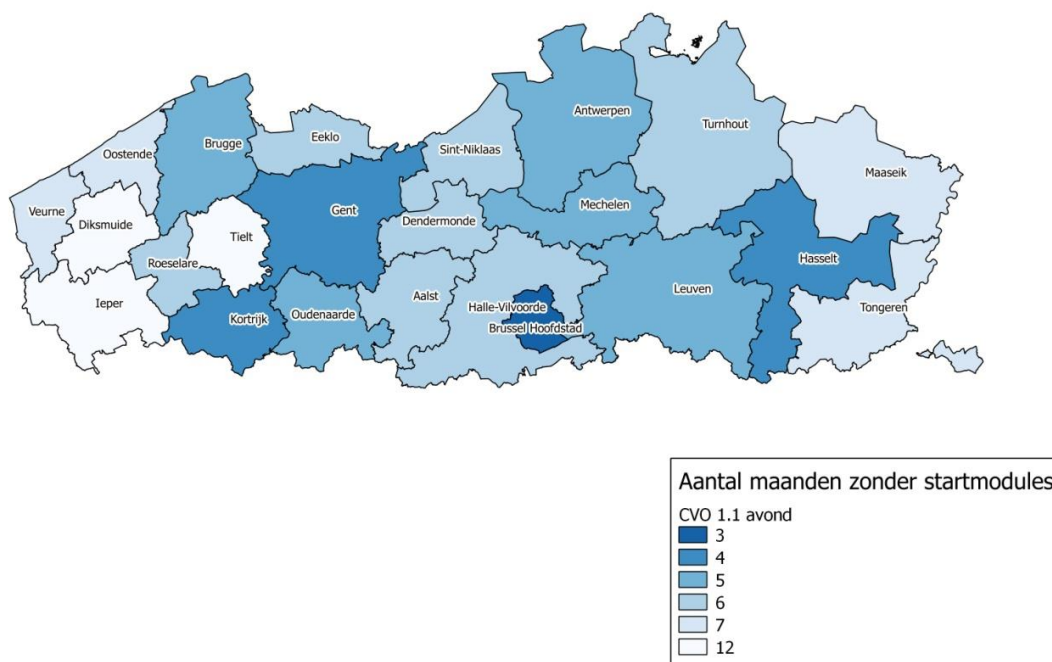
Om een meer gedetailleerd beeld te krijgen van de spreiding van het aanbod kijken we naar het arrondissementsniveau. Op onderstaande kaart is het maximum aantal maanden zonder aanbod per arrondissement terug te vinden.

Kaart 6.1 Spreiding van het aanbod richtgraad 1.1 CVO, 2009

Uit de kaart zien we dat de meeste arrondissementen een min of meer gelijkmatige spreiding vertonen: de langste periodes zonder startmodules duren meestal 4 maanden of minder (inclusief zomermaanden). De beste spreiding vinden we in Antwerpen, Mechelen, Turnhout, Hasselt en Brussel en Kortrijk, terwijl Veurne, Maaseik en drie Oost-Vlaamse arrondissementen (Eeklo, Sint-Niklaas, Dendermonde) de slechtste spreiding vertonen. Diksmuide en Tielt hebben geen aanbod (cf. supra).

Op onderstaande kaart is het avondaanbod per arrondissement terug te vinden.

Kaart 6.2 Spreiding van het avondaanbod richtgraad 1.1 CVO, 2009

Uit de kaart blijkt dat het aantal maanden zonder startmodules hoog oploopt in Zuid-West-Vlaanderen, Tongeren, Maaseik maar ook in Halle Vilvoorde. Gezien het volume van het aanbod, is dit laatste een opmerkelijke vaststelling.

6.2.2 Richtgraad 1.2

De tabel hieronder stelt de spreiding van het aanbod richtgraad 1.2 voor over de 6 tweemaandelijks periodes, per Huis van het Nederlands en arrondissement.

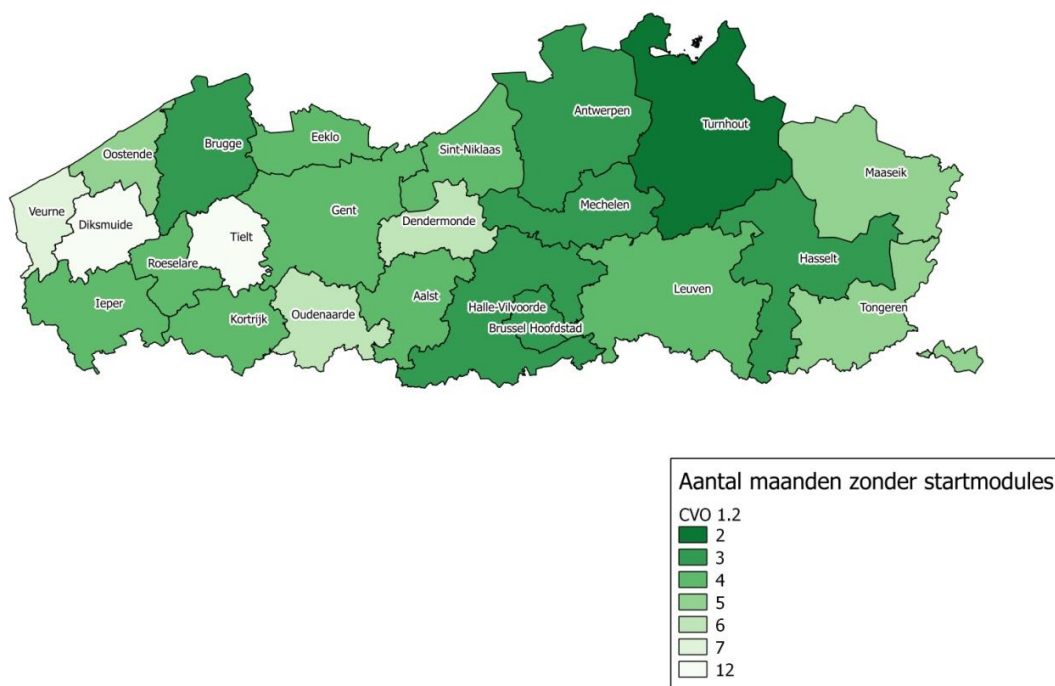
HvN-regio	Jan-Feb %	Mar-Apr %	Mei-Jun %	Jul-Aug %	Sept-Okt %	Nov-Dec %	Spreid1	Spreid2	Totaal
Antwerpen	39,2	13,1	1,0	0,0	37,2	9,5	3	72,2	199
Brussel	39,4	14,9	5,2	0,0	27,3	13,3	3	95,7	249
Gent	33,3	12,1	0,0	0,0	40,9	13,6	4	45,9	66
Limburg	27,8	19,0	3,2	0,0	30,2	19,8	3	100,0	126
Oost-Vlaanderen	37,5	12,5	0,0	0,0	34,1	15,9	4	68,7	88
Provincie Antwerpen	30,4	11,4	3,8	0,0	32,9	21,5	2	84,7	79
Vlaams-Brabant	32,1	10,7	0,0	0,0	48,9	8,4	4	47,8	131
West-Vlaanderen	33,3	16,3	2,1	0,0	36,9	11,3	3	68,0	141
Totaal	35,1	14,1	2,3	0,0	35,1	13,3			1079

Tabel 6.2 Spreiding van het aanbod richtgraad 1.2 CVO, 2009 (n=1079)

Uit de tabel blijkt een betere spreiding voor de richtgraad 1.2 dan voor richtgraad 1.1, 70% van het aanbod vindt plaats in de periode september-oktober en januari-februari, de instapmomenten zijn daarnaast ook minder geconcentreerd in de periode september-oktober met 35% t.a.v. 49% voor het aanbod 1.1. Net zoals bij het aanbod 1.1 zijn er vanaf mei geen instapmomenten meer in Gent en Oost- Vlaanderen, ook in Vlaams-Brabant blijkt dit het geval te zijn. Als we de relatieve spreidingsmaat bekijken, dan scoren vooral Limburg, Brussel en de provincie Antwerpen erg goed. Voor richtgraad 1.2 is echter niet enkel de spreiding *an sich* van belang, maar ook de mate waarin er na het aanbod 1.1 onmiddellijk een vervolgaanbod 1.2 is. Op deze vraag kunnen we op basis van de beschikbare data geen antwoord geven. De vraag is natuurlijk belangrijk, te lange wachttijden tussen twee cursussen kunnen tot gevolg hebben dat men, mits het ontbreken van een flankerend aanbod, het talig niveau na verloop van tijd verliest.

Ook voor richtgraad 2 is er een uitgesproken verschil tussen dag- en avondaanbod. In de periode januari-februari en september-oktober worden 6 op de 10 dag-startmomenten georganiseerd, de concentratie van de avond-startmomenten ligt met 9 op de 10 een stuk hoger. Uitschieters zijn Vlaams-Brabant, de provincie Antwerpen en Oost-Vlaanderen met telkens 95% van het aanbod in de periode januari-februari en september en oktober. In de provincie Antwerpen is er vanaf maart geen avondaanbod 1.2 meer, in de HVN regio's Limburg en Vlaams-Brabant is dit vanaf april.

We zoomen in op de spreiding van het totale aanbod op arrondissementsniveau, dat op de kaart hieronder wordt afgebeeld.

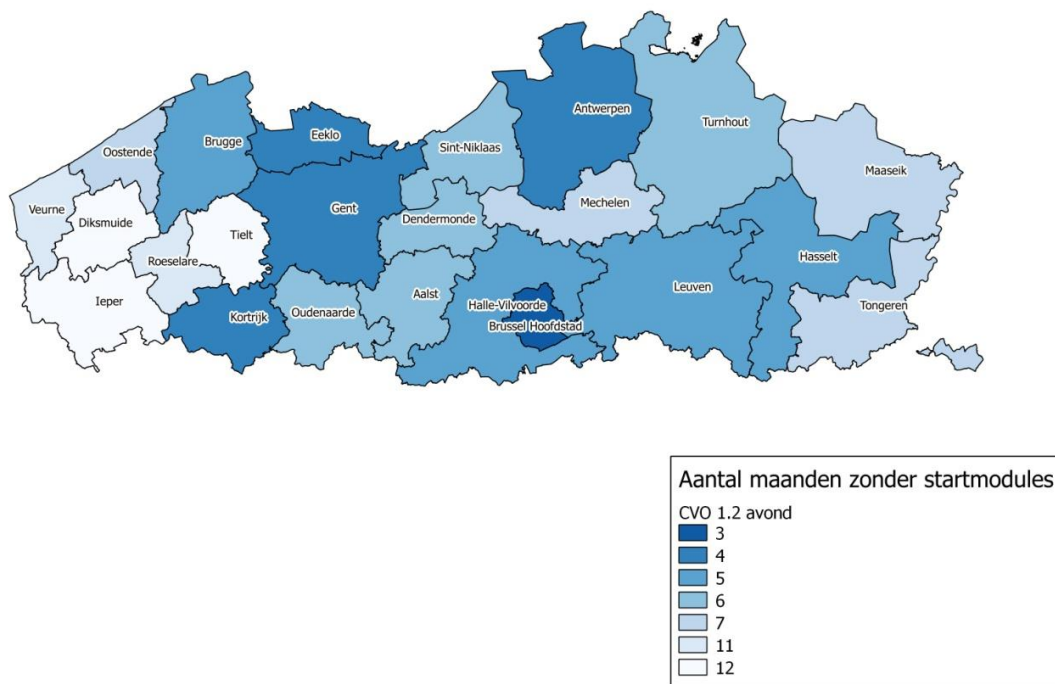

Kaart 6.3 Spreiding van het aanbod richtgraad 1.2 CVO, 2009

Uit de tabel blijkt dat, net als in voor richtgraad 1.1, de meeste arrondissementen goed scoren qua spreiding, met 'moduleloze' periodes van telkens 4 maanden of minder. De beste score vinden we in Turnhout, waar het maximum aantal maanden zonder startmodules 2 bedraagt. De arrondissementen met de slechtste spreiding bevinden zich in West- en Oost-Vlaanderen (Veurne, Oudenaarde, Dendermonde).

Net zoals op de kaart voor het totale aanbod bevinden de arrondissementen met de slechtste spreiding zich in West- en Oost-Vlaanderen (Veurne, Oudenaarde, Dendermonde), maar ook in de provincie Antwerpen en delen van Limburg (Maaseik en Tongeren) loopt het aantal maanden zonder startmodules op.

Kaart 6.4 Spreiding van het avondaanbod richtgraad 1.2 CVO, 2009

6.3 Spreiding van het CBE-aanbod

6.3.1 Richtgraad 1.1

We behandelen het NT2-aanbod van de CBE's op dezelfde manier als bij de CVO's. Om na te gaan hoeveel instapmomenten er zijn voor laaggeschoolde cursisten zonder kennis NT2 hebben we de startmodules (BT1) van richtgraad 1.1 genomen. De tabel hieronder geeft de spreiding op HvN-regio niveau weer.

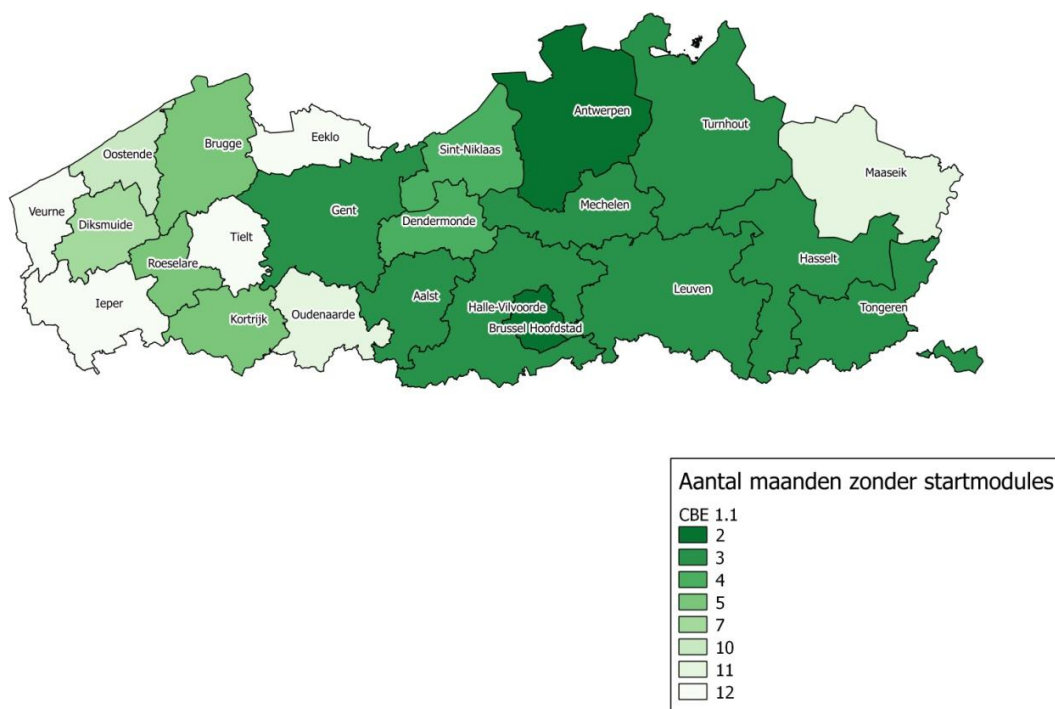
HvN-regio	Jan-Feb %	Mar-Apr %	Mei-Jun %	Jul-Aug %	Sept-Okt %	Nov-Dec %	Spreid1	Spreid2	Totaal
Antwerpen	16,9	23,7	5,1	0,0	45,8	8,5	2	74,1	59
Brussel	26,9	28,8	9,6	0,0	30,8	3,8	2	97,1	52
Gent	10,0	22,5	15,0	0,0	47,5	5,0	3	78,1	40
Limburg	20,9	18,6	7,0	0,0	44,2	9,3	3	73,8	43
Oost-Vlaanderen	11,4	25,7	2,9	0,0	57,1	2,9	3	54,4	35
Provincie Antwerpen	24,4	15,6	4,4	0,0	42,2	13,3	3	70,0	45
Vlaams-Brabant	22,9	14,5	4,8	0,0	43,4	14,5	3	92,4	83
West-Vlaanderen	20,7	13,8	0,0	0,0	62,1	3,4	5	29,1	29
Totaal	19,9	20,2	6,2	0,0	45,1	8,5	2		386

Tabel 6.3 Spreiding van het aanbod richtgraad 1.1 CBE, 2009 (n=386)

Uit de tabel blijkt een vrij goede spreiding van het aanbod. In tegenstelling tot de CVO's zijn er 3 periodes waarin het aanbod wordt geconcentreerd, zowel voor avond- als dagstartmomenten. September-oktober blijft de drukste periode met telkens meer dan 4 op 10 startmomenten, maar daarnaast wordt er ook een belangrijk aandeel startmomenten georganiseerd in januari-februari en maart-april. In sommige regio's zijn er meer startmomenten in de tweede periode dan in de eerste (Brussel, Gent, Oost-Vlaanderen). Een indicator die de vrij goede spreiding bevestigt, is het feit dat er in alle regio's (uitgezonderd West-Vlaanderen) maximum 3 aansluitende maanden zijn zonder opstartmoment, in West-Vlaanderen is dit 5. Brussel en Vlaams-Brabant kennen de beste relatieve spreiding.

Het dagaanbod volgt grotendeels de spreiding van het totale aanbod, het avondaanbod is relatief beperkt en dit zorgt in bepaalde regio's voor langere periodes zonder aanbod, meer specifiek zijn er in Limburg, provincie Antwerpen en West-Vlaanderen vanaf april geen instapmomenten meer. Dit is niet geheel verwonderlijk in Limburg en West-Vlaanderen zijn er respectievelijk ook maar 5 en 4 instapmomenten op jaarbasis.

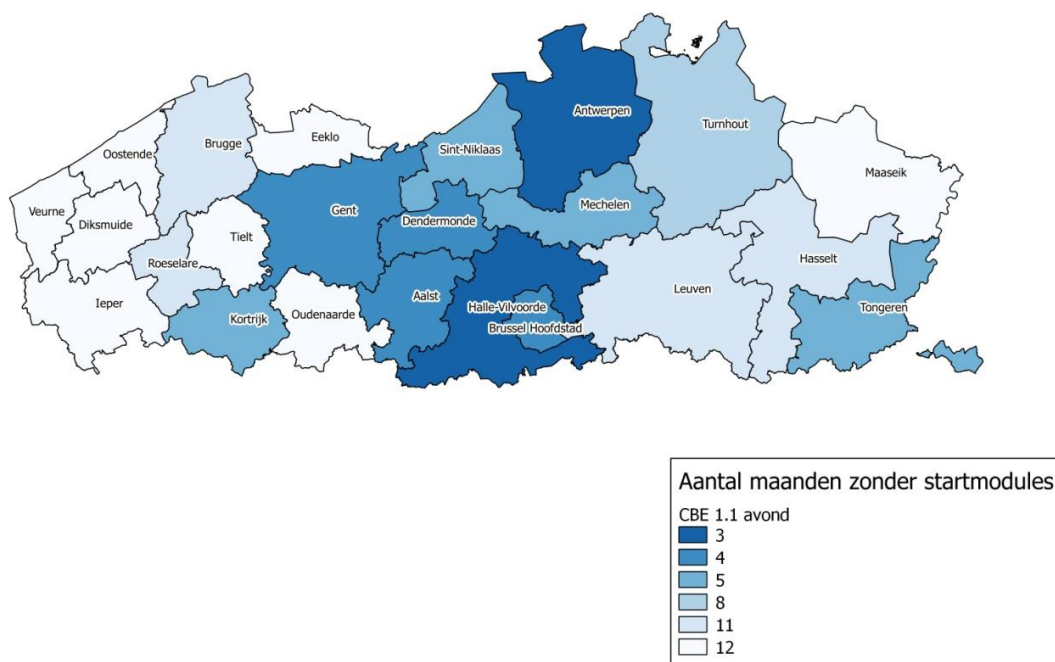
We zoomen verder in op het aanbod op arrondissementsniveau aan de hand van de kaart hieronder.

Kaart 6.5 Spreiding van het aanbod richtgraad 1.1 CBE, 2009

De meeste arrondissementen vertonen geen lange periodes zonder startmodules: het maximum aantal maanden zonder startmodules is gelijk of kleiner dan 4 in alle arrondissementen ten Oosten van Gent met uitzondering van Maaseik. Daarentegen blijkt West-Vlaanderen wel een problematische regio te zijn: in Veurne, Ieper, Tielt zijn er geen startmomenten, terwijl de aanpalende arrondissementen lange periodes kennen zonder startmodules (telkens 5 maanden of meer, met uitzondering van Gent). Ook indien we corrigeren voor het volume van het aanbod blijven de regio's in West-Vlaanderen minder goed scoren. Opvallend is daarnaast dat Oost-Vlaanderen een gemengd beeld laat zien, met een vrij goed gespreid aanbod ten oosten van Gent, en een minder goed gespreid aanbod ten westen van Gent. De beste spreiding vinden we in Brussel en Antwerpen.

Op onderstaande kaart wordt het avondaanbod voorgesteld. Daaruit wordt duidelijk dat Zuid-West-Vlaanderen in 2009 geen instapmomenten voor het avondaanbod kende, ook in Maaseik was dit het geval. Opvallend is daarnaast ook dat in Leuven en Hasselt slechts één instapmoment op jaarbasis wordt gepland. In deze regio's zal het voor werkende inburgeraars dus niet evident zijn om een geschikt aanbod te vinden.

Kaart 6.6 Spreiding van het avondaanbod richtgraad 1.1 CBE, 2009

6.3.2 Richtgraad 1.2

Onderstaande tabel stelt de spreiding voor op HvN-regio niveau voor richtgraad 1.2 CBE.

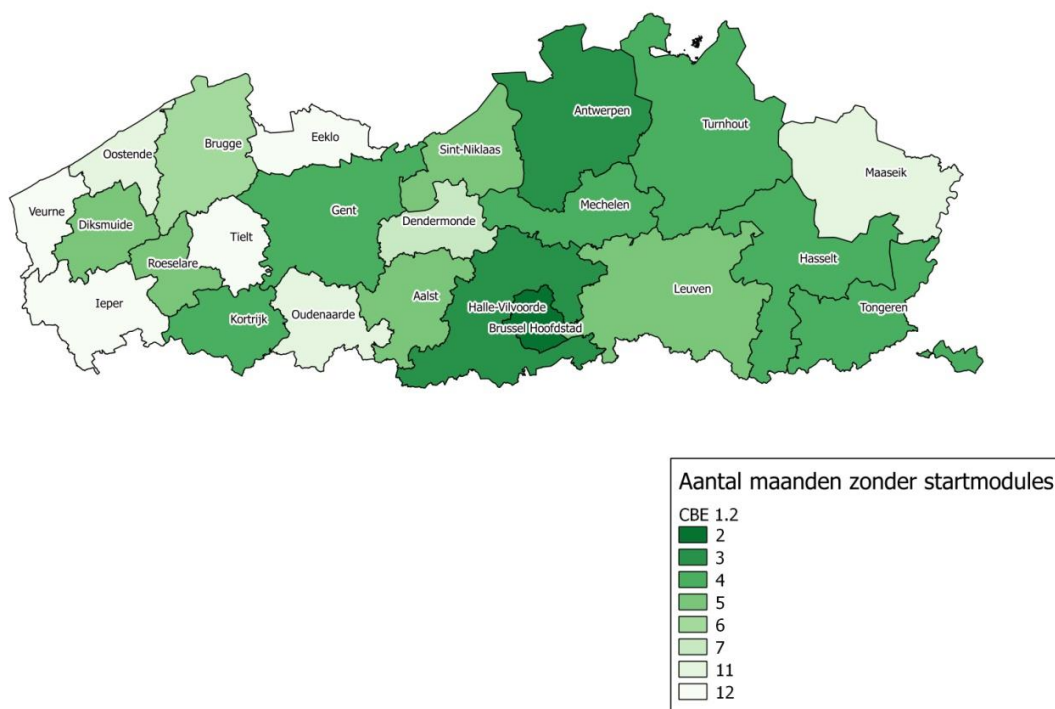
HvN-regio	Jan-Feb %	Mar-Apr %	Mei-Jun %	Jul-Aug %	Sept-Okt %	Nov-Dec %	Spreid1	Spreid2	Totaal
Antwerpen	11,1	25,4	3,2	0,0	38,1	22,2	3	82,2	63
Brussel	7,4	25,9	29,6	0,0	29,6	7,4	2	99,5	27
Gent	9,1	27,3	0,0	0,0	45,5	18,2	4	76,5	11
Limburg	37,9	20,7	0,0	0,0	34,5	6,9	4	75,0	29
Oost-Vlaanderen	0,0	38,1	14,3	0,0	19,0	28,6	3	89,9	21
Provincie Antwerpen	24,1	20,7	0,0	0,0	51,7	3,4	4	44,5	29
Vlaams-Brabant	16,7	23,8	2,4	0,0	35,7	21,4	3	68,1	42
West-Vlaanderen	10,0	55,0	0,0	0,0	30,0	5,0	4	64,3	20
Totaal	15,3	27,7	5,8	0,0	36,0	15,3	2		242

Tabel 6.4 Spreiding van het aanbod richtgraad 1.2 CBE, 2009 (n=242)

We leiden enkele conclusies af uit de tabel. Ten eerste lijkt de spreiding van het totaal aantal startmomenten 1.2 die de CBE doorheen het jaar aanbieden gelijkmatiger te zijn dan voor richtgraad 1.1. 'Slechts' 36% van de cursussen wordt aangeboden in de periode september-oktober ongeveer de helft als we er januari-februari bijtellen. Er is daarnaast een vrij ruim aanbod in maart-april en november-december. In de HvN-regio's Gent, Limburg, provincie Antwerpen en West-Vlaanderen is er geen aanbod van mei tot september. Als we naar de relatieve spreiding kijken, dan scoort Brussel het best gevolgd door Oost-Vlaanderen en Antwerpen. De provincie Antwerpen scoort het minst goed. Ook hier geldt de opmerking dat voor richtgraad niet enkel de spreiding *an sich* van belang is, maar ook de mate waarin er na het aanbod 1.1 onmiddellijk een vervolgaanbod 1.2 is.

Ook voor het aanbod 1.2 geldt dat er weinig avondaanbod is. In totaal gaat het maar om 47 startmodules. Dit heeft zijn consequenties op de spreiding van het aanbod. In Gent is er maar één instapmoment, in Vlaams-Brabant en Antwerpen maar 2. In deze laatste twee regio's impliceert dit dat er geen aanbod is van maart tot september. Brussel en West-Vlaanderen scoren het best zowel op de relatieve spreidingsmaat als op het aantal maanden zonder opstartmodule (3 en 4 maanden).

Om de spreiding verder te verkennen kijken we naar het arrondissementsniveau aan de hand van onderstaande kaart.

Kaart 6.7 Spreiding van het aanbod richtgraad 1.2 CBE, 2009

Ten eerste valt het op dat er meer arrondissementen zijn met langere periodes zonder startmomenten dan bij richtgraad 1.1. In meer dan de helft (14) van de arrondissementen bedragen de langste periodes zonder startmomenten 5 maanden of meer. De slechtste spreiding vinden we terug in arrondissement Maaseik enerzijds en in de West- en Oost-Vlaamse arrondissementen anderzijds (met uitzondering van Gent en Kortrijk). Daarentegen vertonen Brussel, Halle-Vilvoorde en Antwerpen de beste spreiding met hoogstens 2 of 3 maanden zonder startmomenten.

Als we de relatieve spreidingsmaat in rekening brengen dan scoort Halle-Vilvoorde niet meer zo hoog indien we rekening houden met de grootte van het aanbod: Gent, Hasselt en Tongeren vertonen namelijk een betere spreiding. De orde van de slechtst presterende arrondissementen (Brugge, Dendermonde, Maaseik, Oostende en Oudenaarde) blijft gelijk.

6.3.3 *Richtgraad 1.1 alfa*

De spreiding van de startmomenten voor richtgraad 1.1 alfa bestaat, net zoals in bovenstaande gevallen, uit een analyse per HvN-regio, gevolgd door de niet-gecorrigeerde en gecorrigeerde maat voor de spreiding.

Het eerste deel van de analyse voeren we uit aan de hand van de cijfers die in onderstaandetabel worden gepresenteerd.

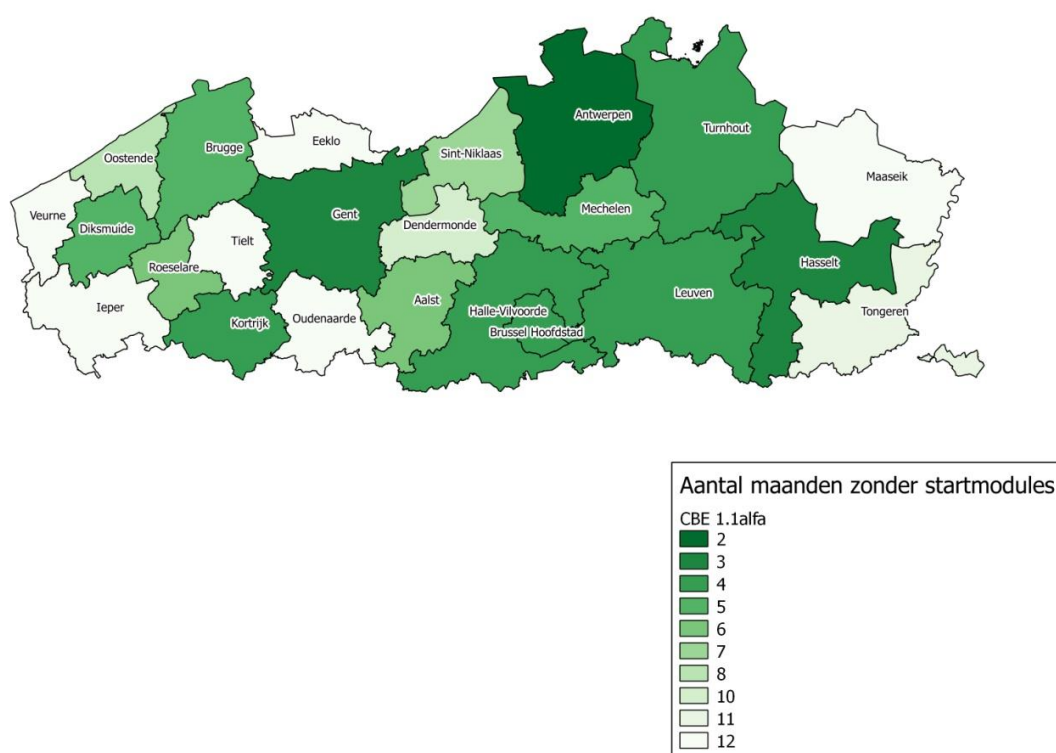
HvN-regio	Jan-Feb %	Mar-Apr %	Mei-Jun %	Jul-Aug %	Sept-Okt %	Nov-Dec %	Spreid1	Spreid2	Totaal
Antwerpen	15,0	30,0	13,3	0,0	30,0	11,7	2	96,1	60
Brussel	9,1	27,3	0,0	0,0	36,4	27,3	4	70,2	11
Gent	30,0	10,0	20,0	0,0	40,0	0,0	3	45,4	10
Limburg	13,3	6,7	13,3	0,0	60,0	6,7	3	38,5	15
Oost-Vlaanderen	25,0	0,0	0,0	0,0	75,0	0,0	6	0,0	12
Provincie Antwerpen	11,1	22,2	0,0	0,0	61,1	5,6	4	42,9	18
Vlaams-Brabant	6,7	26,7	0,0	0,0	53,3	13,3	4	75,6	15
West-Vlaanderen	20,0	20,0	0,0	0,0	42,9	17,1	4	88,0	35
Totaal	15,9	21,6	6,8	0,0	44,3	11,4	2		176

Tabel 6.5 Spreiding van het aanbod richtgraad 1.1 alfa CBE, 2009 (n=176)

Indien we naar het aantal startmomenten voor richtgraad 1.1 alfa binnen het CBE kijken, is de eerste bevinding het feit dat de meeste startmomenten zich opnieuw meer concentreren tijdens de periode september-oktober (in totaal 4 op 10 voor zowel avond als dag). Verder lijkt het aanbod vrij goed gespreid te zijn, al is er geen aanbod in mei-juni in de meeste regio's uitgezonderd Antwerpen, Gent en Limburg. Oost-Vlaanderen is het meest problematisch met geen opstartmomenten meer vanaf maart. De beste relatieve spreiding vinden we in Antwerpen.

Ook hier is voornamelijk het avondaanbod problematisch. In de HvN-regio's Oost-Vlaanderen, Gent, provincie Antwerpen en Vlaams-Brabant is er telkens slechts één instapmoment. In Brussel en West-Vlaanderen zijn er respectievelijk 7 en 8 aaneensluitende maanden zonder aanbod. Enkel de stad Antwerpen scoort min of meer goed met 5 aaneensluitende momenten zonder aanbod.

Om een fijnmaziger beeld te krijgen van de spreiding kijken we naar het arrondissementsniveau, dat afgebeeld wordt in de kaart hieronder.

Kaart 6.7 Spreiding van het aanbod richtgraad 1.1 alfa CBE, 2009

Op arrondissementsniveau is de spreiding slechter dan voor de andere CBE-richtgraden. Slechts 10 van de 23 arrondissementen hebben 'momentloze' periodes van 5 maanden of minder. Antwerpen en Gent zijn de best presterende arrondissementen met respectievelijk 2 en 3 maanden zonder startmomenten, terwijl Tongeren de slechtste score vertoont met één startmoment en dus 11 maanden zonder cursussen (de arrondissementen zonder aanbod buiten beschouwing gelaten).

Ondanks de slechte spreiding constateren we dat het probleem van de aanpalende arrondissementen in Oost- en West-Vlaanderen zich in dit geval in mindere mate voordoet dan voor richtgraden 1.1 en 1.2 standaard, vermits Diksmuide, Brugge en Kortrijk beter scoren (maximaal 4 maanden zonder startmomenten). Als we de relatieve scores bekijken die rekening houden met het volume van het aanbod dan scoort Kortrijk zelfs beter dan Antwerpen, ook Brugge haalt met een derde plaats een goede score.

7. INTENSITEIT VAN HET AANBOD

In deze paragraaf staat de vraag naar de intensiteit van het aanbod centraal. Met andere woorden: hoeveel uur per week wordt er een module gegeven?

Om de intensiteit te berekenen, kijken we niet enkel naar startmomenten, maar naar alle modules die binnen een bepaalde richtgraad plaatsvinden. We berekenen telkens het gemiddelde, het percentage cursussen dat de 11 uur-norm haalt en de waarde van de verschillende kwartielen. Dit laatste om niet enkel zich te krijgen op gemiddelde waarden, maar ook op de spreiding van de intensiteit van het aanbod, dit vanuit de redenering dat de inburgeraar een cursus op maat moet kunnen volgen, dit kan dan zowel gaan om cursussen met een lagere als een hogere intensiteit.

In wat volgt bespreken we eerste de intensiteit van het totale aanbod, gevolgd door het CVO en CBE aanbod.¹⁰

7.1 Het totale aanbod

De intensiteit van het totale aanbod per niveau en aanbodverstrekker wordt in de tabel hieronder afgebeeld. De tabel bevat volgende componenten:

- de kwartielen van het aantal uren per week. Een kwartiel is één van de 3 waarden die de dataset in 4 gelijke delen opdeelt. Het gaat om het eerste (Q25), tweede (Q50) en derde kwartiel (Q75);
- het gemiddeld aantal uren per week;
- het percentage modules dat de 11 uur-norm behaalt;
- het aantal modules dat in rekening werd gebracht voor de analyse. Dat aantal komt overeen met het totale aanbod.

Aanbodverstrekker	Q25	Q50	Q75	Gemiddeld	N	11 uur-norm
cbe 1.1	6,0	9,0	12,0	8,2	1498	25,8
cbe 1.2	4,0	6,0	7,0	5,9	645	3,7
cvo 1.1	5,8	8,0	12,0	9,0	2723	37,3
cvo 1.2	5,8	8,1	12,0	8,9	2187	37,9

Tabel 7.1 Intensiteit van het NT2-standaardaanbod, 2009 (n=7053)

¹⁰ We laten de alfamodules buiten beschouwing. Het feit dat de modules soms gecombineerd worden maakt het immers niet mogelijk om de intensiteit te berekenen.

De gemiddelde intensiteit van het aanbod CBE1.1, CVO1.1 en CVO 1.2 ligt tussen de 8 en 9 uur en een kwart tot een derde van het aanbod voldoet aan de 11 uur-norm. Opvallend is wel de afwijkende waarde van de intensiteit van het niveau 1.2 binnen de CBE's. De gemiddelde intensiteit bedraagt 5,9 uur en slechts 3,7% voldoet aan de 11 uur-norm.

7.2 De intensiteit van het CVO-aanbod

7.2.1 Richtgraad 1.1

De intensiteit van het aanbod richtgraad 1.1 wordt voorgesteld in onderstaande tabel. De resultaten ordenen we naargelang de 11 uur-norm.

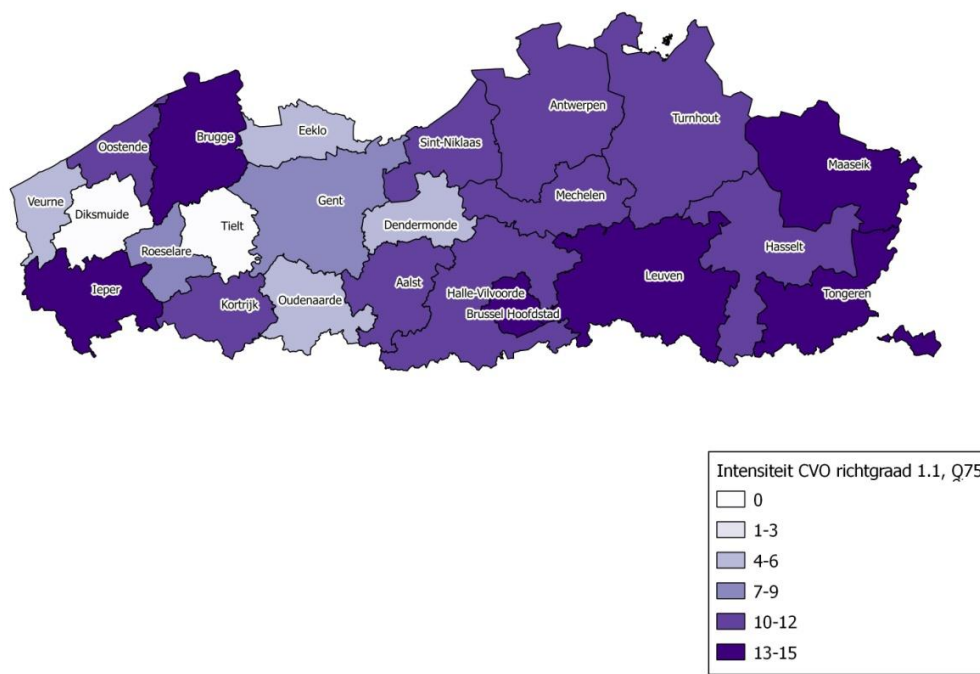
HvN	Q25	Q50	Q75	Gemiddeld	11 uur-norm %	N
HvN Brussel	6,0	11,0	14,7	10,5	59,8	651
HvN Limburg	6,3	11,7	12,5	9,9	52,1	292
HvN Provincie Antwerpen	5,5	10,7	11,3	9,3	45,0	191
HvN West-Vlaanderen	5,7	6,7	11,7	8,6	38,7	364
HvN Vlaams-Brabant	3,4	6,5	12,7	8,0	36,0	314
HvN Antwerpen	6,0	8,0	10,7	8,7	17,4	505
HvN Oost-Vlaanderen	5,3	6,8	10,5	7,7	17,1	217
HvN Gent	5,3	7,0	8,0	6,7	5,3	189
Totaal	5,8	8,0	12,0	9,0	37,3	2723

Tabel 7.2 Intensiteit van het CVO aanbod richtgraad 1.1, 2009 (n=2723)

Uit de tabel wordt duidelijk dat de intensiteit gemiddeld tussen 8 en 10 uur ligt (met uitzondering van Gent dat lager scoort met 6,7 uur). In de studie waar we de intensiteit vanuit het perspectief van de werkzoekenden en werkenden bekeken, deelden we de regio's in per provincie. In dit opzicht zijn de goede scores van Brussel en Limburg geen verrassing met respectievelijk bijna 6 en 5 op 10 van de cursussen die de 11 uur-norm halen. Verrassend is wel de goede score van het HvN provincie Antwerpen zowel qua gemiddelde als naar spreiding en de mindere score van Antwerpen waar slechts 17% van het aanbod de intensiteit heeft van 11 uur of meer per week. Ook Gent en Oost-Vlaanderen hebben een mindere score.

Om onze bevindingen te verfijnen, kijken we niet naar het gemiddelde, maar naar het derde kwartiel per arrondissement. We willen immers zicht krijgen op het feit of de inburgeraar een cursus op maat kan volgen. Vaak zit het knelpunt bij het intensiever aanbod, daarom focussen we ons op de mate waarin er per arrondissement een intensiever aanbod aanwezig is. Bovendien staat in het NT2-afsprakenkader dat er in elke regio een

'intensief en kortlopend aanbod 1.1 en 1.2 moet zijn'. De afgebeelde waarde betekent dat minimum 25% van het aanbod deze intensiteit heeft.

Kaart 7.2 Q75, aanbod richtgraad 1.1 CVO, per arrondissement, 2009

Bovenstaande kaart laat zien dat er aanzienlijke verschillen zijn per regio. De beste score hebben Brugge, Ieper, Brussel, Leuven, Maaseik en Tongeren met minimum 25% van het aanbod dat 13 tot 15 uur bedraagt. Vooral de regio Gent en enkele arrondissementen in Oost- en West-Vlaanderen lijken eerder een beperkt tot geen intensief aanbod te hebben.

7.2.2 Richtgraad 1.2

Onderstaande tabel bevat een overzicht van de intensiteit van richtgraad 1.2 CVO, per HvN-regio.

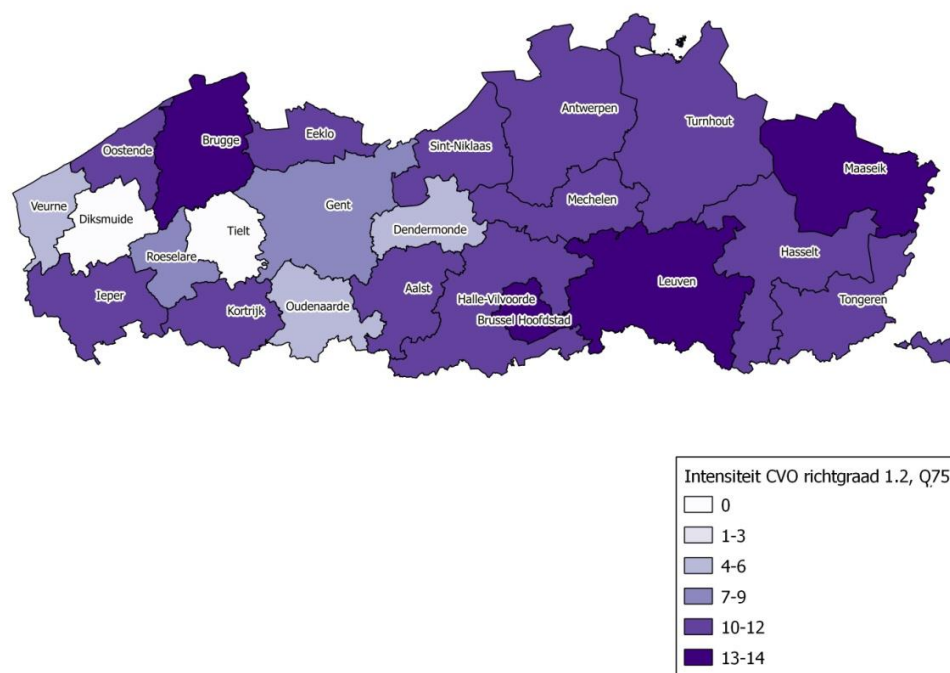
HvN	Q25	Q50	Q75	Gemiddeld	11 uur-norm %	N
HVN Brussel	6,0	11,0	14,0	10,1	57,9	499
HVN Limburg	6,5	12,0	12,5	9,9	53,6	237
HVN Provincie Antwerpen	5,5	10,7	11,3	9,0	44,5	155
HVN West-Vlaanderen	5,7	8,3	12,3	9,1	42,1	283
HVN Vlaams-Brabant	3,3	6,5	13,0	7,7	33,5	251
HVN Antwerpen	6,0	8,3	10,7	9,0	23,0	440
HVN Oost-Vlaanderen	5,3	6,8	10,5	7,8	18,2	181
HVN Gent	5,3	5,5	8,1	6,6	4,3	141
Totaal	5,8	8,1	12,0	8,9	37,9	2187

Tabel 7.3 Intensiteit van het CVO aanbod richtgraad 1.1, 2009 (n=2187)

De intensiteit van richtgraad 1.2 CVO lijkt sterk op die van richtgraad 1.1. Zowel de scores voor de kwartielen als de proportie modules die intensiever zijn dan 11 uur per week zijn quasi identiek voor de twee niveaus. Een hypothese is dan ook dat de meeste modules elkaar opvolgen.

Ook onderstaande kaart wijkt logischerwijs weinig af van de kaart m.b.t. het aanbod 1.1.

Kaart 7.3 Q75, aanbod richtgraad 1.2 CVO, per arrondissement, 2009

7.3 De intensiteit van het CBE-aanbod

7.3.1 Richtgraad 1.1

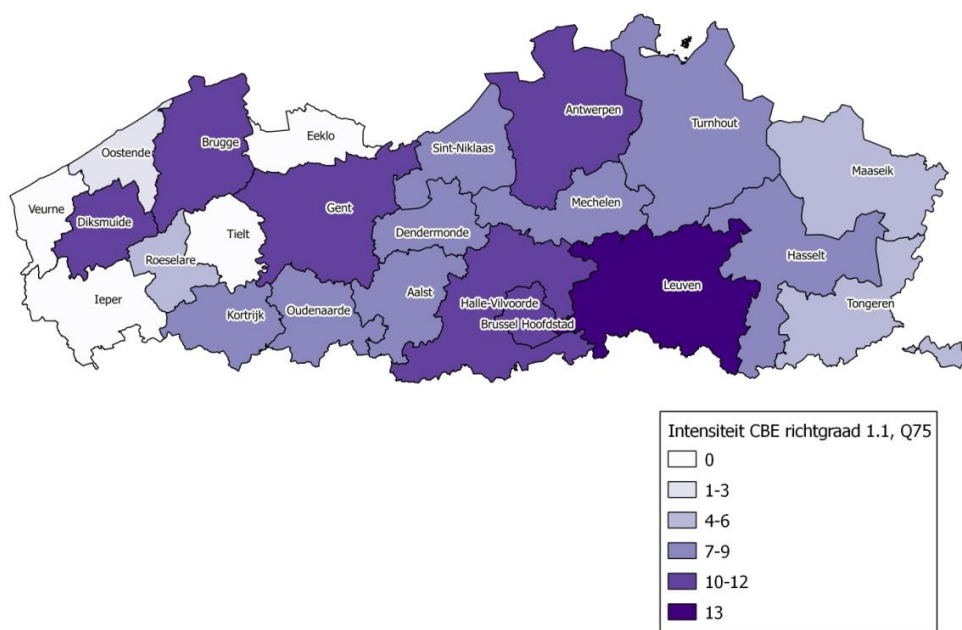
Net zoals voor het CVO-aanbod brengen we de intensiteit van de CBE-modules in kaart. We doen dat ten eerste aan de hand van onderstaande tabel, waarin de kwartielen en gemiddelde intensiteit weergegeven worden.

HvN	Q25	Q50	Q75	Gemiddeld	11 uur-norm %	N
Vlaams-Brabant	6,0	9,5	12,0	9,7	43,1	306
Brussel	6,0	9,0	12,0	9,0	38,0	208
Gent	9,0	9,0	12,0	8,9	33,1	130
Antwerpen	5,0	6,0	12,0	7,8	28,6	262
West-Vlaanderen	6,0	6,0	9,0	7,7	21,3	127
Limburg	4,5	6,7	9,0	7,2	13,1	175
Oost-Vlaanderen	6,0	7,5	9,0	7,3	2,9	139
Provincie Antwerpen	5,0	9,0	9,0	7,1	2,7	151
Totaal	6,0	9,0	12,0	8,2	25,8	1498

Tabel 7.4 Intensiteit van het CBE aanbod richtgraad 1.1, 2009 (n=1498)

Uit de tabel blijkt dat de intensiteit bij richtgraad 1.1 CBE gemiddeld 8,2 uur bedraagt. De verschillen qua gemiddelden zijn minder uitgesproken dan bij de CVO's. Hoewel het gemiddelde niet sterk onder het gemiddelde van de CVO's ligt, blijkt vooral dat er weinig intensief aanbod is, voor de helft van Huizen geldt dat Q75 9 uur bedraagt en dat in onder meer Oost-Vlaanderen en provincie Antwerpen nog geen 3% van het aanbod intensiever is dan 11 uur. In deze regio's is er dus weinig aanbod voor cursisten die een intensiever programma wensen te volgen.

We krijgen een meer gedetailleerd beeld van de intensiteit van het CBE-aanbod richtgraad 1.1 op basis van de gegevens op arrondissementsniveau die voorgesteld worden in onderstaande kaart.

Kaart 7.4 Q75, aanbod richtgraad 1.1 CBE, per arrondissement, 2009

Uit de kaart blijkt inderdaad dat er maar weinig regio's zijn waarvan 25% van het aanbod de 9 uur grens overschrijdt. Opvallend zijn de lage scores in Limburg, waar zowel in Maaseik en Tongeren minimum 75% van het aanbod de 4 tot 6 uur niet overschrijdt.

7.3.2 Richtgraad 1.2

De intensiteit van richtgraad 1.2 CBE gaan we na aan de hand van de tabel hieronder.

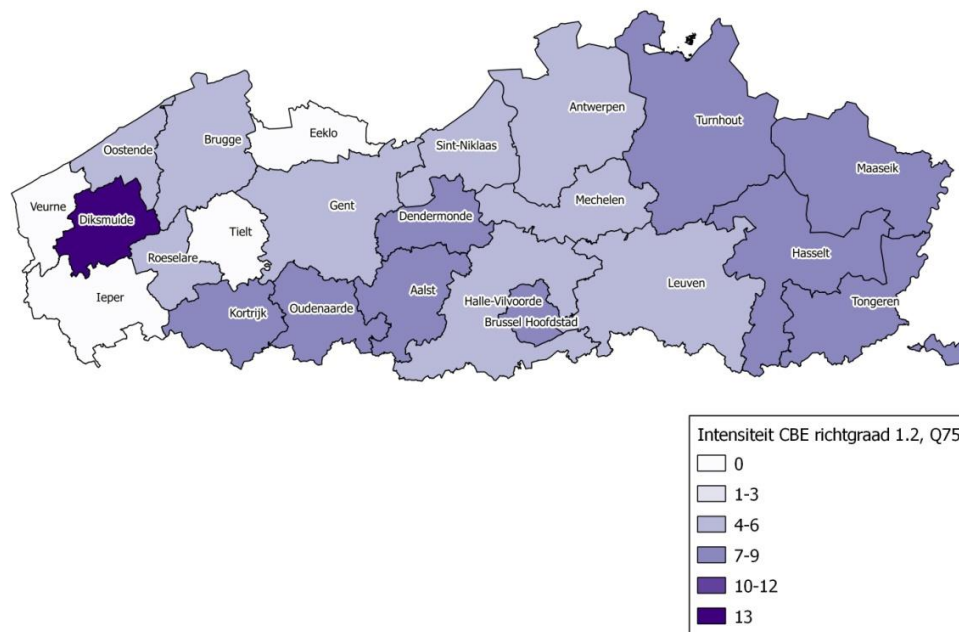
Tabel 7.5 Intensiteit van het CBE aanbod richtgraad 1.2, 2009 (n=645)

HvN	Q25	Q50	Q75	Gemiddeld	11 uur-norm %	N
West-Vlaanderen	4,0	6,0	9,0	6,4	10,4	48
Limburg	3,0	6,0	9,0	6,4	9,8	82
Brussel	6,0	6,0	9,0	7,1	4,5	67
Oost-Vlaanderen	5,0	6,0	9,0	6,6	3,5	58
Antwerpen	3,0	5,0	6,0	5,1	3,4	177
Gent	3,0	6,0	6,0	5,1	0,0	33
Provincie Antwerpen	3,3	5,7	7,8	5,6	0,0	72
Vlaams-Brabant	6,0	6,0	6,1	5,9	0,0	108
Totaal	4,0	6,0	7,0	5,9	3,7	645

Tabel 7.5 Intensiteit van het CBE aanbod richtgraad 1.2, 2009 (n=645)

De CBE-cursussen richtgraad 1.2 (standaard aanbod) zijn, zoals reeds werd gezegd, over het algemeen veel minder intensief dan de cursussen voor richtgraad 1.1. Het hoogste gemiddelde bedraagt slechts 7 uur per week in HvN-regio Brussel, en slechts 3% van het totale aantal modules haalt de 11 uur-norm. Voor alle HvN-regio's ligt de waarde van het tweede kwartiel rond de 6 uur per week. Met andere woorden, 50% van de cursussen hebben een intensiteit van 6 uur of minder. Enkel Brussel, Limburg, Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen bereiken een intensiteit van 9 voor het derde kwartiel. Het zijn ook die provincies, samen met Antwerpen, waar de 11 uur-norm wordt gehaald, zij het meestal voor een klein percentage van de modules.

De kaart hieronder laat ons enkele complementaire inzichten op arrondissementsniveau formuleren met betrekking tot de intensiteit van richtgraad 1.2 CBE.

Kaart 7.5 Q75, aanbod richtgraad 1.2 CBE, per arrondissement, 2009

De intensiteit van de CBE 1.2 modules is over het algemeen lager dan bij richtgraad 1.1 CBE. In het merendeel van de regio's bedraagt de waarde van het derde kwartiel maximum 6 uur. Uitzonderingen zijn terug te vinden in Limburg en delen van Oost-Vlaanderen en de provincie Antwerpen. Diksmuide neemt daarnaast een bijzondere positie in waar minstens 25% van de cursussen een intensiteit hebben van 13 uur. Algemeen kunnen we echter stellen dat het voor een CBE cursist vaak niet evident zal zijn om in zijn regio een intensiever aanbod te volgen.

8. SAMENVATTING EN AANBEVELINGEN

8.1 Onderzoeksopzet

In de studie 'het NT2-aanbod in Vlaanderen: passend voor werkenden en werkzoekenden?' (De Cuyper & Jacobs, 2011) werd de intensiteit en de spreiding van het aanbod NT2-richtgraad 1.1 geanalyseerd per provincie en VDAB AMB-regio anno 2009. In deze paper bouwen we verder op de kwantitatieve analyses in deze studie en dit vanuit het perspectief van de inburgeraar. Meer specifiek werden de analyses naar intensiteit en spreiding verder verfijnd door het moment waarop de cursussen plaatsvinden (avond/dag) mee te nemen en dit per HvN en arrondissement. Daarnaast werden de kenmerken van het aanbod richtgraad 1.2 in kaart gebracht. Volgende vragen stonden daarbij centraal:

- Hoe ziet de geografische spreiding van het aanbod 1.1 en 1.2 eruit? Is er in alle OHB/HvN-regio's en arrondissementen een aanbod 1.1 en 1.2 zowel 's avonds als overdag en in welke regio's is dat niet het geval?
- Hoe ziet de spreiding van het aanbod eruit naar startmomenten doorheen het jaar? Zijn er langdurige periodes zonder aanbod en zo ja in welke regio's is dit het geval?
- Hoe intensief is het aanbod? Bestaat de mogelijkheid tot een intensief aanbod indien gewenst zowel 's avonds als overdag en dit in elke regio?

Wat een 'passend aanbod' is voor inburgeraars wordt niet geoperationaliseerd door het beleid. Er is wel het NT2-afsprakenkader, dit bevat een aantal criteria maar geen maatstaven om deze criteria te toetsen. Op lokaal niveau bestaat er wel de mogelijkheid om via werkafspraken de criteria verder in te vullen, maar een analyse van deze werkafspraken wijst uit dat dit in de meeste regio's niet gebeurt. We hebben dus geen maatstaven om het aanbod te beoordelen, daarom is deze analyse in essentie een beschrijvende analyse waarbij verschillende regio's met elkaar worden vergeleken. Enkel voor de intensiteit van het aanbod wordt de enige op onderzoek gebaseerde maatstaf gebruikt en toetsen we hoeveel percentage van het aanbod 11 uur per week bedraagt.

8.2 Samenvatting

Als we de geografische spreiding van het aanbod bekijken, dan blijkt dat er voor inburgeraars met een advies CVO in alle HvN-regio's en zowat alle bestuurlijke arrondissementen in Vlaanderen een aanbod wordt georganiseerd dit zowel overdag als 's avonds en zowel voor richtgraad 1 als voor richtgraad 2. Ook het globale aanbod binnen de CBE's kent een goede regionale spreiding, in het merendeel van de HvN en bestuurlijke

arrondissementen is er een aanbod 1.1, 1.2 en ook alfa beschikbaar. Dit beeld verandert evenwel als naar het avondaanbod wordt gekeken. In elke HvN-regio is er nog wel een instapmoment op jaarbasis, maar niet meer als er op het arrondissementsniveau wordt gekeken naar het niveau 1.2 en het alfa-aanbod. Zo is er in 9 bestuurlijke arrondissementen geen avondaanbod 1.2 opgestart in 2009. Het grootste gedeelte van West-Vlaanderen, Leuven en Limburg kent geen avondaanbod 1.1. Het ontbreken van een avondaanbod hangt niet zozeer samen met het volume van het aanbod, maar lijkt vooral te wijten aan het feit dat het merendeel van de CBE's er voor opteert om het aanbod overdag in te richten: minder dan een vijfde van het totale aanbod wordt 's avonds gegeven, voor alfa's is dit 12%. Een uitzondering vormt Oost-Vlaanderen dat ongeveer een derde van het aanbod 1.1 's avonds geeft, in Vlaams-Brabant daarentegen is dit slechts 10%. Voor een cursist die overdag werkt of zorgtaken heeft, zal het mogelijk niet evident zijn om een aanbod 1.1, maar zeker 1.2 te volgen zonder daarbij een aanzienlijke verplaatsing te moeten maken.

Naast de geografische spreiding, werd de spreiding van de verschillende instapmomenten in de tijd per regio in kaart gebracht. Dit is belangrijk. Zo kunnen er in bepaalde regio's wel heel wat startmomenten zijn, als deze allen op hetzelfde moment starten, kan dit leiden tot langere wachttijden voor de inburgeraar, de instroom van de inburgeraars vindt immers continu plaats en niet bij het begin van het schooljaar. Om de spreiding in de tijd in kaart te brengen, hanteerden we twee maten: de langste periode zonder aanbod (in maanden) en een relatieve spreidingsmaat die corrigeert voor volume en het mogelijk maakt de Huizen van het Nederlands t.a.v. elkaar te benchmarken. In het rapport NT2-aanbod voor werkenden en werkzoekenden werd reeds duidelijk dat het aanbod 1.1 binnen de CVO's sterk geconcentreerd is: 80% van het aanbod start op in de periodes september-oktober en januari-februari. Als we dit op het niveau van het HvN bekijken is dit niet anders. Ondanks deze sterke concentratie bedraagt de langste periode zonder aanbod 4 maanden, ook op arrondissementsniveau is dit het geval. Een zomeraanbod is er amper. Er is dus telkens wel een aanbod, maar we hebben geen zicht of dit voldoende is. We hebben immers geen zicht op de spreiding van de instroom, mogelijke wachtlijsten en de afstemming met de cursussen MO. Dit maakt het moeilijk om evaluatieve uitspraken te doen over de spreiding. Opvallend is wel dat de spreiding verschilt naargelang het om avond- of dagaanbod gaat, 90% van het avondaanbod vindt plaats in september-oktober en januari-februari. Dit heeft implicaties: in zowel Antwerpen, de provincie Antwerpen en Vlaams-Brabant is er vanaf april geen opstartmoment meer 's avonds, ook in Zuid-West-Vlaanderen en Tongeren/Maaseik zijn de doorlooptijden langer dan een half jaar.

Voor de richtgraad 1.2 blijkt er een betere spreiding te zijn dan voor richtgraad 1.1 met 'slechts' 70% van het aanbod dat in de periode september-oktober en januari-februari plaatsvindt, al geldt dit enkel voor het dagaanbod. In de provincie Antwerpen is er vanaf maart geen avondaanbod 1.2 meer, in Limburg en Vlaams-Brabant vanaf april. Ook in de (grotere) arrondissementen lopen de periodes zonder aanbod soms hoog op, zo lopen de periodes zonder aanbod in Maaseik, Tongeren en Mechelen op tot 7 maanden. Voor de richtgraad 1.2 is echter niet enkel de spreiding *an sich* van belang, maar ook de mate waarin het aanbod 1.1 naadloos overgaat naar een niveau 1.2. Op deze vraag kunnen we op basis van de beschikbare data geen antwoord geven. Deze vraag zal wel beantwoord worden binnen de onderzoekslijn efficiëntie en effectiviteit binnen het steunpunt Inburgering en Integratie.

Het CBE aanbod kent een betere spreiding van het aanbod 1.1 en 1.2 dan de CVO's, 65% van het aanbod 1.1 wordt opgestart in de periode september-oktober en januari-februari, voor het aanbod 1.2 is dit 50%. Indicatief in dit verband is ook dat er op één uitzondering na in alle HvN-regio's maximum 3 aaneensluitende maanden zijn zonder aanbod 1.1 en dit inclusief de zomermaanden. Deze goede resultaten gelden echter niet voor het avondaanbod. Eerder werd duidelijk dat er lacunes zijn in het avondaanbod 1.2. Voor 1.1 was er meestal wel een aanbod, maar als er naar de spreiding wordt gekeken blijkt dat het aantal opstartmomenten vaak erg beperkt te zijn. In Hasselt en Leuven wordt bijvoorbeeld maar één instapmoment op jaarbasis gepland. In deze regio's zal het voor overdag werkende inburgeraars of inburgeraars met zorgtaken dus niet evident zijn om een geschikt aanbod te vinden. Dit geldt zeker voor inburgeraars die in avondaanbod een alfa-cursus willen starten: enkel de stad Antwerpen heeft een gespreid aanbod doorheen het jaar, in de overige regio's gaat het om maximum één instapmoment.

Tot slot werd de intensiteit van het aanbod in kaart gebracht. De gemiddelde intensiteit van het aanbod 1.1 en 1.2 in een CVO bedraagt telkens 9 uur. In een CBE is dit 8,2 uur voor richtgraad 1.1 en 5,9 uur voor richtgraad 1.2. Deze laatste score is opvallend zeker omdat het voornamelijk om dagaanbod gaat. Belangrijker dan de vraag naar het gemiddelde is echter de vraag naar de spreiding van het aanbod: heeft de inburgeraar m.a.w. de mogelijkheid om een intensief aanbod te volgen indien gewenst? In dit kader blijkt 37% van het aanbod 1.1 en 1.2 binnen de CVO's aan de '11 uur-norm' te voldoen. Hier spelen wel grote regionale verschillen. In het HvN Brussel, Limburg en provincie Antwerpen blijkt ongeveer de helft of meer van de cursussen van het aanbod 1.1 en 1.2 te voldoen aan deze norm, in het HvN Antwerpen, Oost-Vlaanderen en Gent is dit minder dan een kwart. In deze regio's zal het dus minder evident zijn een intensiever aanbod te volgen.

Binnen de CBE's zien we een ander beeld, het gemiddelde voor het niveau 1.1 wijkt misschien niet sterk af van dit bij de CVO's, de spreiding van het aanbod doet dat wel. In 5 Huizen van het Nederlands haalt geen kwart van het aanbod de 11 uur-norm, in Gent en Oost-Vlaanderen is dit geen 3%. De gemiddelde intensiteit voor het niveau 1.2 bedraagt slechts 5,9 uur, dit weerspiegelt zich in de verdeling. In geen enkele regio overschrijdt het derde kwartiel de 9 uur, in 3 regio's beantwoordt geen enkel aanbod aan de 11 uur-norm, Brussel haalt een 'maximale' score met 10%. Voor de CBE cursist 1.2 blijkt een intensief aanbod dus quasi niet aanwezig.

8.3 Aanbevelingen

8.3.1 *Het aanbod 1.2*

In deze paper werd voor het eerst het volledige aanbod 1.2 in kaart gebracht en geanalyseerd. Voor de CVO's levert deze analyse weinig verrassingen op: het aanbod 1.2 is in grote mate een spiegel van het aanbod 1.1 zowel naar intensiteit, spreiding als volume. Het aanbod 1.2 binnen de CBE's laat dan weer een andere beeld zien, ten eerste blijkt er weinig vervolg aanbod 1.2 te zijn, voor elke module 1.1 is er 0,43 module 1.2. Daarnaast is er weinig intensief aanbod en het wordt niet in alle regio's 's avonds aangeboden. Het vervolgaanbod 1.2 concentreert zich dus voornamelijk bij de CVO's. Dit kan erop wijzen dat cursisten of van een CBE doorstromen naar een CVO of dat er een grote uitval is of dat er te weinig aanbod is. Verder onderzoek naar de NT2-loopbanen zal dit in kaart trachten te brengen.

De bevindingen m.b.t. het NT2-aanbod zijn relevant omdat vanuit het beleidsdomein inburgering de idee werd geopperd om het niveau Nederlands binnen het primaire inburgeringstraject op te trekken van 1.1 naar 1.2 via verplichting of incentives (inburgeringscertificaat). De analyse wijst uit dat dit vermoedelijk niet tot aanbodsproblemen zal leiden in de CVO's, maar mogelijk wel in de CBE's: voor cursisten die overdag geen aanbod kunnen volgen, is er quasi geen aanbod, gezien de geringe intensiteit zullen de trajecten bovendien erg lang duren. Indien een verplichting van richtgraad 1.2 binnen de CBE's wordt nagestreefd, zal een aanpassing van het aanbod dus noodzakelijk zijn.

8.3.2 *Avondaanbod*

Een specifiek aandachtspunt is het avondaanbod. Waar dit binnen de CVO's 35% van het totale aanbod 1.1 en 1.2 is, is dit voor de CBE's maar 20%. Dit heeft tot gevolg dat er in bepaalde arrondissementen geen avondaanbod 1.1 of 1.2 is binnen de CBE's.

In de meeste regio's lijkt het gezien het volume van het aanbod mogelijk om een avondaanbod te voorzien. Op de redenen waarom dit niet wordt ingericht, hebben we geen zicht, mogelijke verklaringen kunnen zijn dat er geen openbaar vervoer is in de regio', het feit dat er geen vraag is, ... Het lijkt alleszins relevant om deze verklaringen in kaart te brengen. Een specifieke reden is dat er in meer perifere regio's er minder volume en mogelijk ook maar een beperkte vraag is, wat het mogelijk moeilijk maakt om voldoende grote groepen te vormen. Dit brengt ons op de meer fundamentele vraag naar de mate waarin het mogelijk is voor elke doelgroep, in elke regio en op elk moment een aanbod op maat te kunnen voorzien. In meer perifere regio's lijkt dit niet evident, maar ook in meer centraal gelegen regio's is dit niet evident voor bijvoorbeeld specifieke doelgroepen als werkenden met onregelmatige uren. De vraag is of er voor deze groep geen alternatief aanbod moet worden voorzien. Daarbij zijn heel wat mogelijkheden denken we aan een aanbod in het bedrijf (tijdens de werkuren) al dan niet gecombineerd met subsidies, geïntegreerde trajecten, ... Een specifiek systeem vinden we terug in Canada en Australië namelijk 'volunteer tutoring programs' waarbij gekwalificeerde vrijwilligers de taal aanleren aan inburgeraars die om diverse redenen niet van het aanbod binnen het volwassenenonderwijs gebruik kunnen (zie bv. www.eltoc.ca), uit onderzoek blijkt dat deze aanpak bovendien als voordeel heeft dat het inburgeraars toegang verleent tot sociale netwerken.

8.3.3 Tot slot: naar toetsbare criteria in het NT2-afsprakenkader?

Het huidige afsprakenkader NT2 bevat een aantal criteria m.b.t. het aanbod maar geen maatstaven waaraan dit aanbod moet voldoen. Lokaal kunnen criteria worden geformuleerd, maar uit een eerste screening van lokale afspraken blijkt dat er slechts in één HvN-regio ook toetsbare criteria worden opgenomen. Dit blijkt, al dan niet toevallig, een regio te zijn die ondanks een beperkt volume een goede spreiding en intensiteit van het aanbod weet te realiseren. Of er een afstemming plaatsvindt m.b.t. de intensiteit en spreiding van het aanbod in andere regio's en hoe dit dan precies wordt vormgegeven, blijft een black box. Opvallend zijn alleszins de grote regionale verschillen: zo vertoont Oost-Vlaanderen veel avondaanbod en een lagere intensiteit van het aanbod, Vlaams-Brabant dan weer amper avondaanbod binnen de CBE's maar wel binnen de CVO's en dit met een hoge intensiteit, Brussel een hoge intensiteit, Gent niet, ... De grote verschillen zijn opmerkelijk: is het dan zo dat CBE cursisten in Vlaams-Brabant geen interesse hebben in een avond aanbod en in Oost-Vlaanderen wel? Dat CVO cursisten in Brussel wél een intensief aanbod wensen en in Gent totaal niet, ...? Dit lijkt op het eerste zicht weinig plausibel. In de beleidsbrieven onderwijs en werk van 2013 wordt de intentie uitgesproken om samen met de minister van inburgering het afsprakenkader NT2 te

verbeteren en bij te sturen. In dit kader pleiten we ervoor dat er binnen elke HvN-regio afspraken worden gemaakt om een minimaal aanbod van een bepaald type te voorzien. Dit kan om minimale toetsbare criteria in het afsprakenkader NT2 op te nemen. Op basis van de resultaten in het rapport kan daarbij onder meer gedacht worden aan een minimaal percentage van het aanbod dat een bepaalde intensiteit moet hebben, de verplichting om per HvN per richtgraad een avond- en weekendaanbod te voorzien, ...

Daarnaast en hierbij aansluitend lijkt het belangrijk om de verwachtingen van de cursist zelf in kaart te brengen, want één ding valt op: de stem van de cursist is nog niet gehoord. Mogelijk komt deze bevraging er op korte termijn (die is aangekondigd in de beleidsbrief onderwijs), het lijkt daarnaast belangrijk om op systematische wijze de behoeften van de cursist te registreren. Het gaat dan niet om wat binnen het Huis als het meest passende aanbod in de regio wordt beschouwd, maar wel om de voorkeur van de NT2-cursist onafhankelijk van het bestaande aanbod: welk type aanbod wil hij, avond, dag, hoeveel uur, wat zijn de doelstellingen. Op deze wijze kan bij de invulling van het aanbod op een adequate wijze rekening worden gehouden met de behoeften van de cursist.

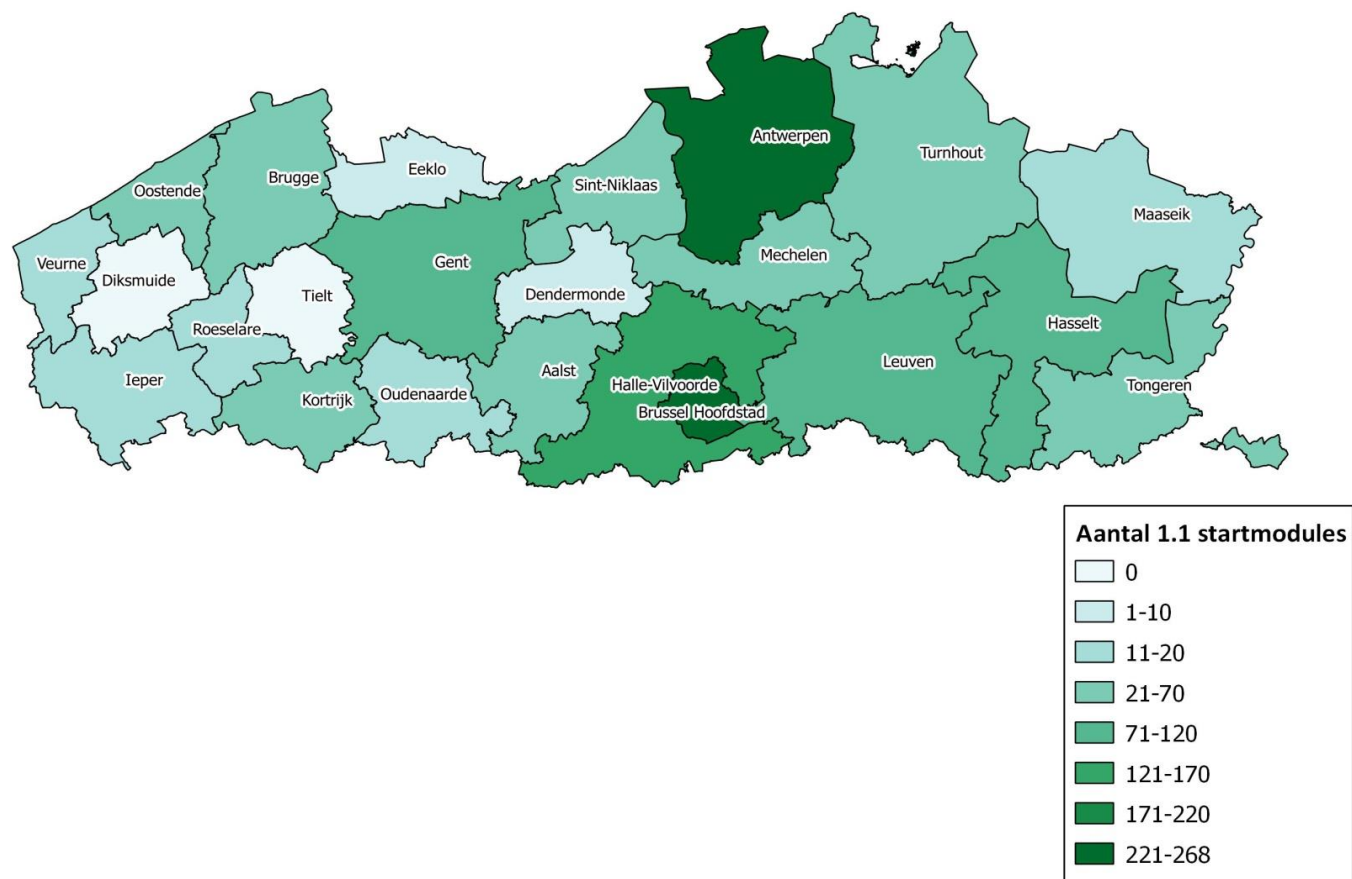
8.3.4 Sporen voor verder onderzoek

Zoals eerder werd aangegeven betreft dit onderzoek een beperkte beschrijvende analyse op basis van beschikbare data uit 2009. We reiken dus geen verklaringen aan waarom een aanbod al dan niet wordt ingericht. Inzicht in deze factoren is nochtans belangrijk, het zou het mogelijk maken om, indien nodig, het aanbod gericht bij te sturen. Daarnaast hebben we gezien het korte tijdsbestek van het onderzoek de analyses uitgevoerd op data van 2009, een update van deze studie met oog voor evoluties in het aanbod lijkt aangewezen.

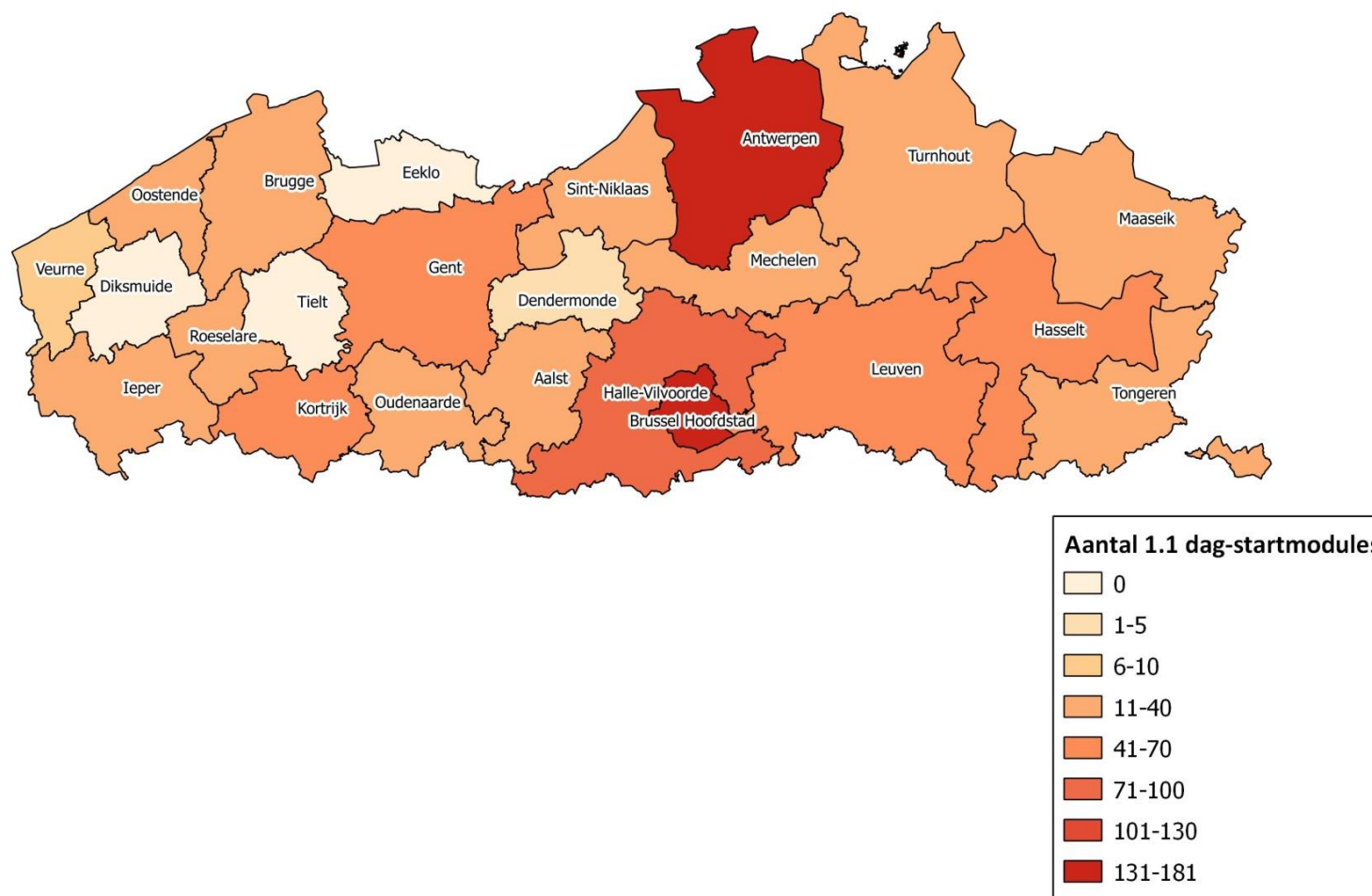
9. BIJLAGE(N)

9.1 Bijlage 1 Kaarten NT2-aanbod

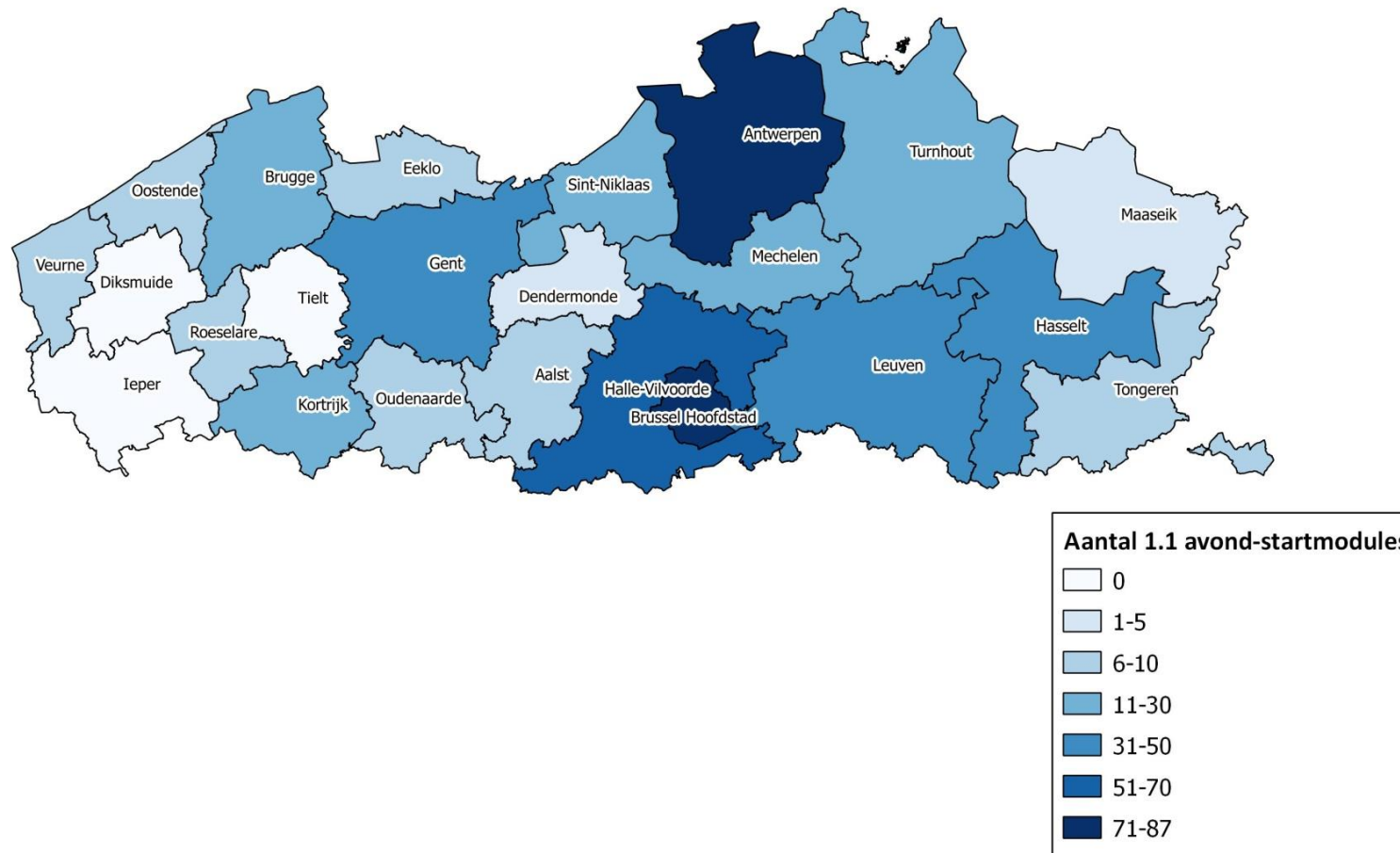
Aantal 1.1 startmodules, CVO, 2009 (n=1350)

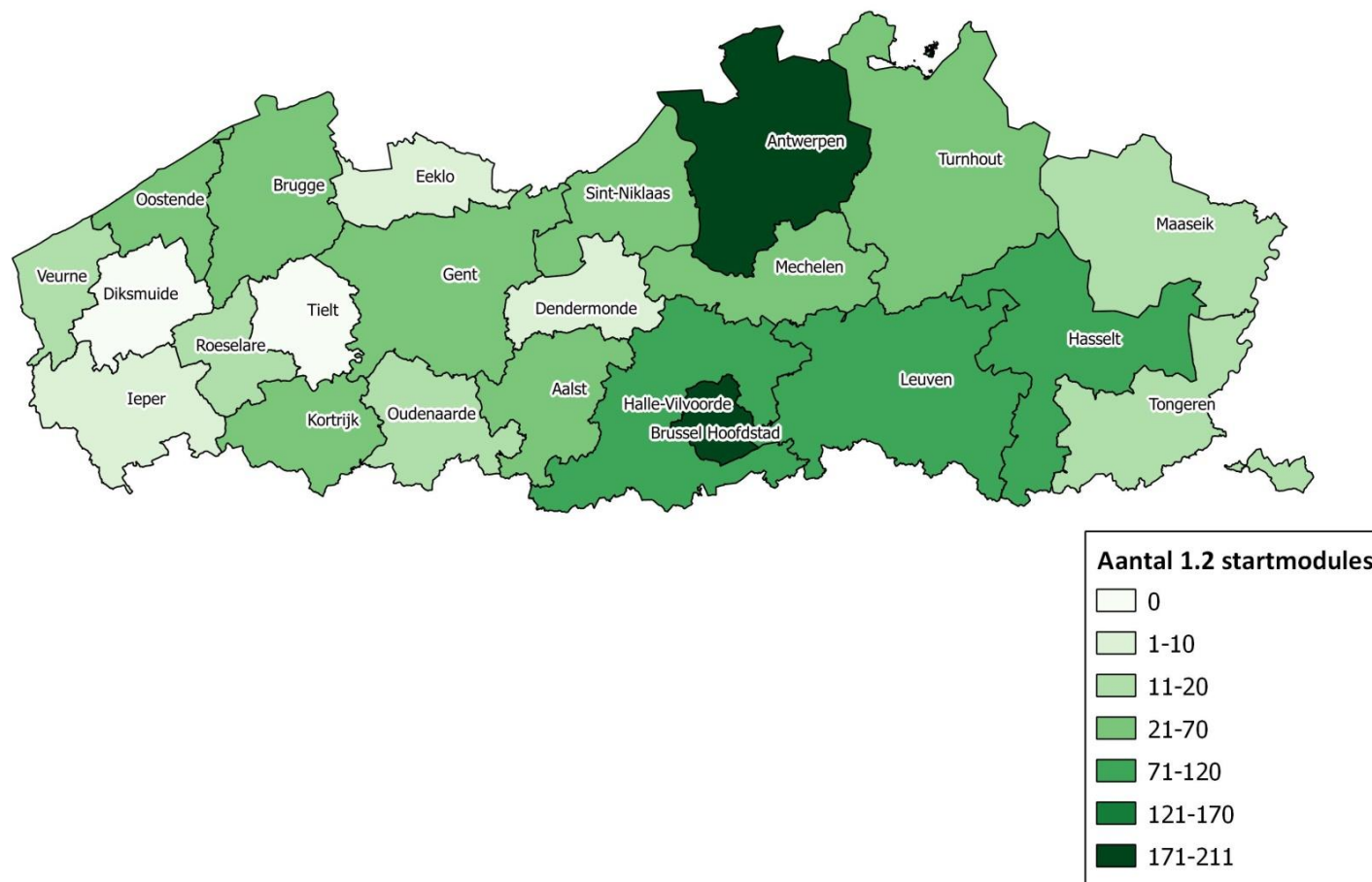
Aantal 1.1 dag-startmodules, CVO, 2009 (n=864)

Aantal 1.1 avond-startmodules, CVO, 2009 (n=486)

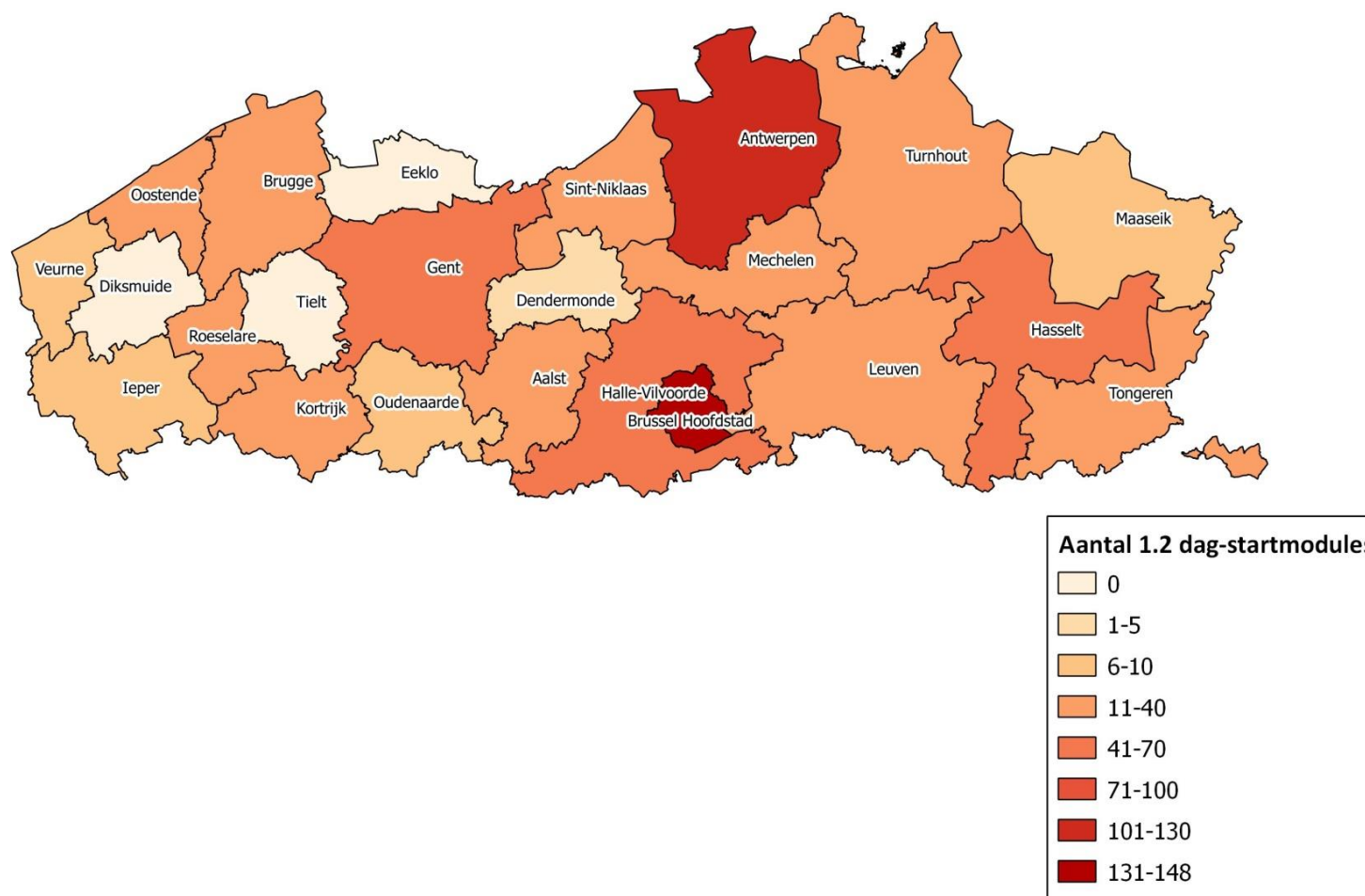

Aantal 1.2 startmodules, CVO, 2009 (n=1079)

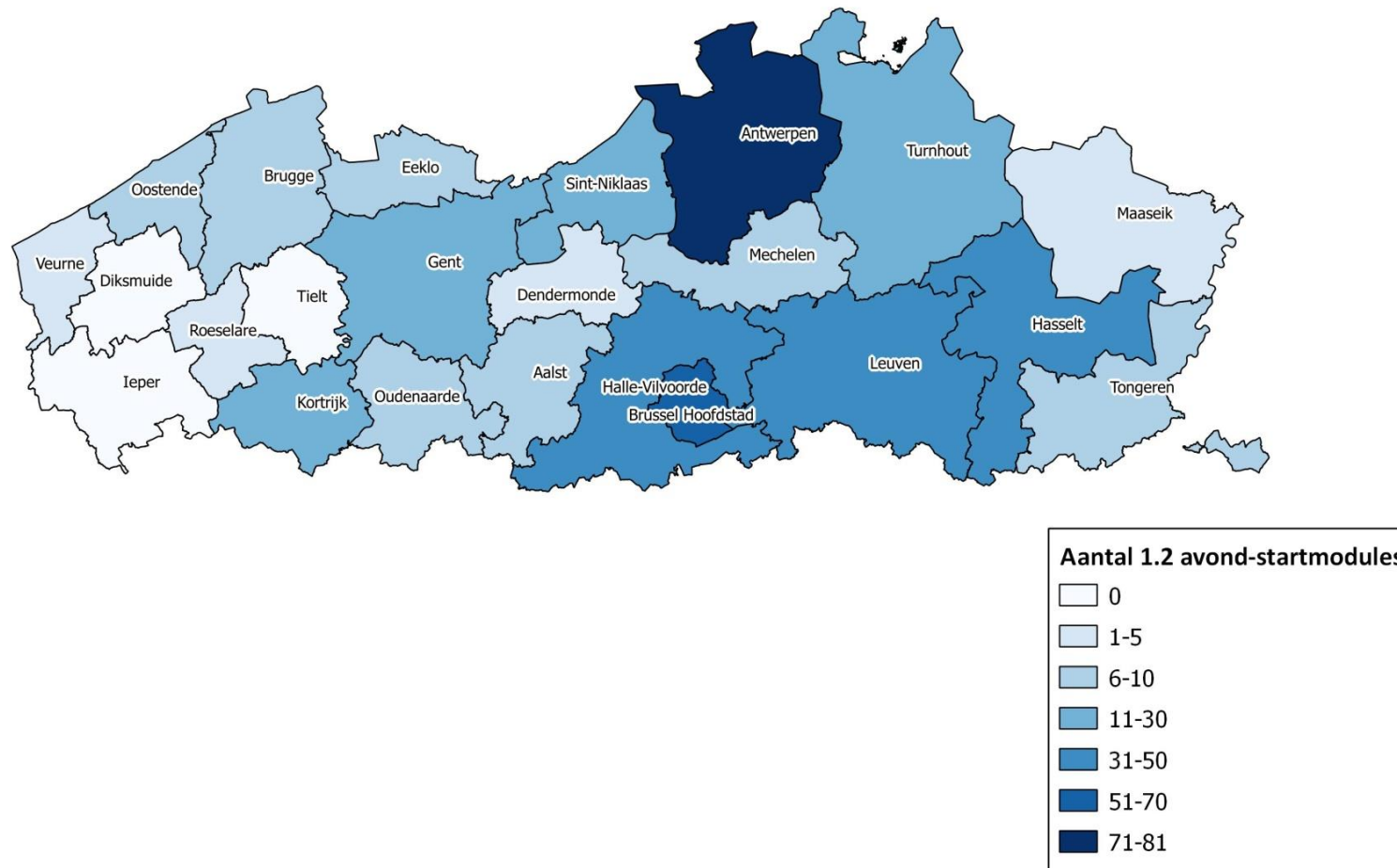

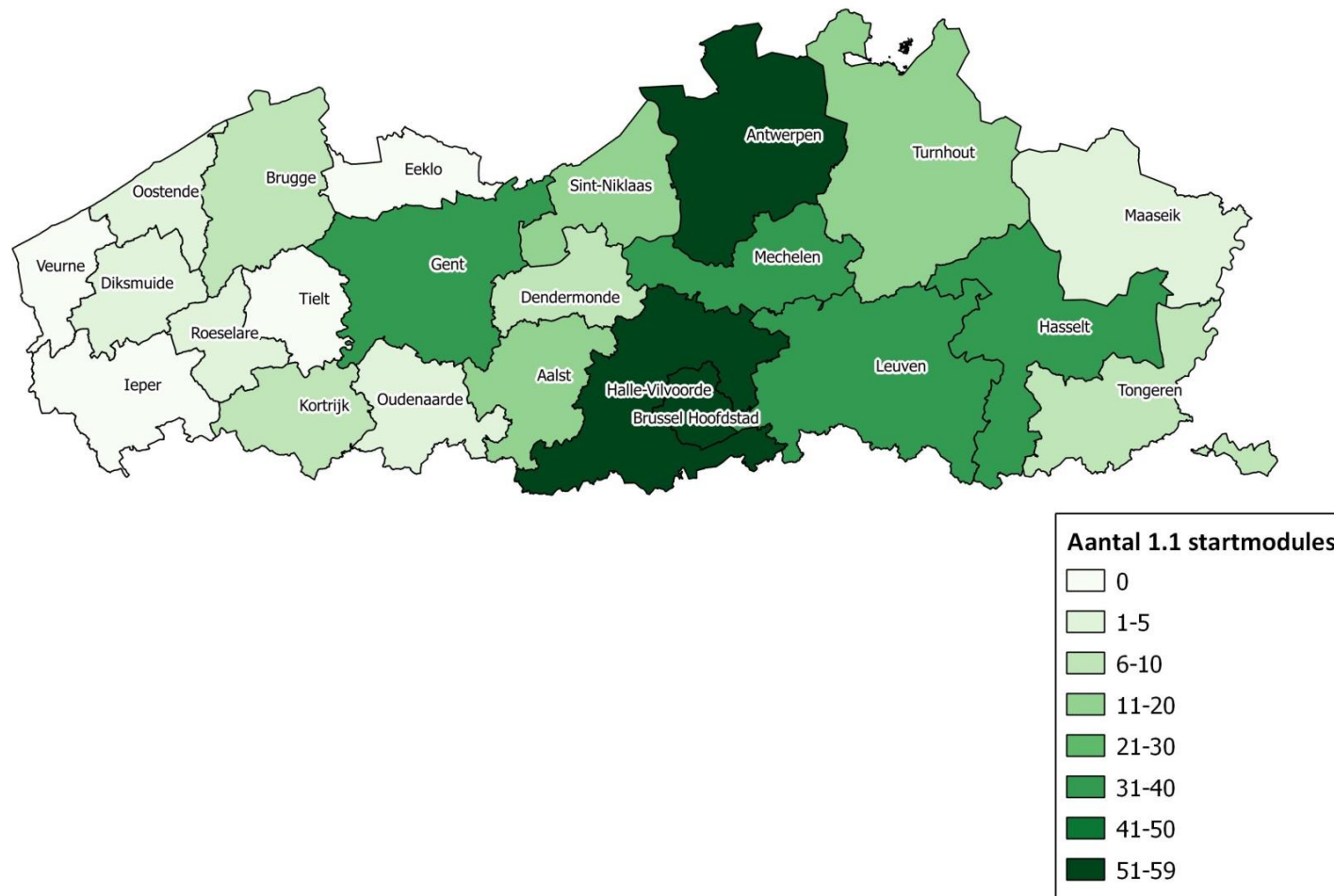
Aantal 1.2 dag-startmodules, CVO, 2009 (n=699)

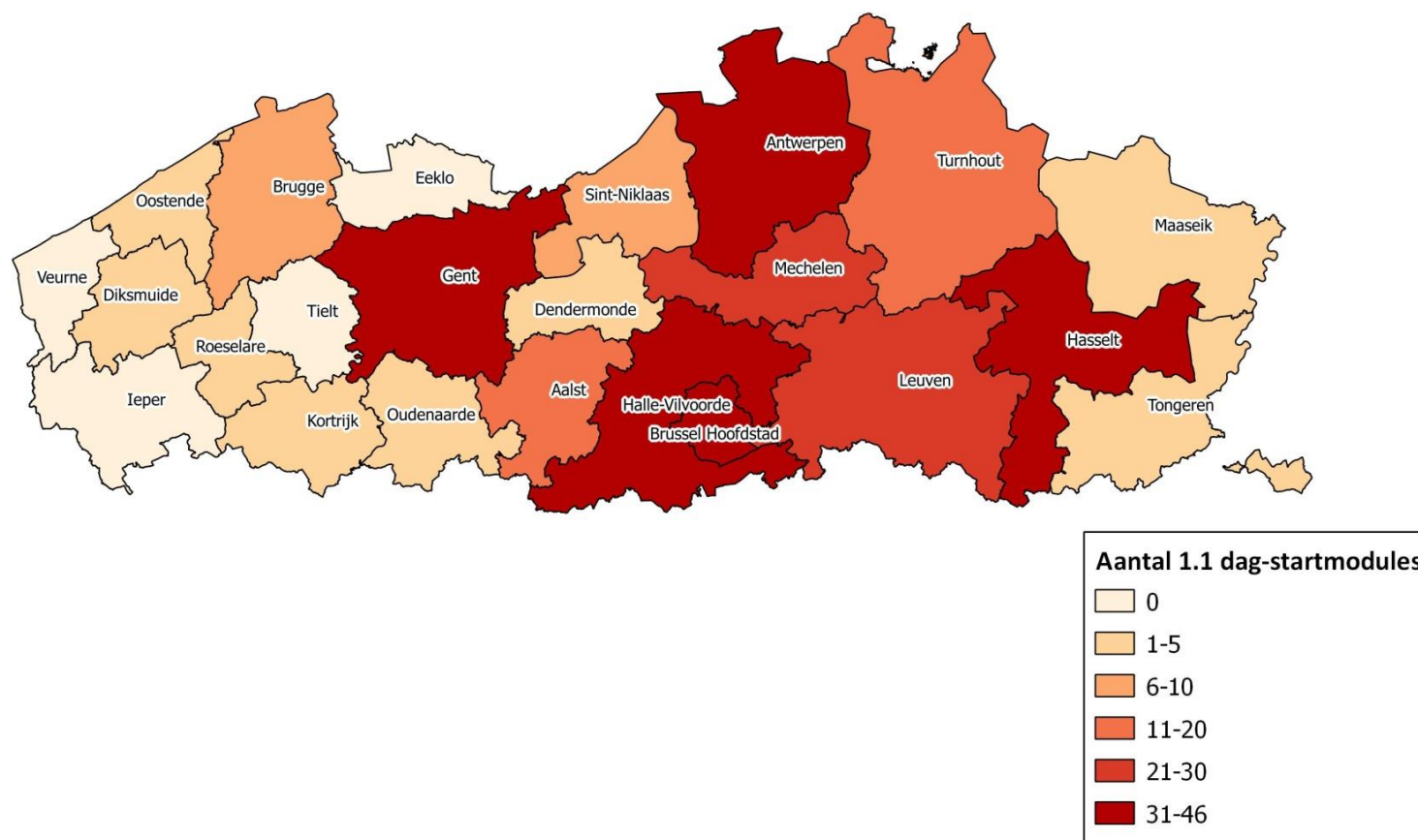
Aantal 1.2 avond-startmodules, CVO, 2009 (n=380)

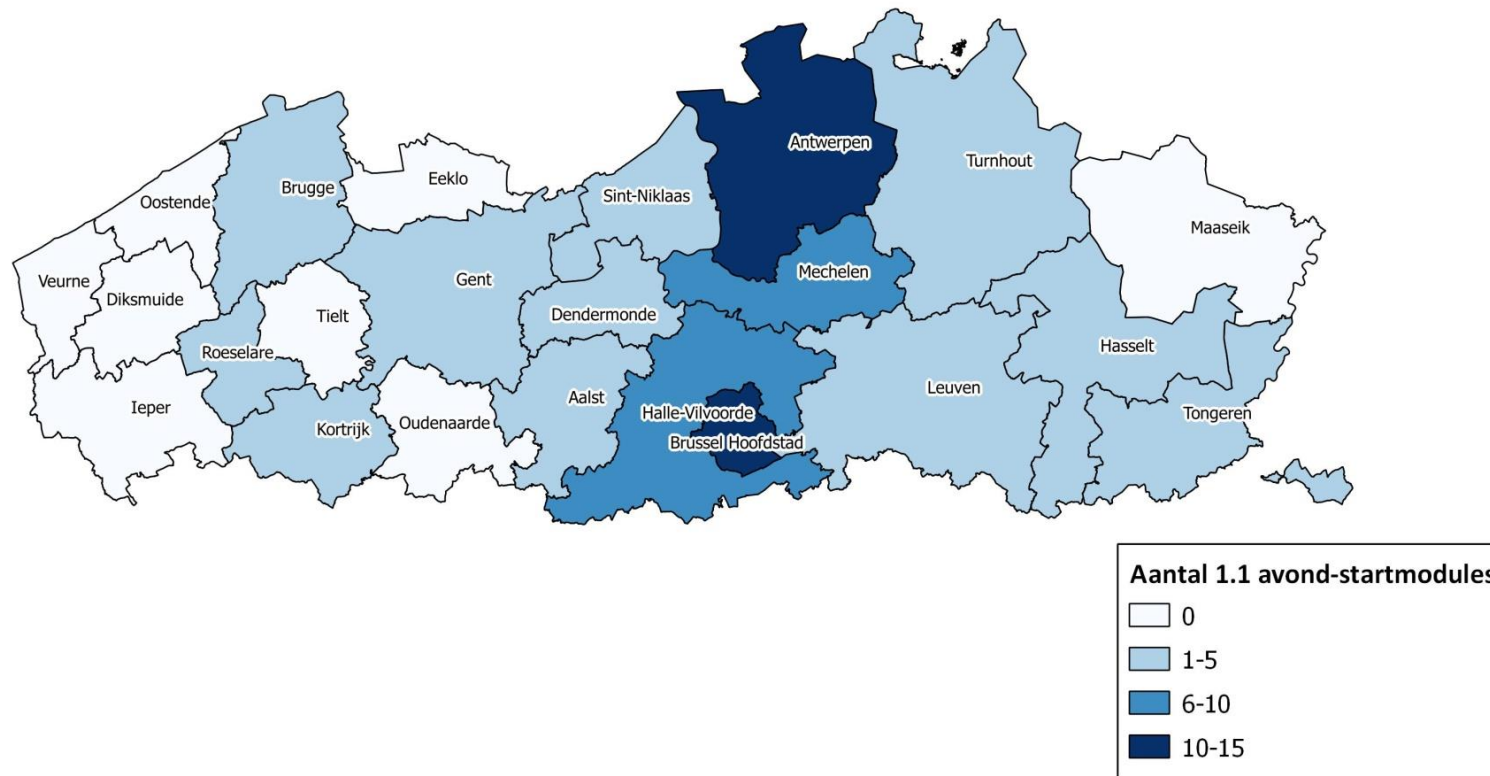
Aantal 1.1 startmodules, CBE, 2009 (n=386)

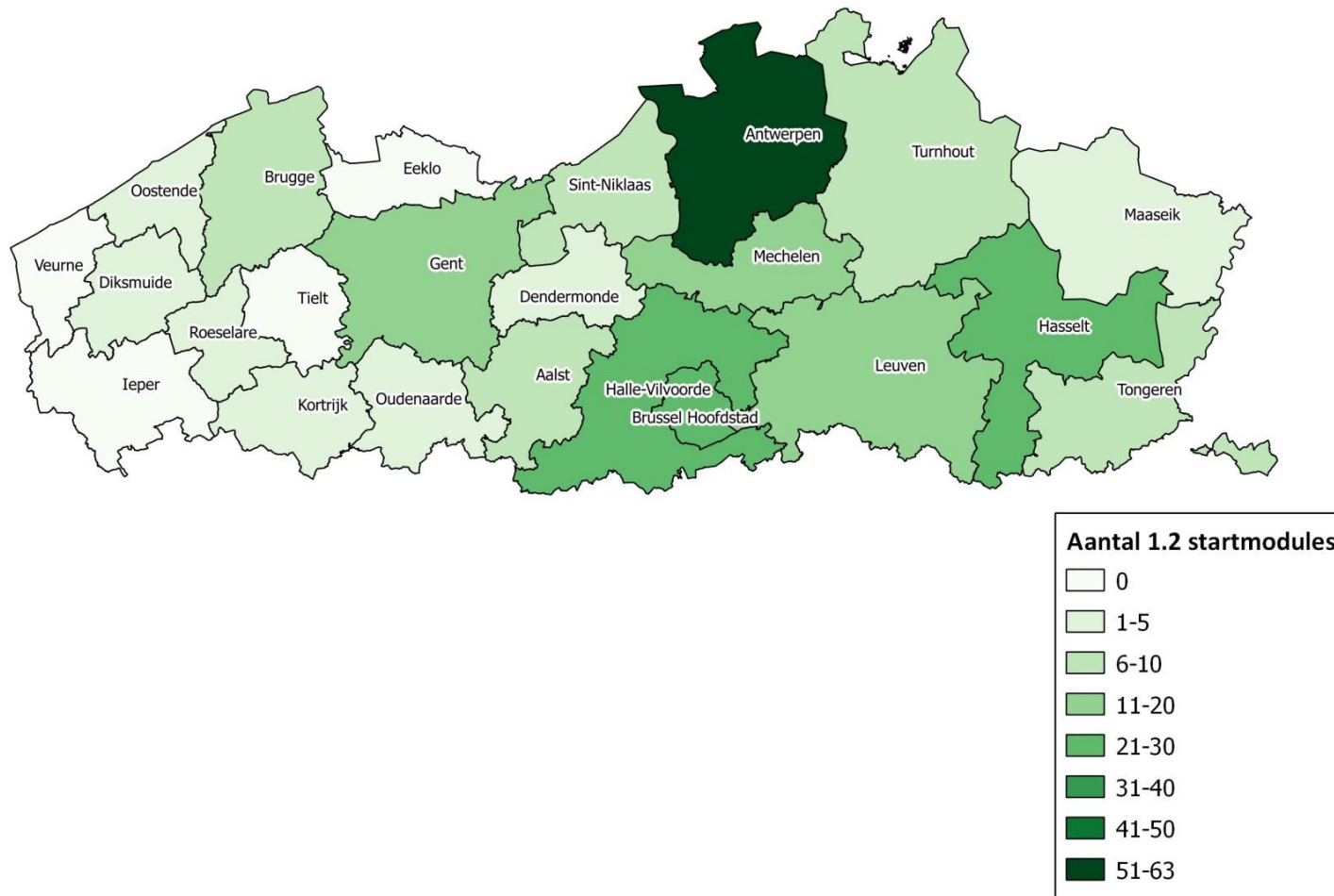
Aantal 1.1 dag-startmodules, CBE, 2009 (n=320)

Aantal 1.1 avond-startmodules, CBE, 2009 (n=66)

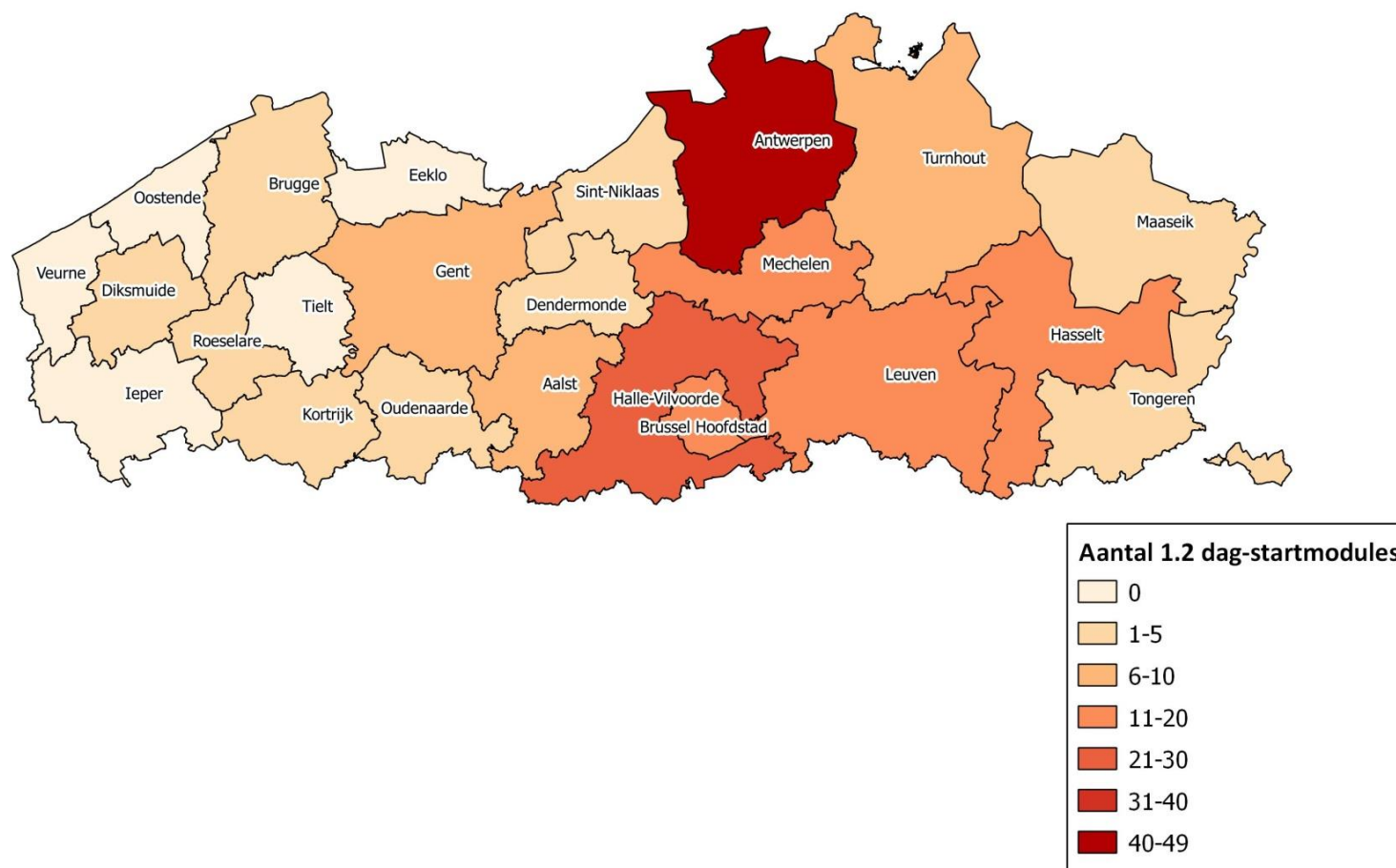

Aantal 1.2 startmodules, CBE, 2009 (n=242)

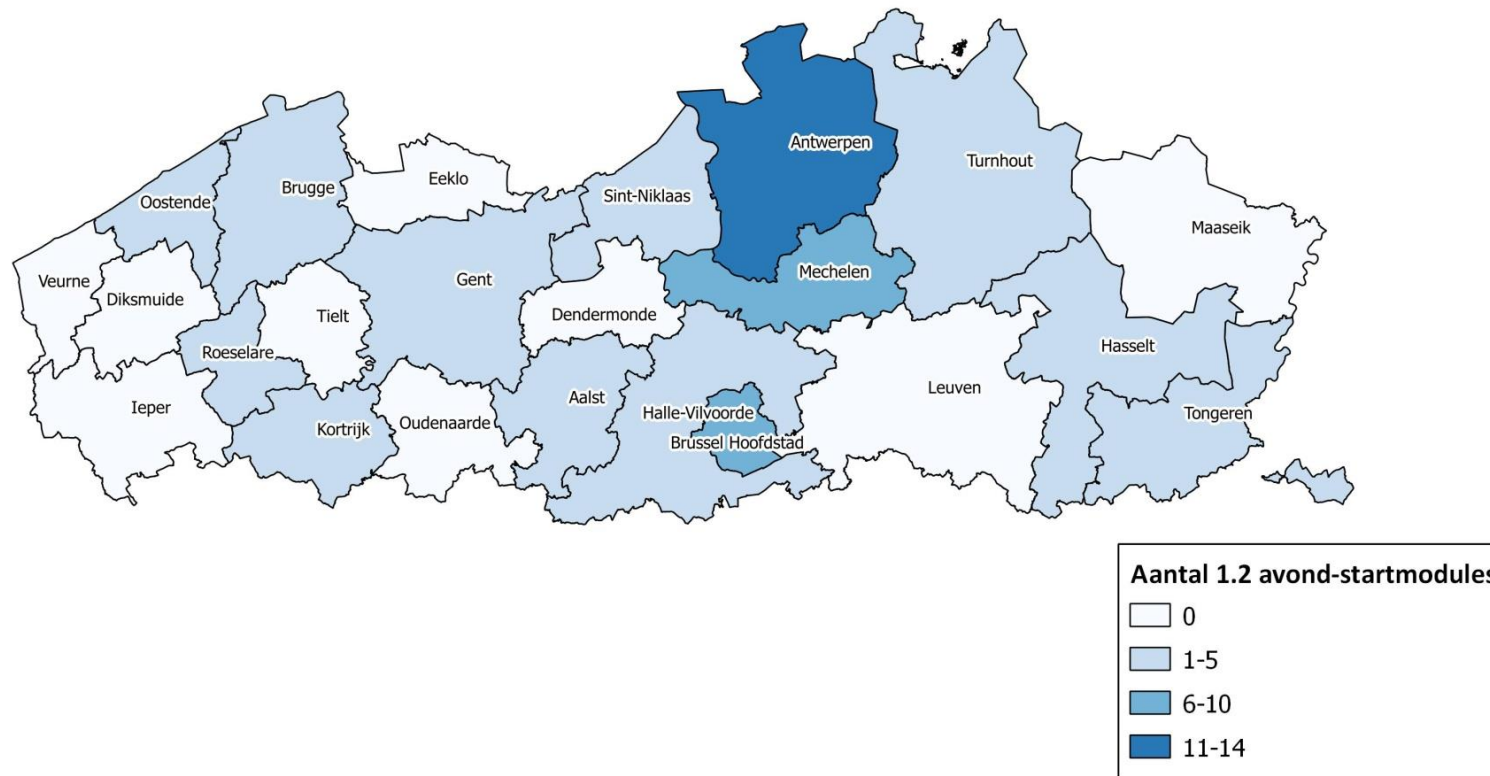

Aantal 1.2 dag-startmodules, CBE, 2009 (n=195)

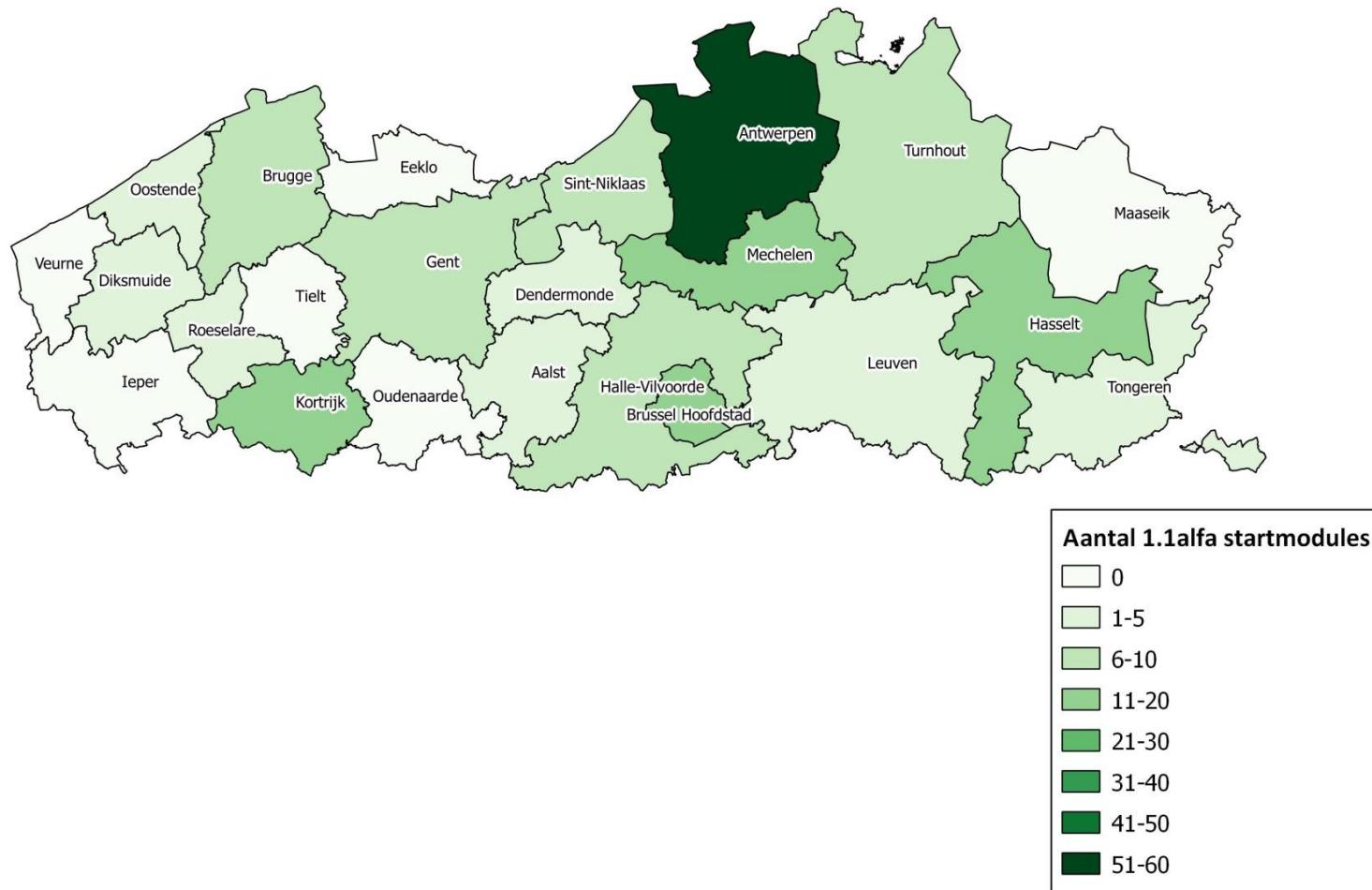

Aantal 1.2 avond-startmodules, CBE, 2009 (n=47)

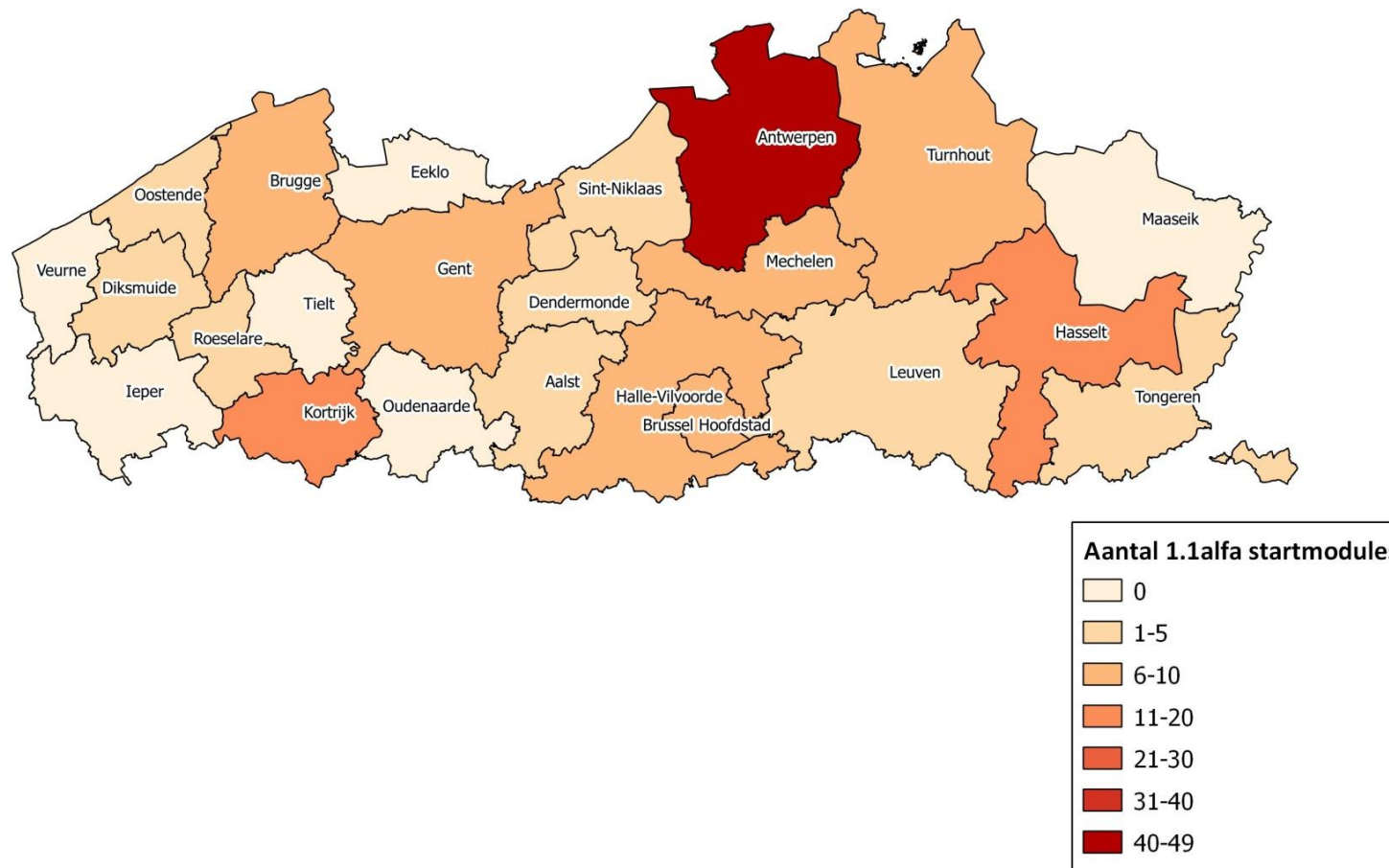

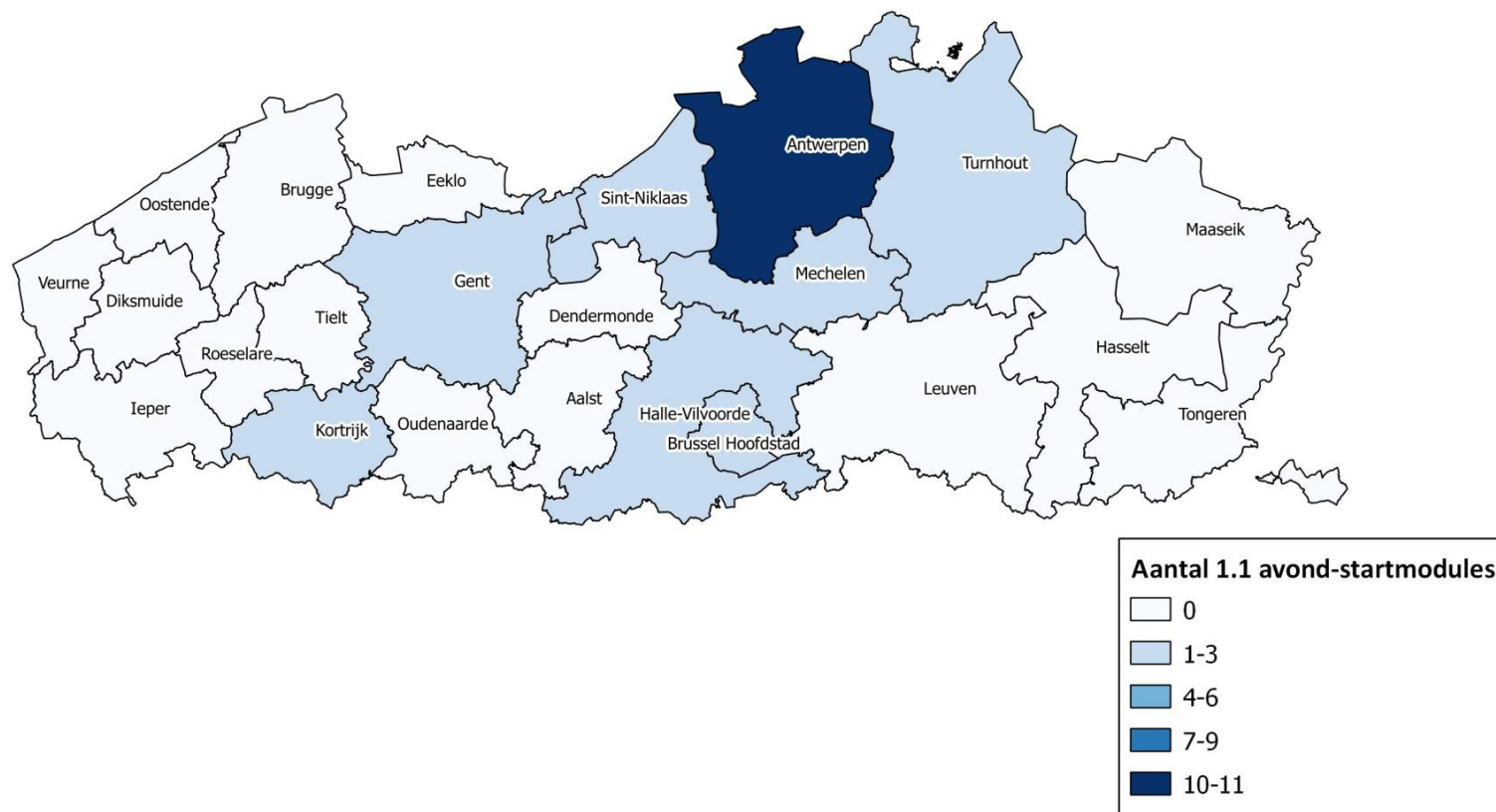
Aantal 1.1alfa startmodules, CBE, 2009 (n=176)

Aantal 1.1alfa dag-startmodules, CBE, 2009 (n=155)

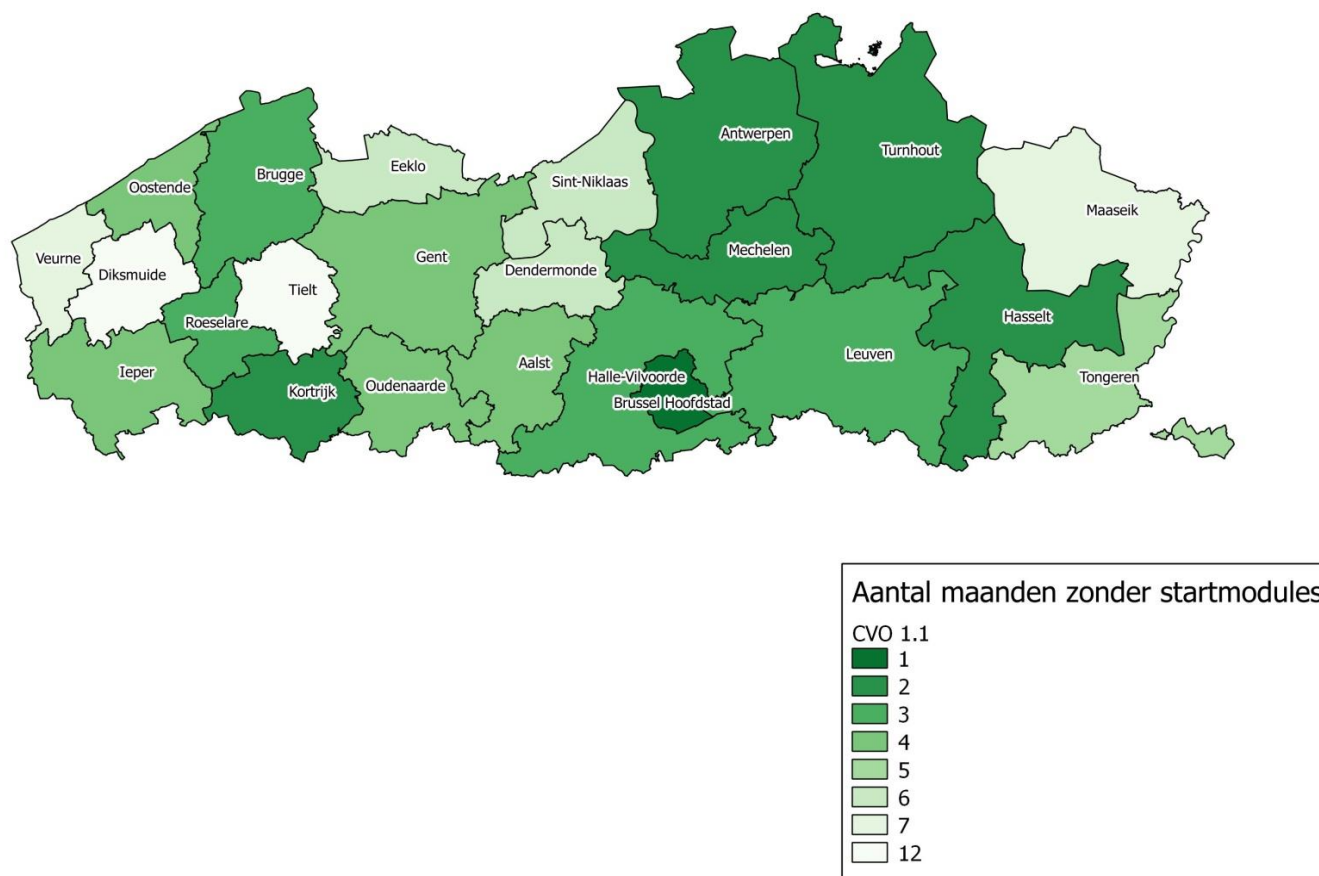

Aantal 1.1alfa avond-startmodules, CBE, 2009 (n=21)

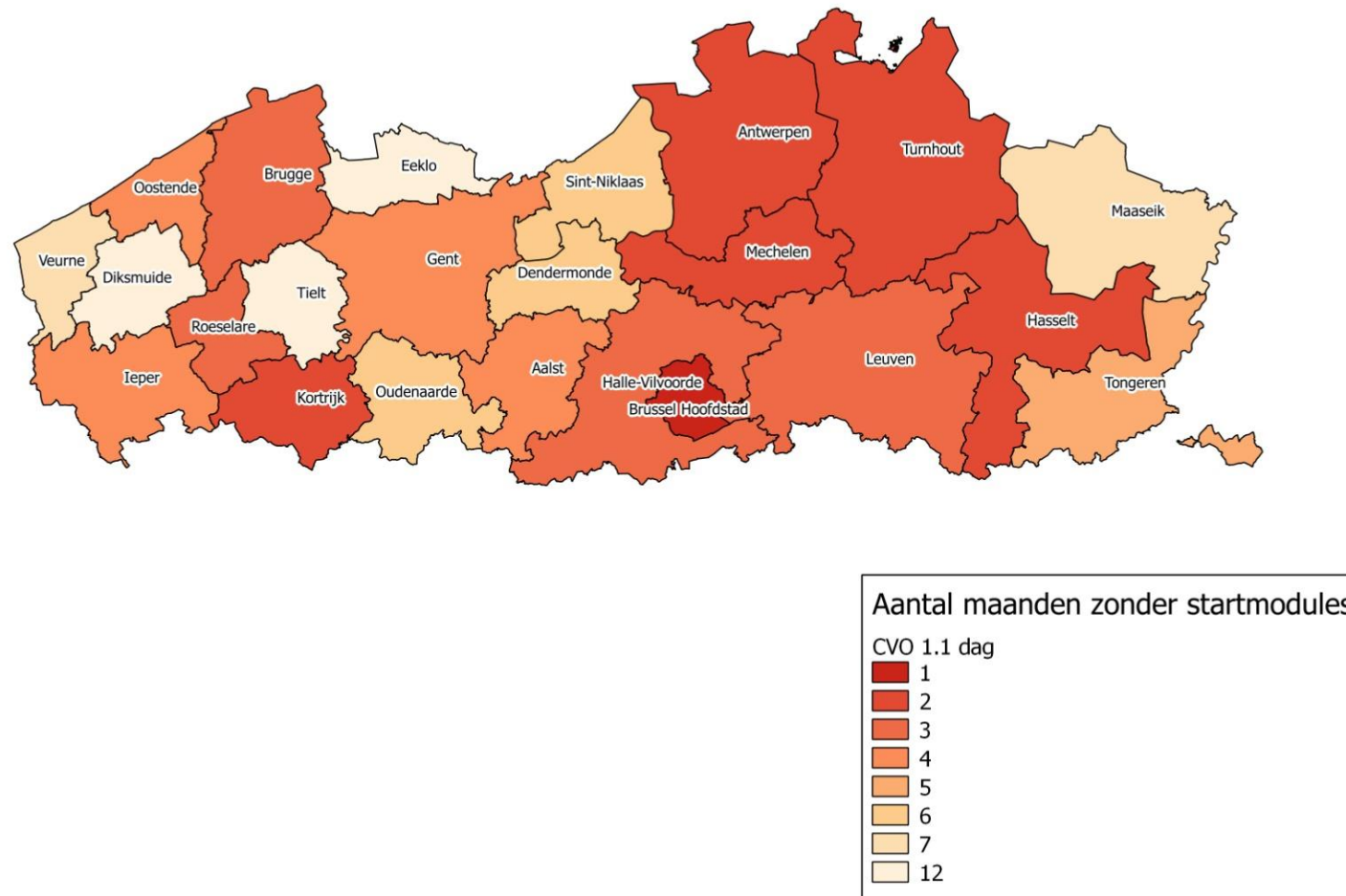

9.2 Bijlage 2 Kaarten spreiding NT2-aanbod

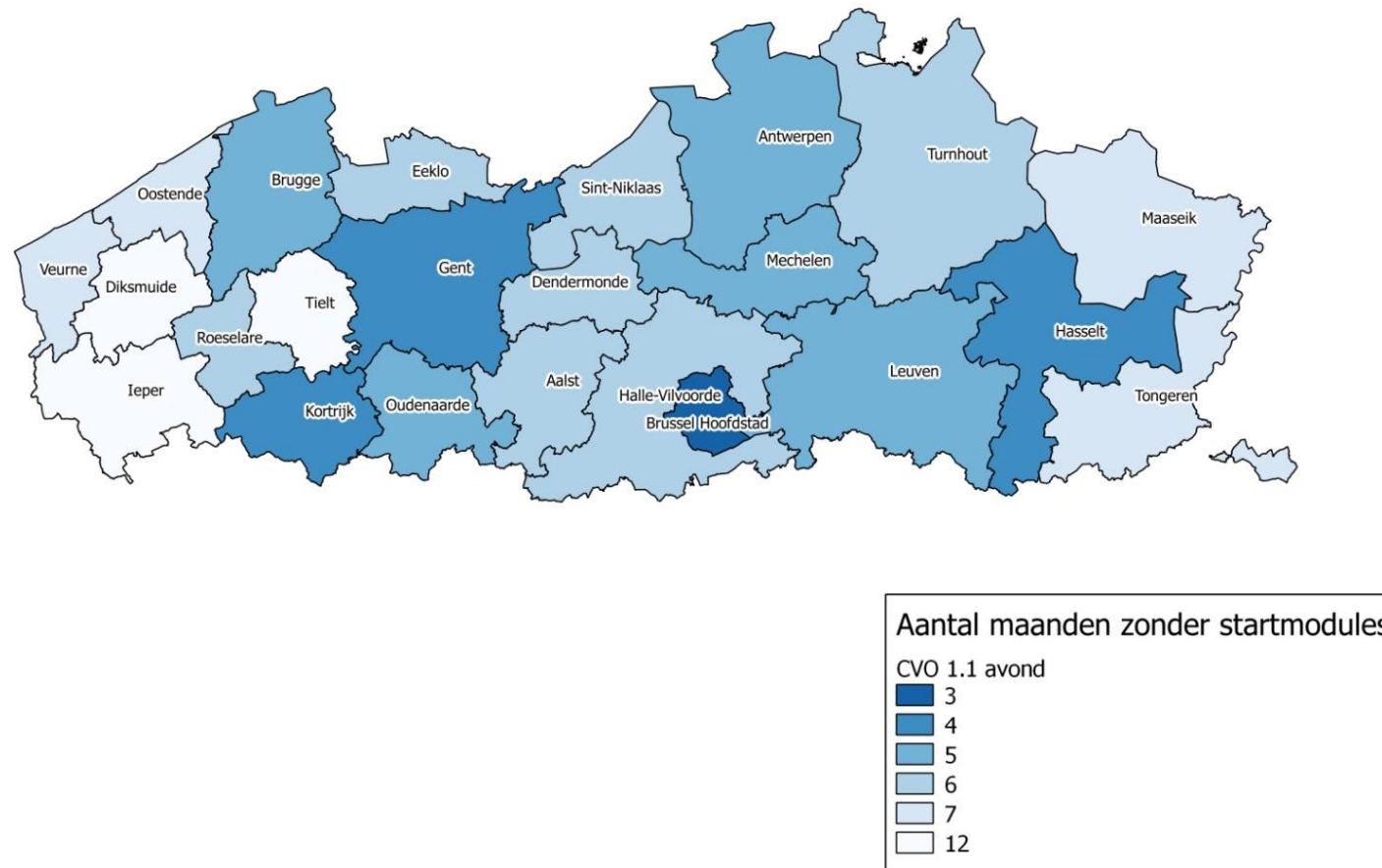
B2.1 Spreiding van het aanbod richtgraad 1.1 CVO, 2009

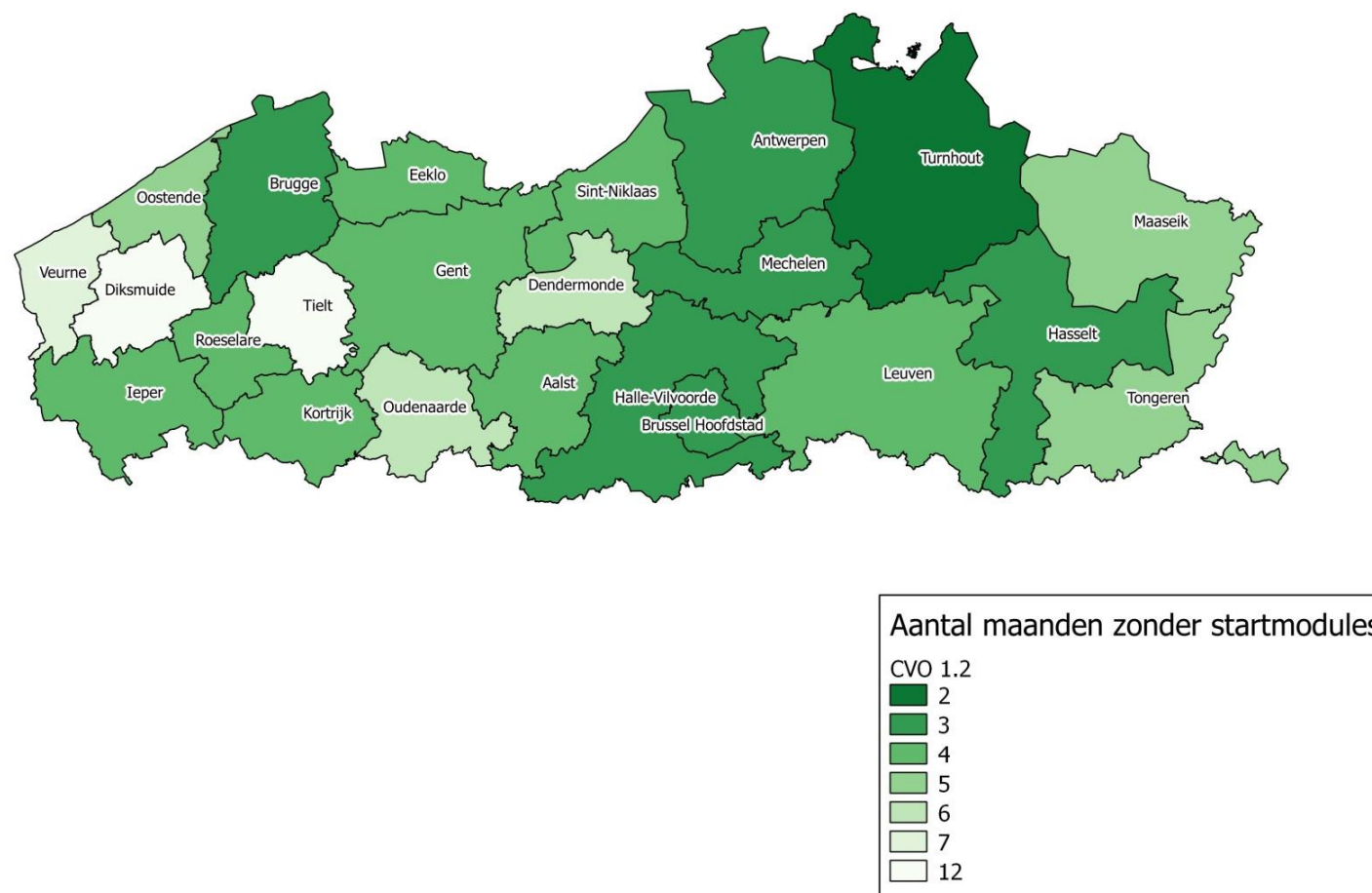
B2.2 Spreiding van het dagaanbod richtgraad 1.1 CVO, 2009

B2.3 Spreiding van het avondaanbod richtgraad 1.1 CVO, 2009

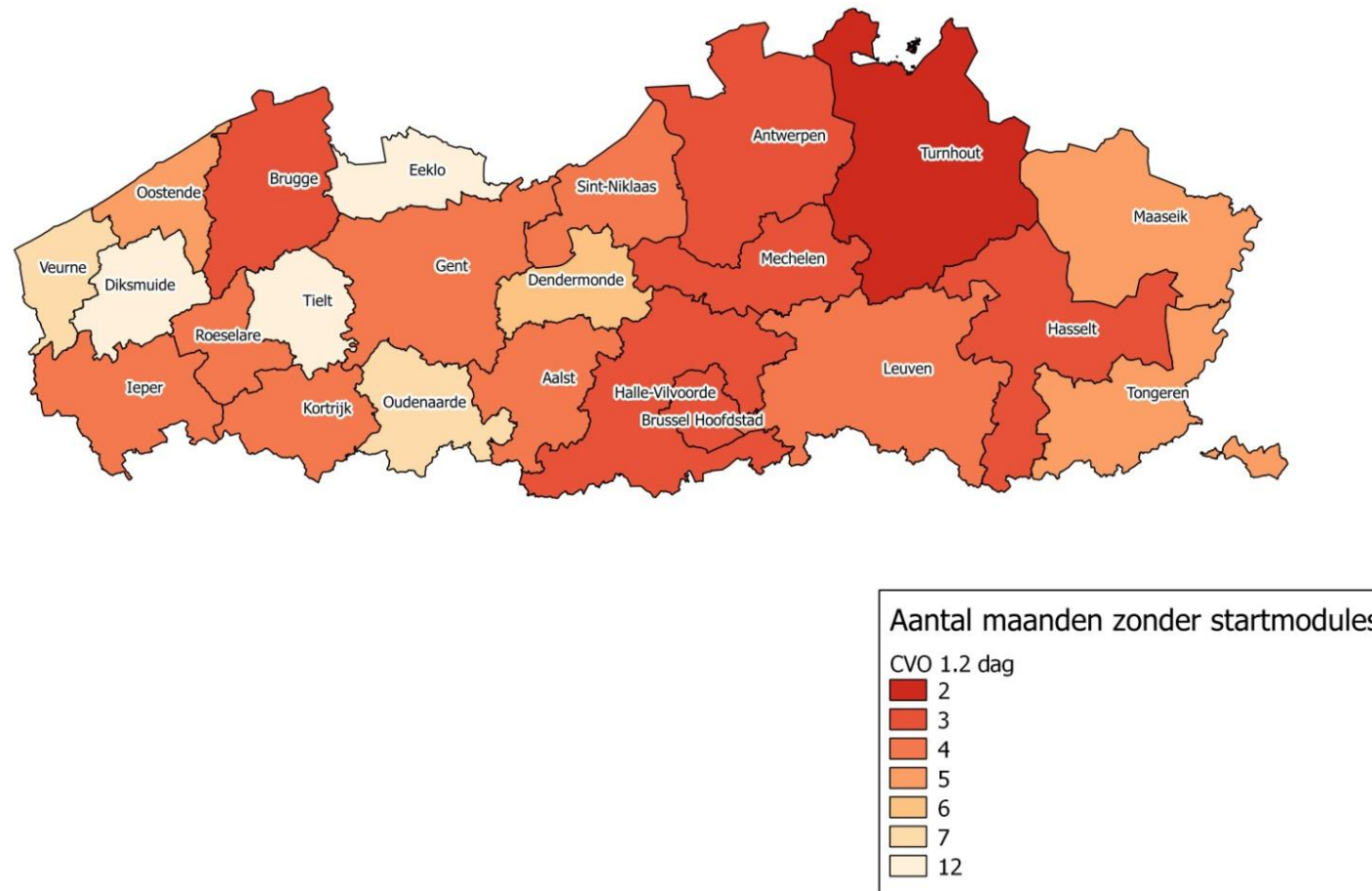

B2.4 Spreiding van het aanbod richtgraad 1.2 CVO, 2009

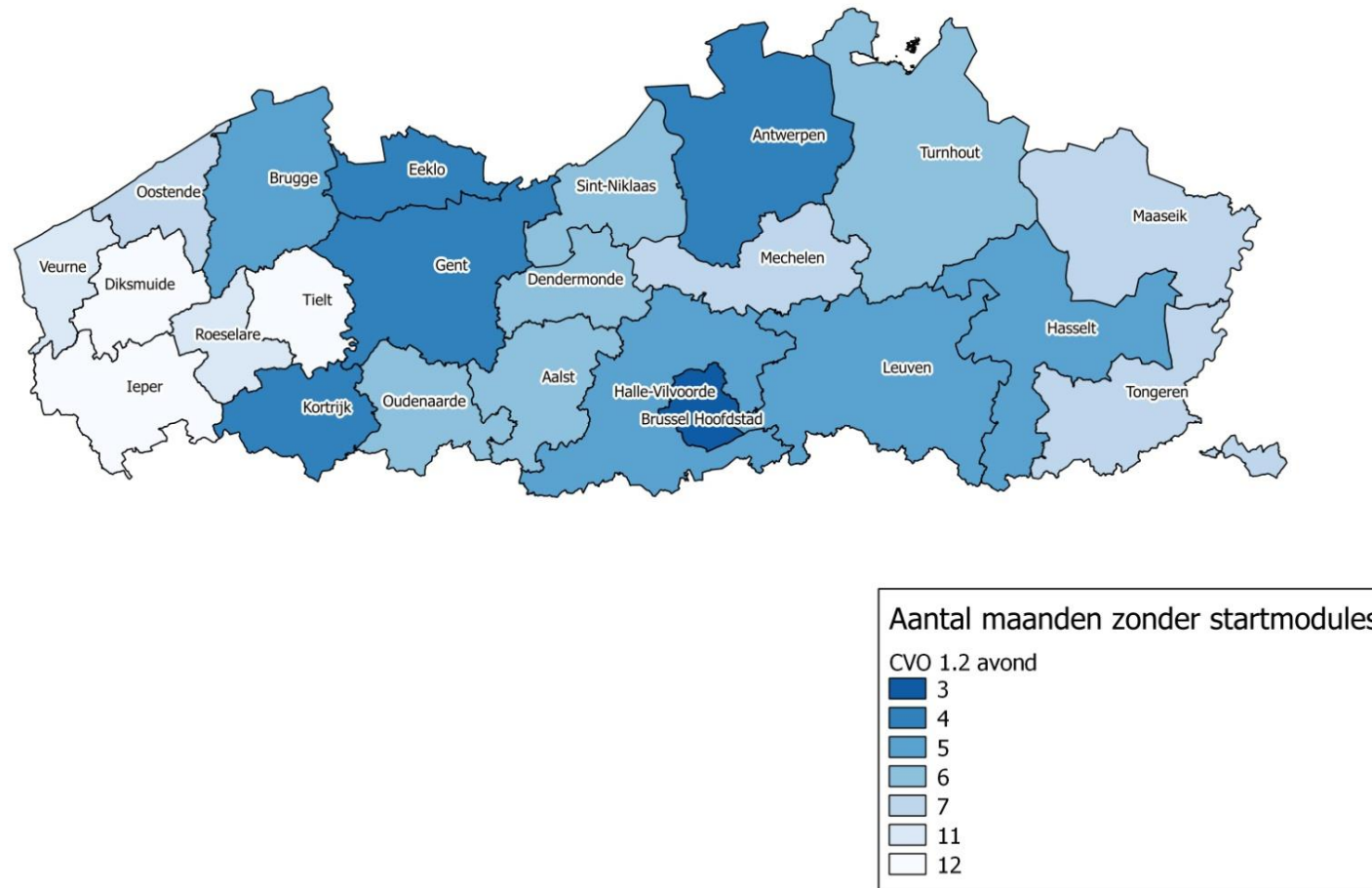

B2.5 Spreiding van het dagaanbod richtgraad 1.2 CVO, 2009

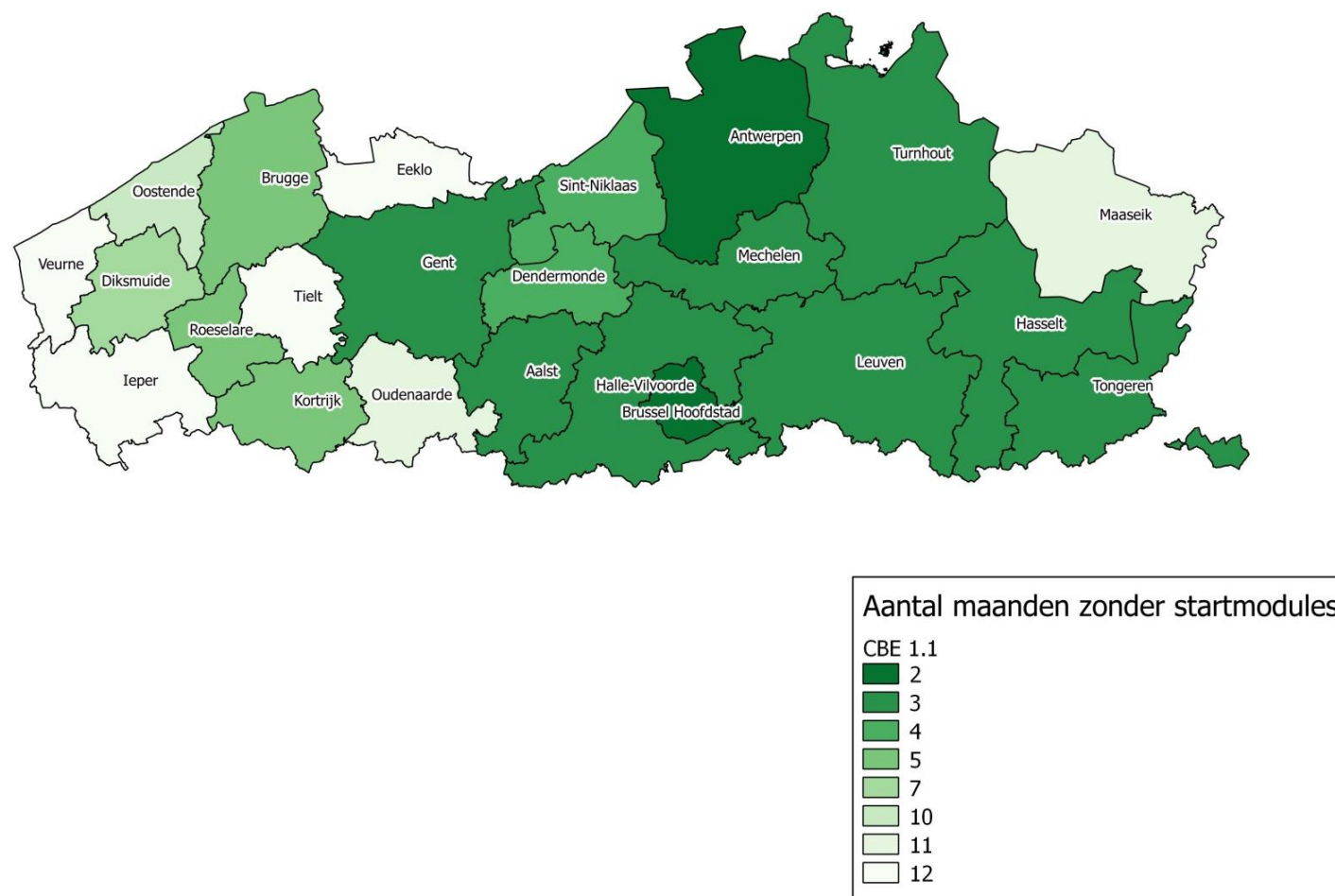

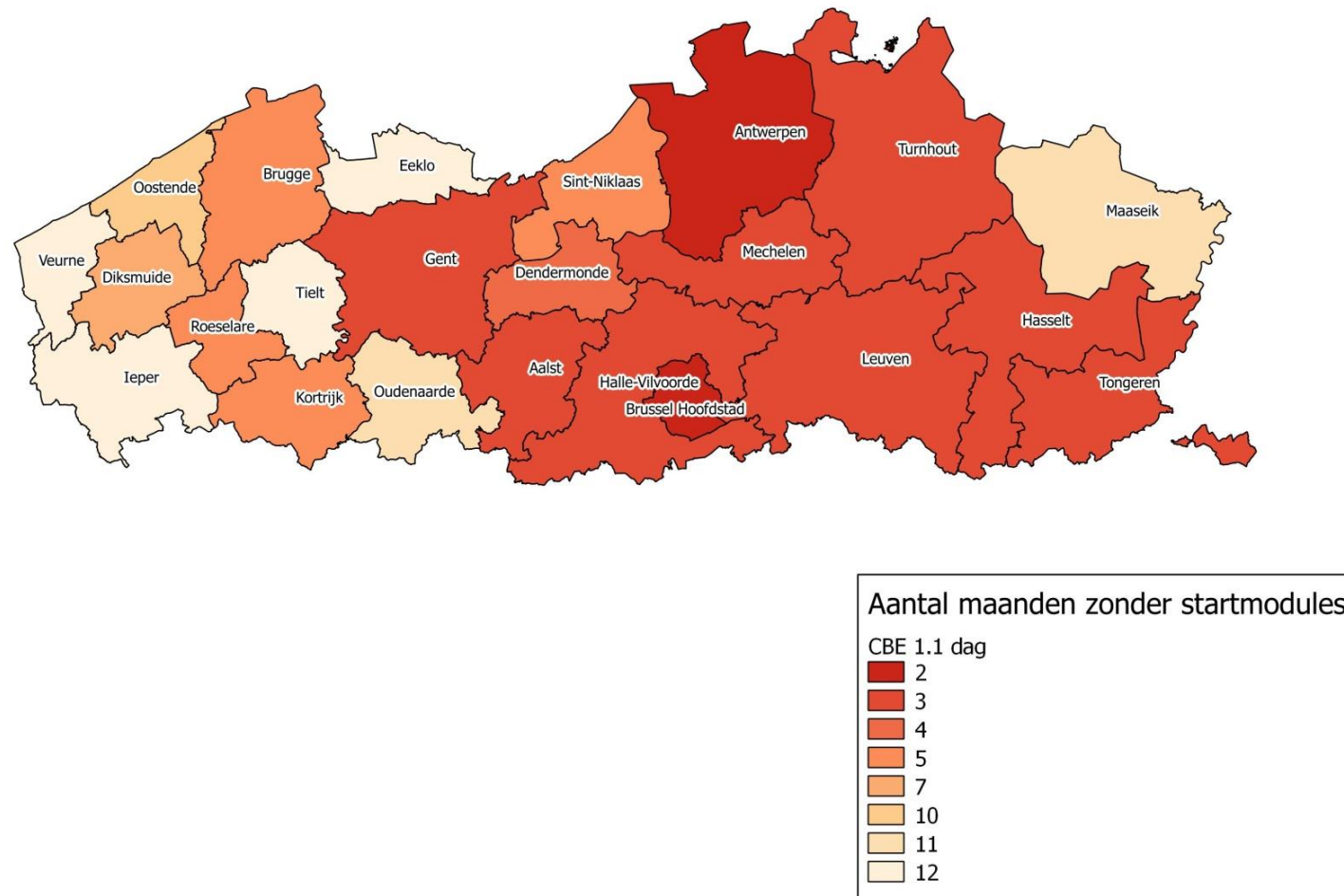
B2.6 Spreiding van het avondaanbod richtgraad 1.2 CVO, 2009

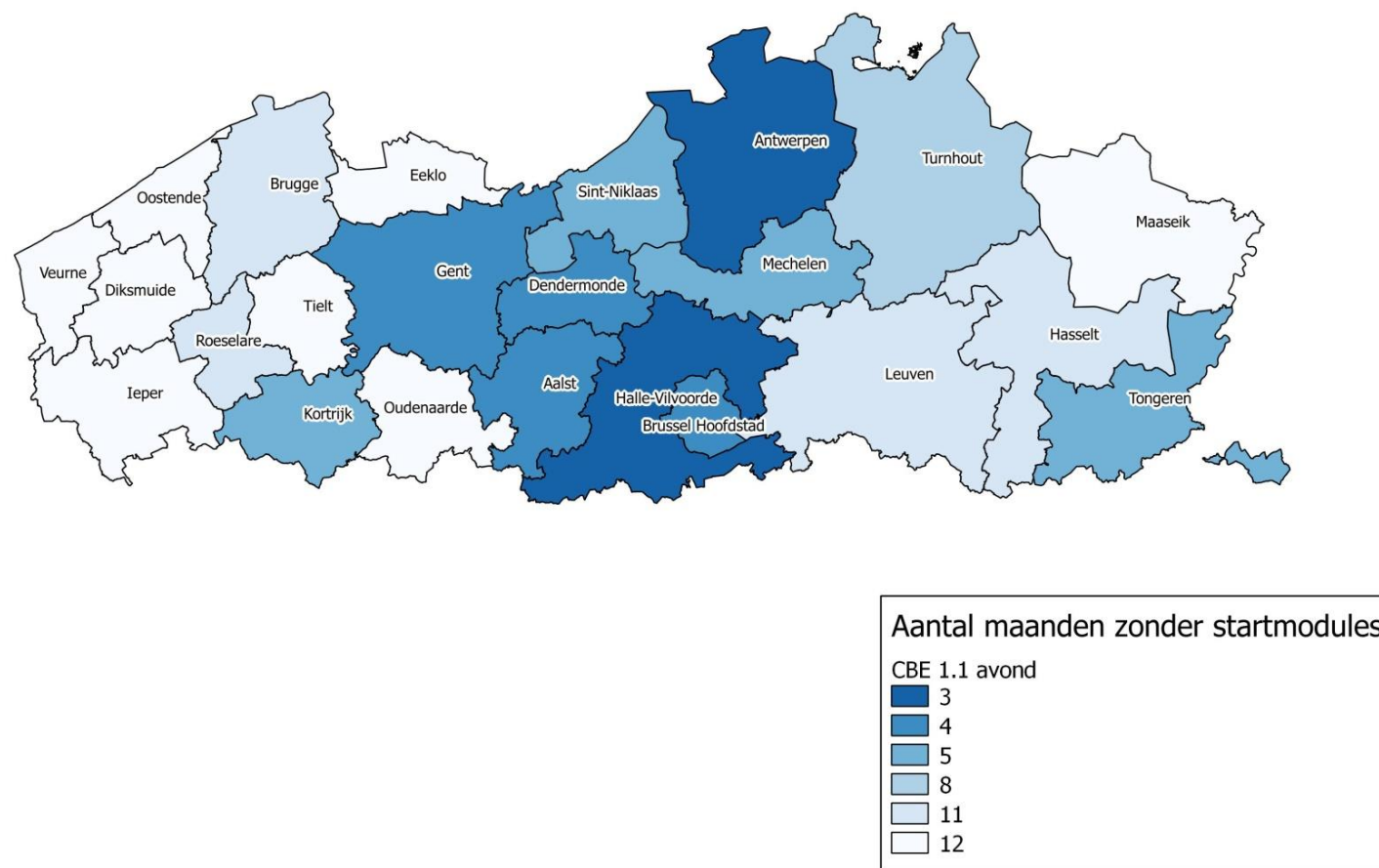
B2.7 Spreiding van het aanbod richtgraad 1.1 CBE, 2009

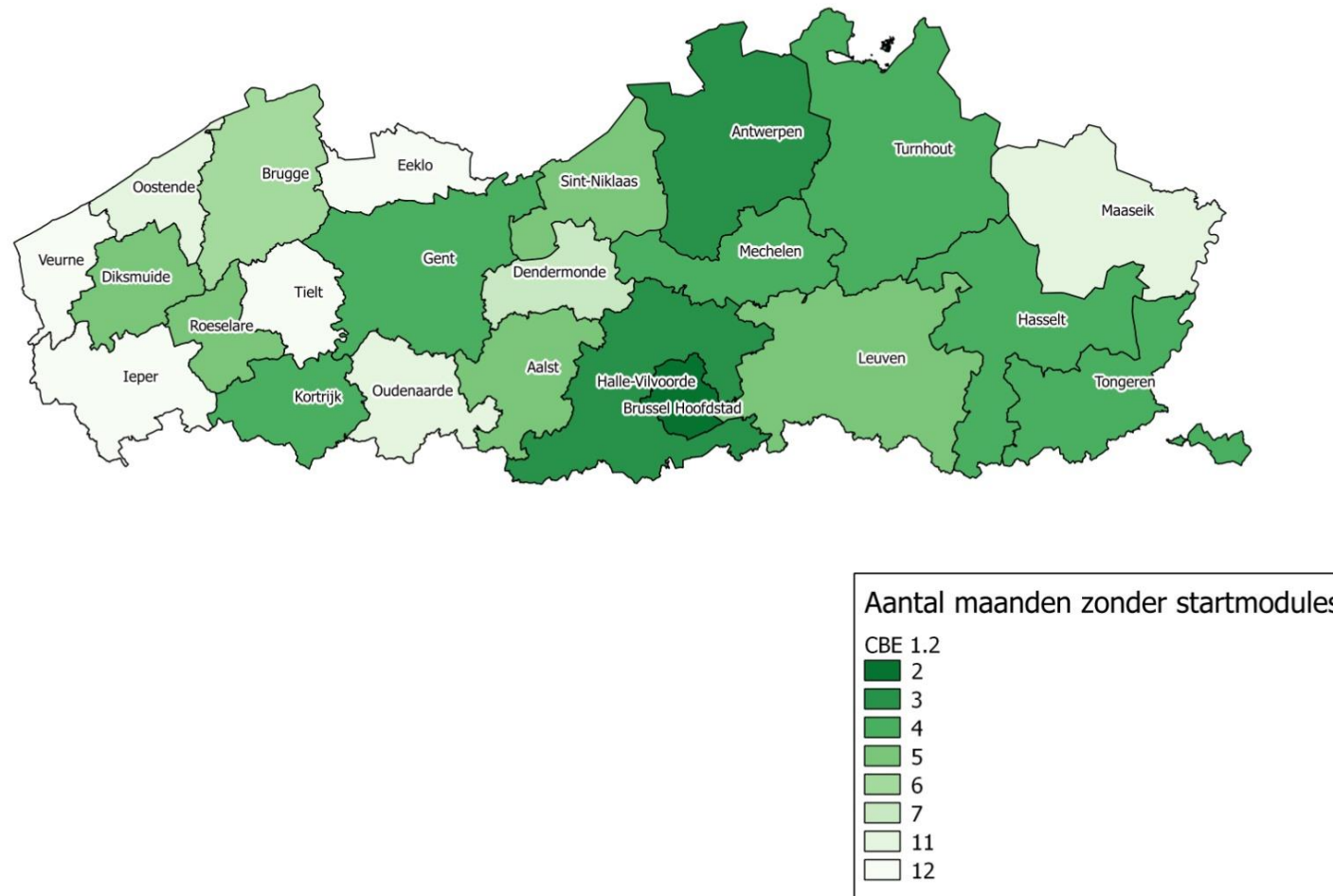
B2.8 Spreiding van het dagaanbod richtgraad 1.1 CBE, 2009

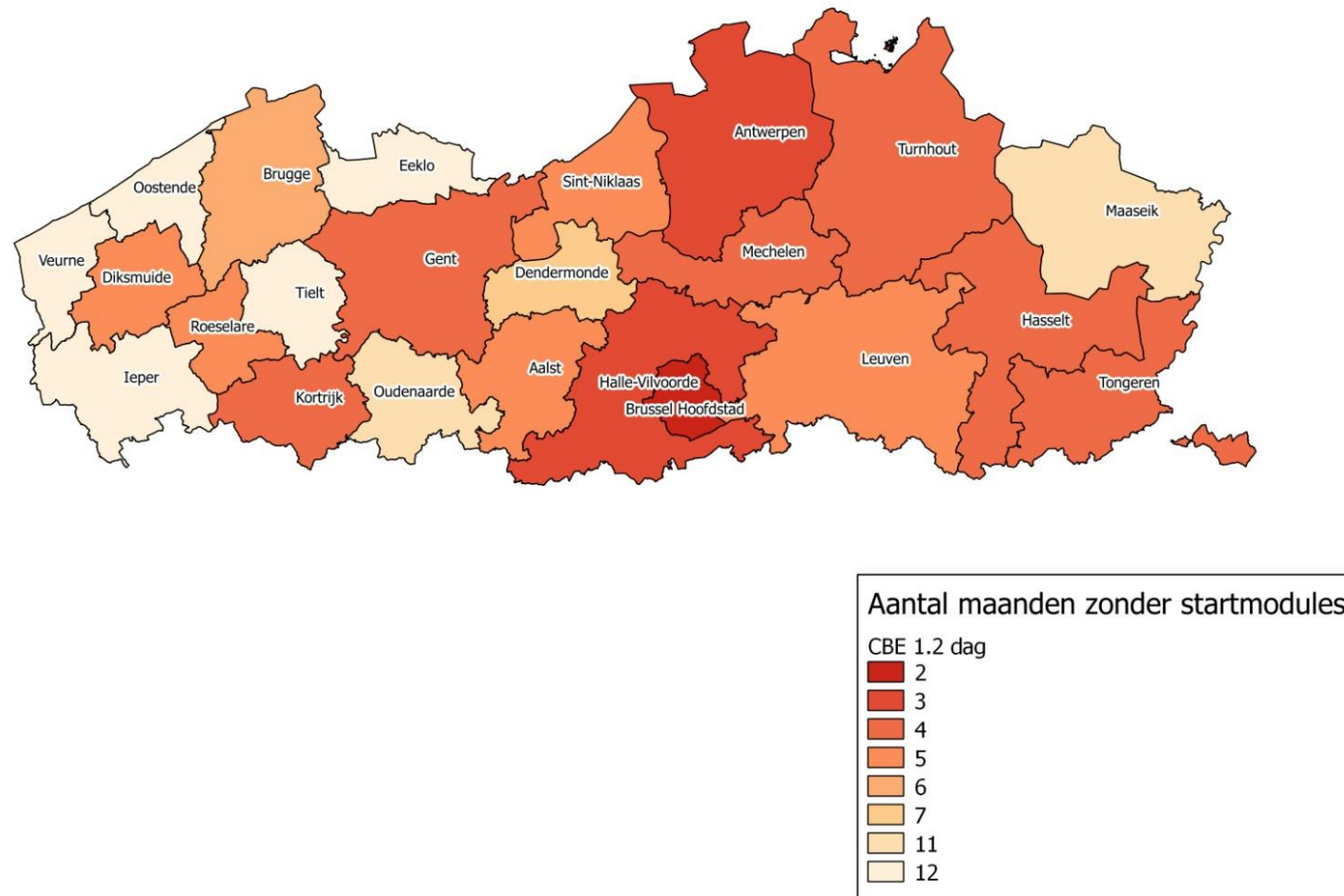
B2.9 Spreiding van het avondaanbod richtgraad 1.1 CBE, 2009

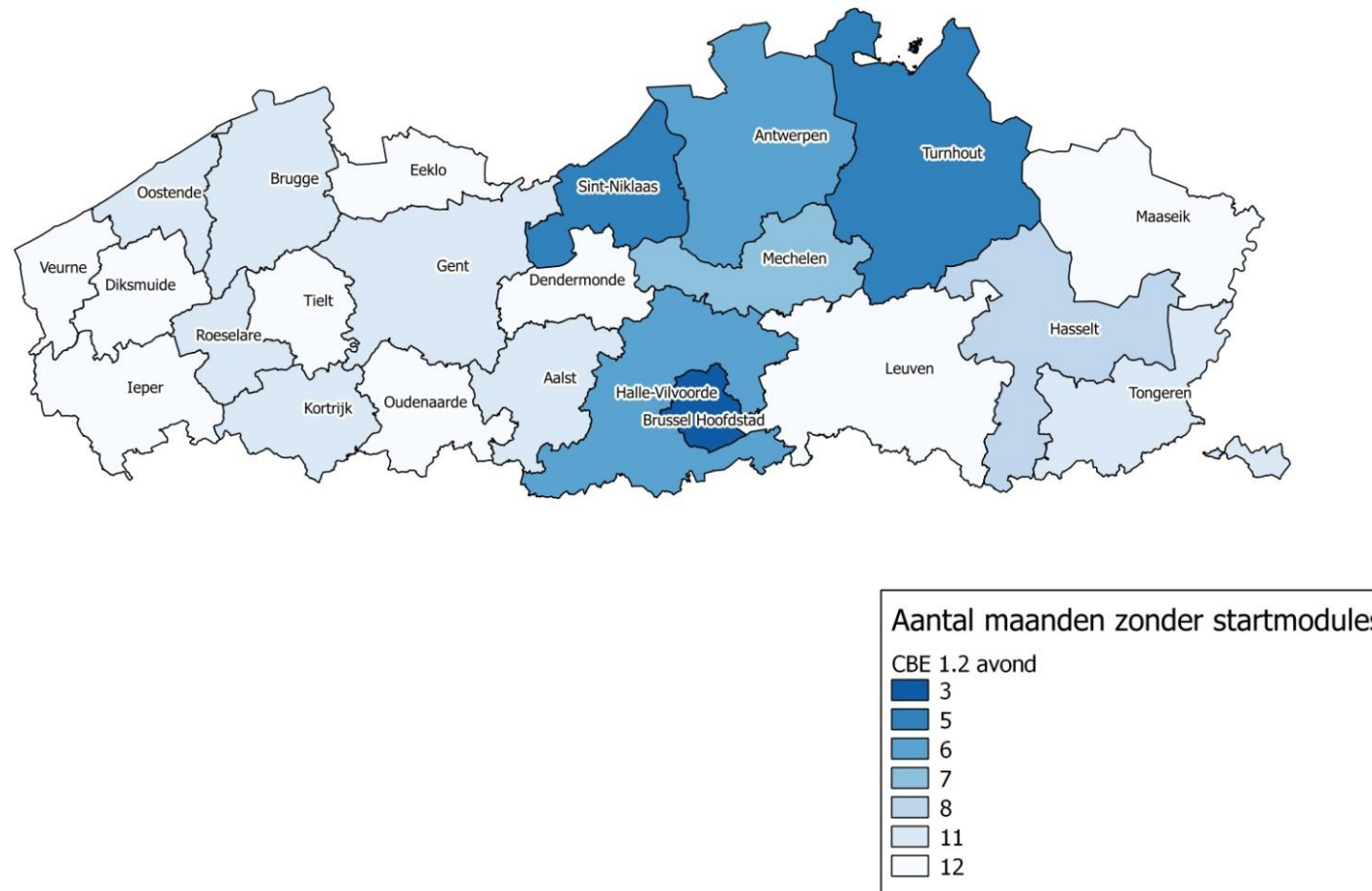
B2.10 Spreiding van het aanbod richtgraad 1.2 CBE, 2009

B2.11 Spreiding van het dagaanbod richtgraad 1.2 CBE, 2009

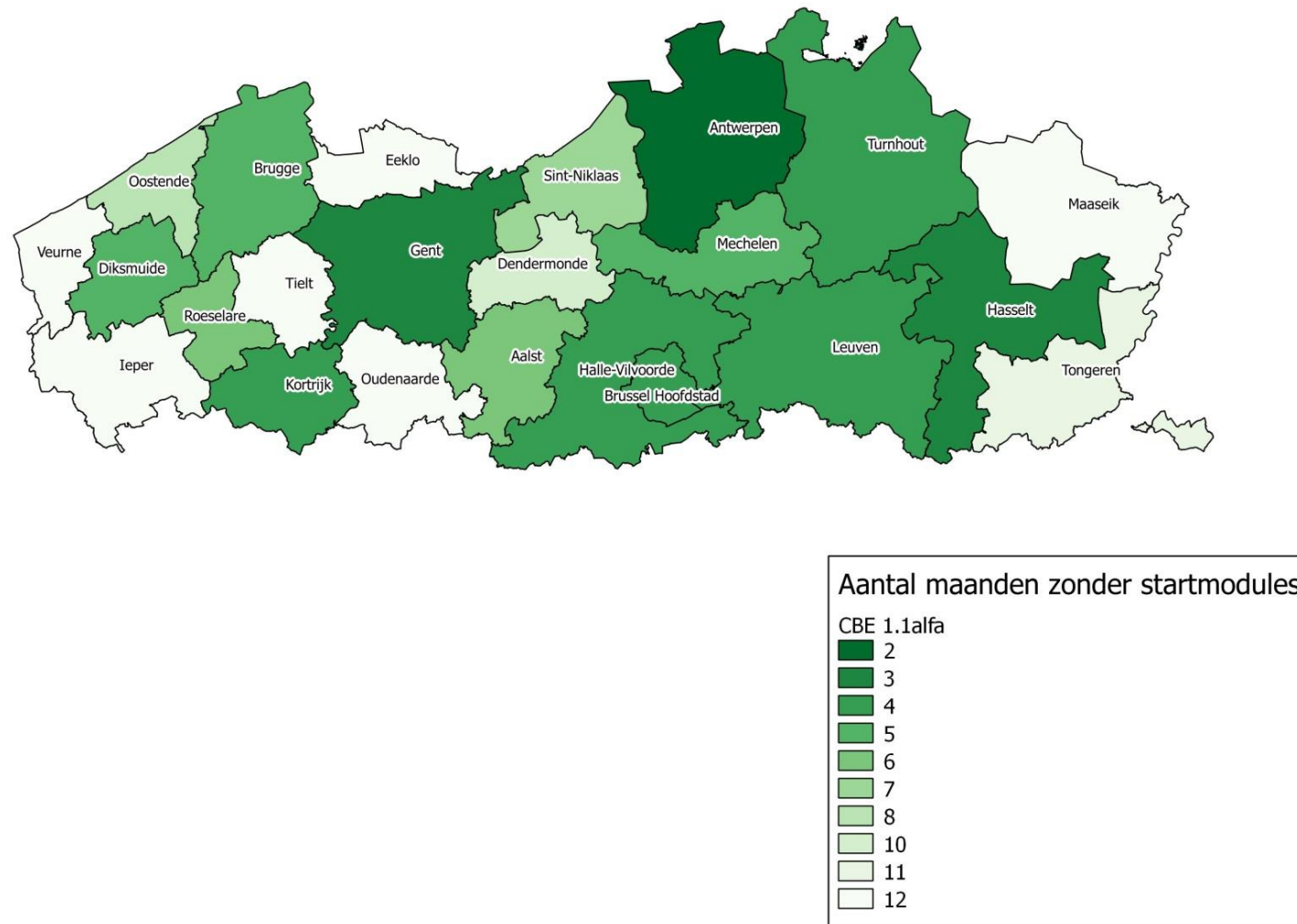

B2.12 Spreiding van het avondaanbod richtgraad 1.2 CBE, 2009

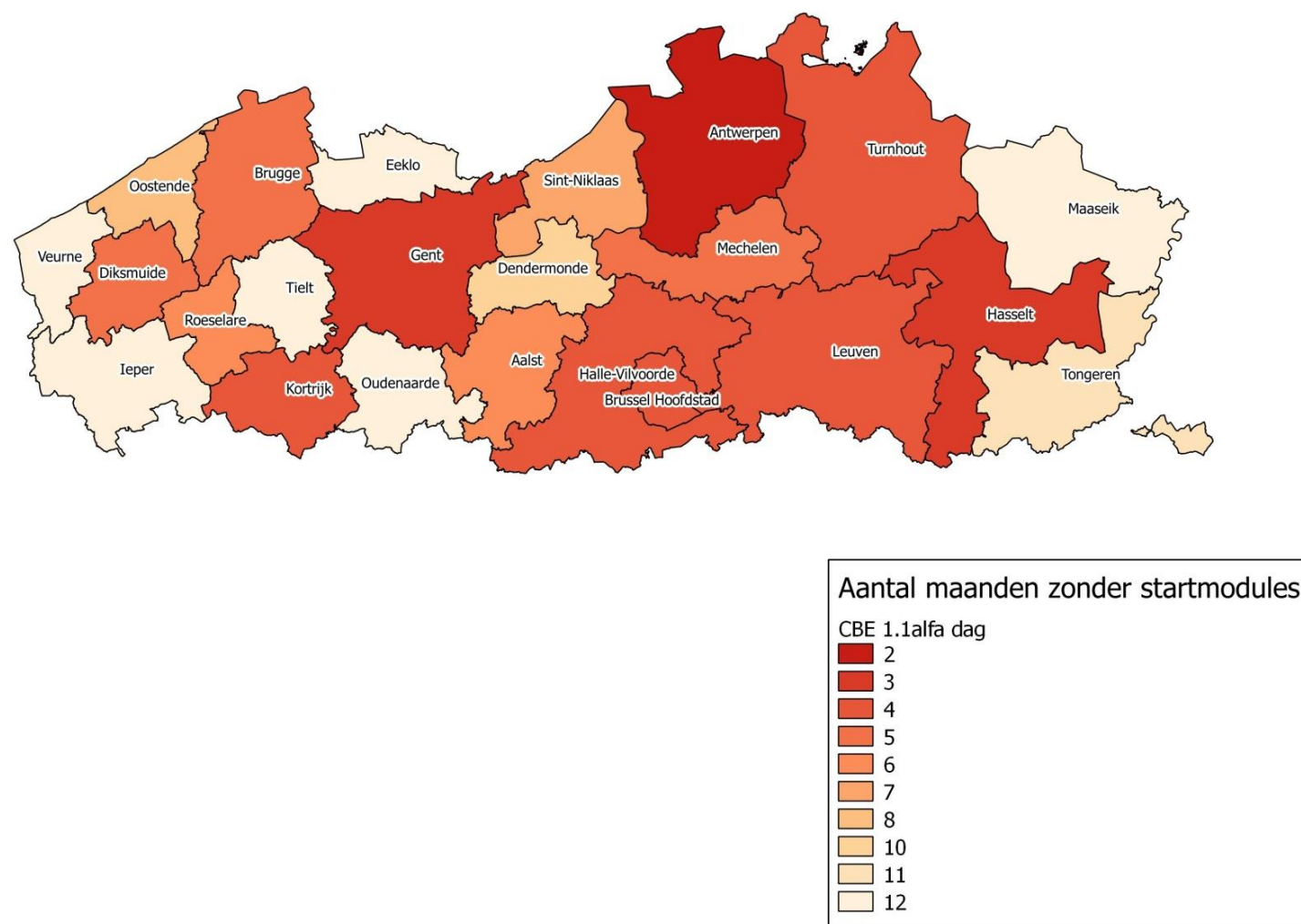

B2.13 Spreiding van het aanbod richtgraad 1.1 alfa CBE, 2009

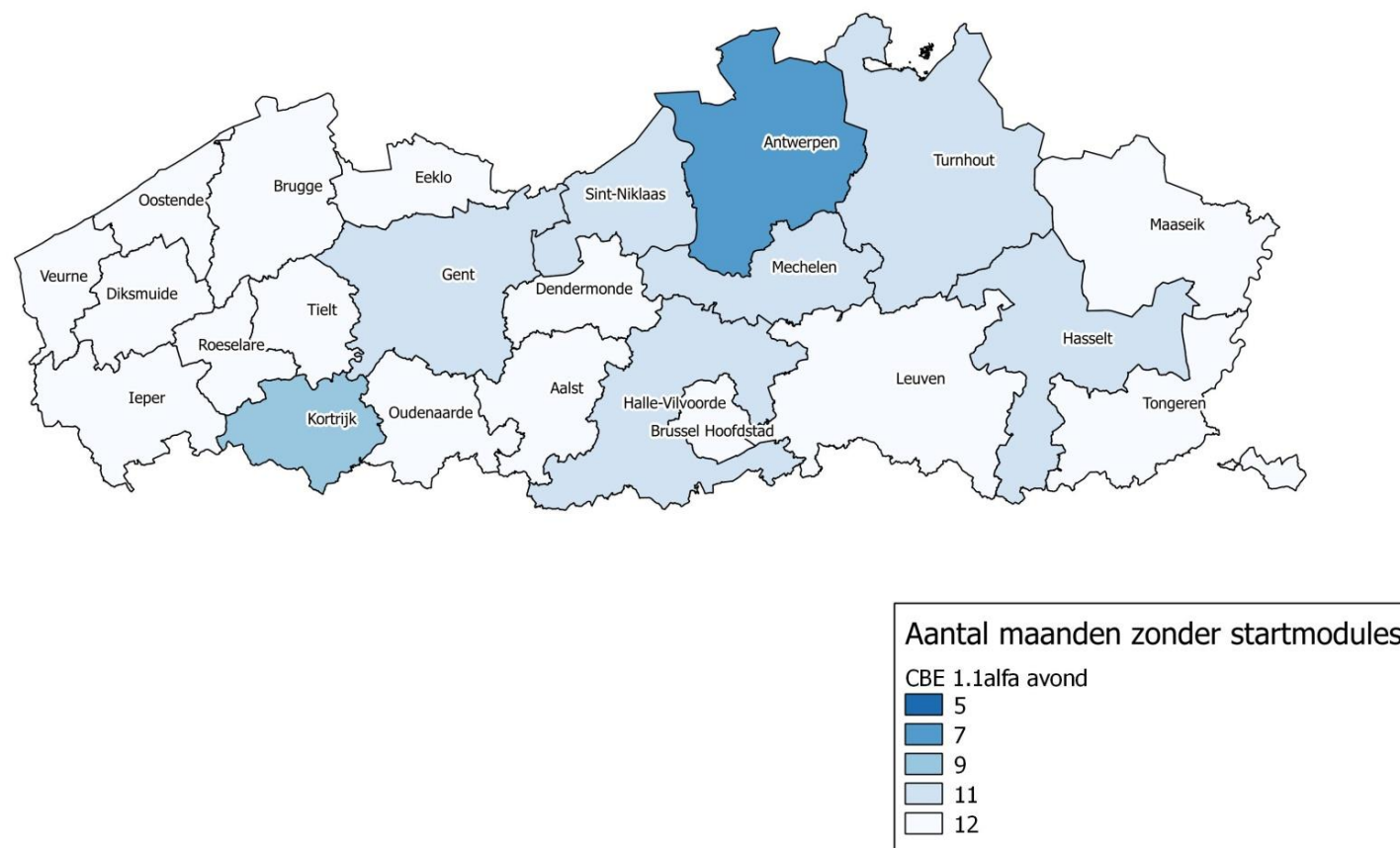

B2.14 Spreiding van het dagaanbod richtgraad 1.1 alfa CBE, 2009

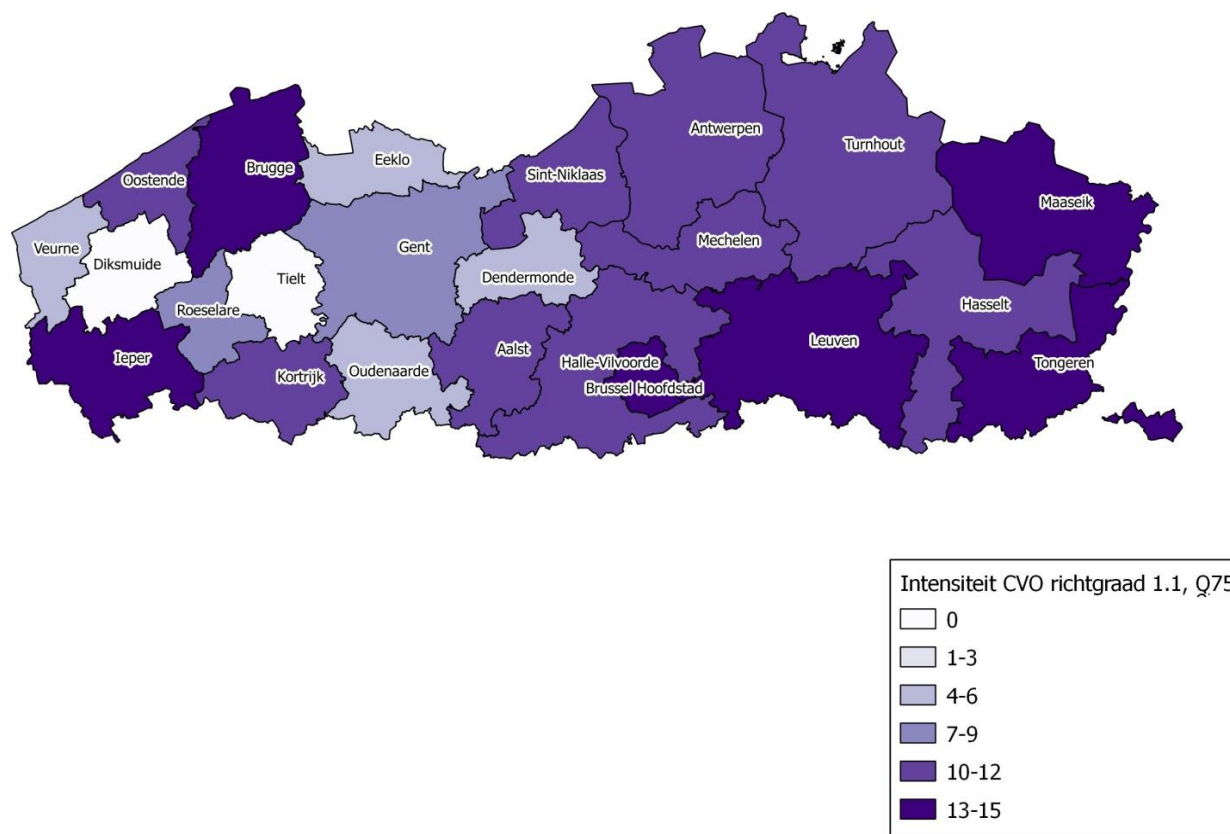

B2.15 Spreiding van het avondaanbod richtgraad 1.1 alfa CBE, 2009

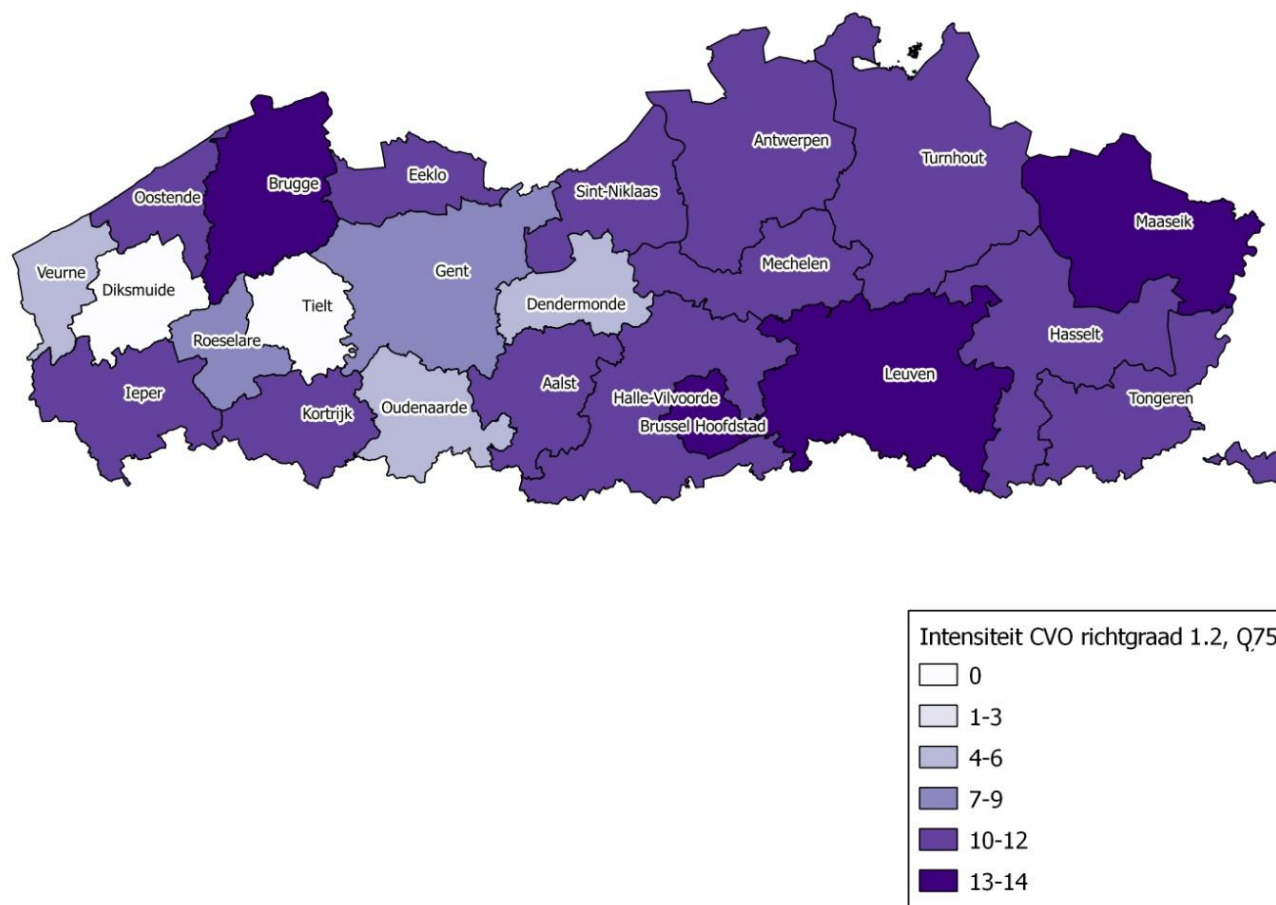

9.3 Bijlage 3 Kaarten intensiteit NT2 aanbod

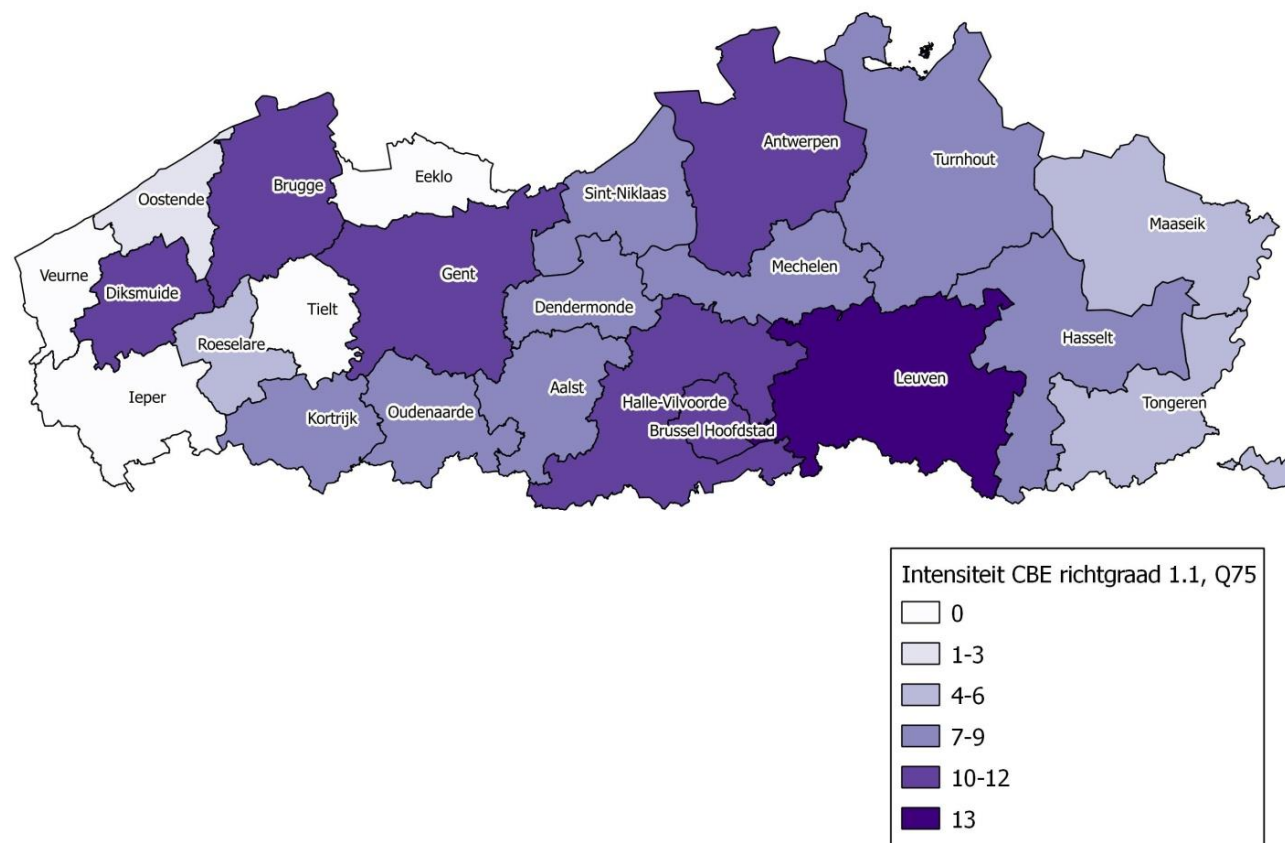
B3.1 Q75, aanbod richtgraad 1.1 CVO, per arrondissement, 2009

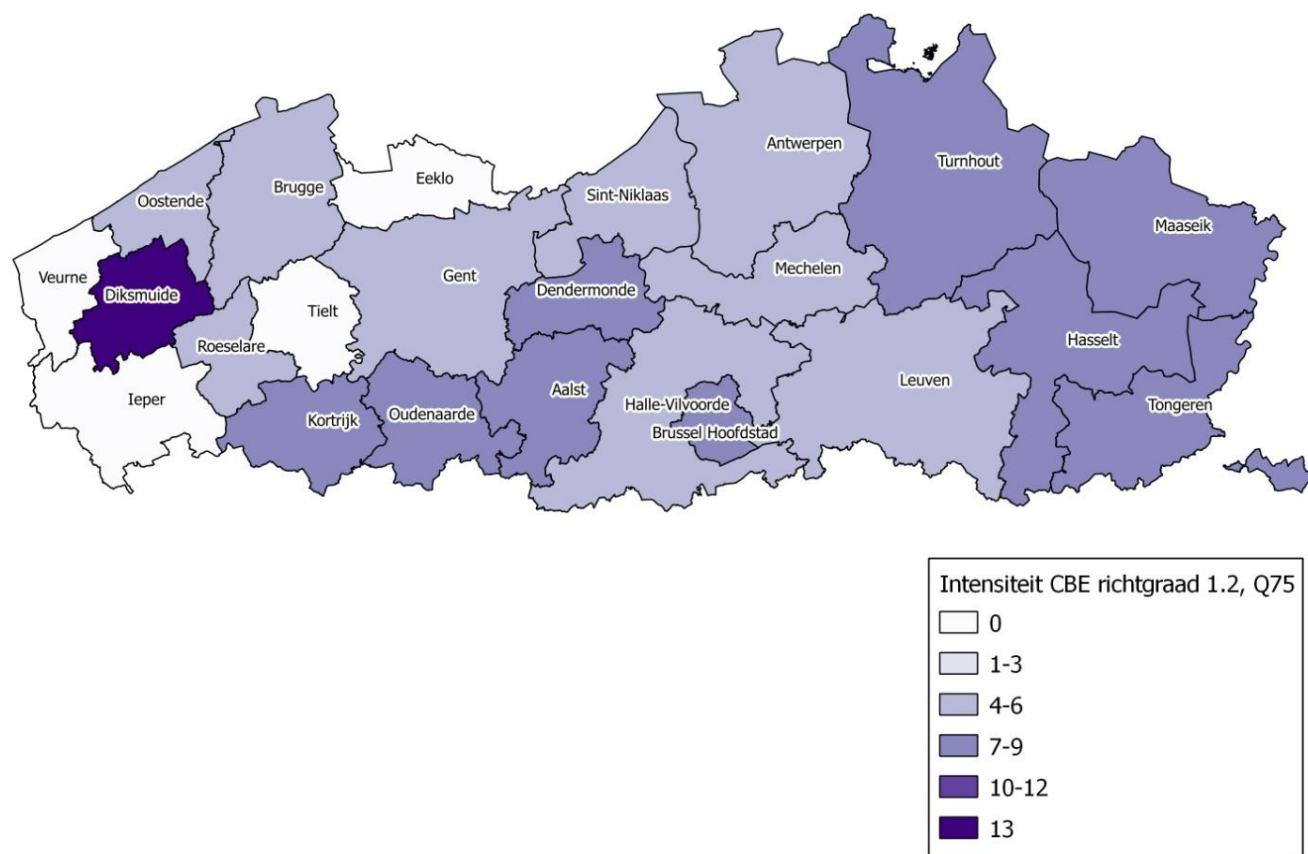
B3.2 Q75, aanbod richtgraad 1.2 CVO, per arrondissement, 2009

B3.3 Q75, aanbod richtgraad 1.1 CBE, per arrondissement, 2009

B3.4 Q75, aanbod richtgraad 1.2 CBE, per arrondissement, 2009

10. BIBLIOGRAFIE

De Cuyper, Lamberts, Vets & Pauwels (2010), *Inburgering in Vlaanderen. Het beleidskader in kaart gebracht*, HIVA, Leuven.

De Cuyper & Jacobs (2011), *Het NT2-aanbod in Vlaanderen: passend voor werkenden en werkzoekenden?*, HIVA, Leuven.

SERV (2012), *Taalbeleid op de arbeidsmarkt*, SERV, Brussel.

Vlaams Ministerie voor Onderwijs en Vorming – Volwassenenonderwijs (2008b), *Vernieuwd afsprakenkader Nederlands Tweede Taal (NT2)*, http://www.ond.vlaanderen.be/volwassenenonderwijs/beleid/rtc_nt2.htm.

Steunpunt Inburgering en Integratie

Bezoekadres: Lange Nieuwstraat 55

Postadres: Prinsstraat 13

B-2000 Antwerpen

Tel.: +32 3 265 59 63

E-mail: steunpuntieni@ua.ac.be

Website: <http://www.steunpuntieni.be>

Contact auteurs:

Peter De Cuyper,
peter.decuypere@kuleuven.be – 016/32.31.75

Montserrat González Garibay,
montserrat.gonzalezgaribay@kuleuven.be – 016/32.33.18